

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS

Lina Toleikienė

**VIEŠOJO SEKTORIAUS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PERDAVIMO
NEVYRIAUSYBINĖMS ORGANIZACIJOMS GALIMYBĖS:
KRETINGOS SENIŪNIJOS ATVEJIS**

Baigiamasis magistro projektas

Vadovas
Prof. Eglė Butkevičienė

KAUNAS, 2018

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS

**VIEŠOJO SEKTORIAUS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PERDAVIMO
NEVYRIAUSYBINĖMS ORGANIZACIJOMS GALIMYBĖS:
KRETINGOS SENIŪNIJOS ATVEJIS**

Baigiamasis magistro projektas
Viešoji politika ir saugumas (kodas 621L22008)

Vadovas

(parašas) Prof. Eglė Butkevičienė
(data)

Recenzentas

(parašas) Doc. dr. Jolita Sinkienė
(data)

Projektą atliko

(parašas) Lina Toleikienė
(data)

KAUNAS, 2018

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS

Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų

(Fakultetas)

Lina Toleikienė

(Studento vardas, pavardė)

Viešoji politika (kodas 621L22008)

(Studijų programa, kodas)

Baigiamojo projekto „Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo

nevyriausybinėms organizacijoms galimybės:

Kretingos seniūnijos atvejis“

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

20 18 m. gegužės 29 d.
Kaunas

Patvirtinu, kad mano, **Linos Toleikienės**, baigiamasis projektas tema „Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms galimybės: Kretingos seniūnijos atvejis“ yra parašytas visiškai savarankiškai ir visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Toleikienė, Lina. Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms galimybės: Kretingos seniūnijos atvejis. Magistro baigiamasis projektas / vadovas prof. Eglė Butkevičienė; Kauno technologijos universitetas, Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas.

Studijų kryptis ir sritis (studijų kryptių grupė): 02 S

Reikšminiai žodžiai: nevyriausybė organizacija, viešosios paslaugos, seniūnija, kaimo bendruomeninė organizacija, bendradarbiavimas.

Kaunas, 2018. 94 puslapiai.

SANTRAUKA

Magistro baigiamajame darbe analizuojamos viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms galimybės. Ši tema aktuali, nes viešasis sektorius ne visada gali patenkinti viešųjų paslaugų poreikį. Priežastys įvairios - lėšų trūkumas arba smarkiai išaugęs viešųjų paslaugų poreikis. Pagrindiniai argumentai, kodėl reikėtų perduoti dalį viešųjų paslaugų yra didėjantis siūlomų paslaugų įvairovė ir kokybė, konkurencija tarp paslaugų teikėjų, leidžia mažinti paslaugų kainas. Todėl vietos valdžia privalo ieškoti būdų, kaip perduoti viešųjų paslaugų teikimą privačiam ar viešajam sektoriui. Taigi, siekiant išanalizuoti, viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimą kitiems viešojo valdymo sistemos dalyviams, aktualu kelti klausimą - kokios viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms galimybės? Nevyriausybines organizacijas neretai laikomos ne tik pigesniais, bet ir klientui priimtinesniais paslaugų teikėjais. Viešosios paslaugos yra ta sritis, kurioje viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų tikslai susitapatina. Viešosios paslaugos samprata atspindi pagrindinius abiem sektoriams būdingus veiklos tikslus ir bruožus – nesiekiant pelno, užtikrinti viešąją naudą, tenkinti bendruomenės poreikius. Todėl sėkmingiausias bendradarbiavimas tarp viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų, galėtų būti viešųjų paslaugų teikimo srityje. Siekiant atsakyti į tyrimo klausimą, keliamas tikslas - išanalizuoti vietos valdžios pasirengimą perduoti viešąsias paslaugas ir nevyriausybinių organizacijų pasirengimą ir galimybes perimti dalį viešųjų paslaugų. Siekiant šio tikslo, koncentruojamasi į Kretingos seniūnijos ir vienos aktyviausiai veikiančios Kretingos seniūnijos Padvarių kaimo bendruomenės, bendradarbiavimo, teikiant paslaugas, atvejį. Vietos valdžia ieškodama, kam perduoti viešųjų paslaugų teikimą, turėtų atkreipti dėmesį į aktyviai veikiančias kaimo bendruomenes. Kaimo bendruomenė yra nevyriausybė organizacija, kuri veikia arčiausiai žmonių ir geriausiai žino gyventojų ir gyvenamosios vietovės problemas. Siekiant perimti vietos valdžios teikiamas paslaugas, kaimo bendruomenė labiausiai turi bendradarbiauti su seniūnija, kuri yra savivaldybės padalinys, glaudžiai palaikantis ryšius su jos

teritorijoje veikiančiomis kaimo bendruomenėmis. Tyrimo tikslui pasiekti, iškelti šie uždaviniai: 1. ištirti vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo teikiant viešąsias paslaugas teorinius aspektus; 2. išanalizuoti viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo NVO teisinį reglamentavimą; 3. suformuluoti tyrimo metodologiją; 4. ištirti Kretingos rajono savivaldybėje teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybiniams organizacijoms galimybes ir parengti rekomendacijas dėl viešųjų paslaugų perdavimo. Įgyvendinant iškeltus uždavinius, pirmoje darbo dalyje analizuojami vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo teikiant paslaugas samprata ir būdai, ištirtas viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybiniams organizacijoms teisinis reglamentavimas, bei atlikta tyrimų šia tema ir būklės analizė. Antroje dalyje buvo suformuluota tyrimo metodologija. Ištirti, kokios Kretingos rajono vietos valdžios teikiamų paslaugų Padvarių kaimo bendruomenei perdavimo galybės, buvo atliktas kokybinis tyrimas, pasirinktu tiesioginio interviu metodu. Trečioje darbo dalyje, panaudojus interviu tekstų turinio analizės metodą, buvo gauti tyrimo rezultatai, kuriais remiantis, suformuluotos išvados ir parengtos rekomendacijos dėl viešųjų paslaugų perdavimo/perėmimo. Tyrimo rezultatai parodė, kad Kretingos rajono vietos valdžia sėkmingai bendradarbiauja keičiantis informacija apie gyvenvietėje spręstina problemas ir įgyvendindama projektus, tačiau galimybei perduoti viešųjų paslaugų teikimą, labiausiai trukdo finansavimo trūkumas. Todėl parengtose rekomendacijose siūloma Kretingos seniūnijai inicijuoti keisti kaimo bendruomenių dotavimo tvarką Kretingos rajone, o Padvarių kaimo bendruomenei ieškoti galimybių socialinio verslo kūrimui.

Toleikienė, Lina. Opportunities to Transfer Public Sector Services to Non-Governmental Organizations: Case Study of Kretinga Neighborhood. Master's thesis in Political Science / supervisor prof. Eglė Butkevičienė. The Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities, Kaunas University of Technology.

Research area and field: 02 S

Key words: Non-Governmental Organizations, Public Sector Services, Neighborhood, Rural Community Organization, cooperation.

Kaunas, 2018. 94 p.

SUMMARY

The master thesis analyses opportunities to transfer public sector services to non-governmental organizations. In contemporary society, public sector cannot always meet adequately the society's needs for public services because of the lack of funds or the increased use of public services. The main arguments for a transfer of the part of public services to NGOs is the growing variety and quality of services offered, competition between service providers, and reduced service costs. Local authorities must therefore look for ways how it would be possible to transfer public services to the non-governmental sector. This aspect emphasizes the relevance of this topic. Analysing the opportunities to transfer public sector services to private or non-governmental sector, it is important to answer such question as follows: What are the opportunities for the provision of services by the public sector to non-governmental organizations? Non-Governmental organizations are often considered not only cheaper but also more customer-friendly providers. Public services are the area in which the objectives of the public sector and non-governmental organizations are being identified. The concept of public service reflects the main goals and characteristics of the two sectors - non-profit orientation, public benefit, community-based implementation. Therefore, the most successful cooperation between the public sector and non-governmental organizations could be the provision of public services. The aim of Master thesis is to analyse the local government's readiness to transfer public services and NGOs' willingness and ability to take part in public service provision. It concentrates on the case of Kretinga Neighbourhood and one of the most active NGOs in this neighbourhood, namely Kretinga Neighbourhood Rural Community Centre. Local authorities should focus on active rural communities in their quest for public service delivery. The rural community centre is a non-governmental organization that works closest to people and knows the best problems of the local population and the residential area. In order to take over the services provided by the local government, the rural community has to cooperate with the sub-

district, which is a municipality unit, at the same time closely maintaining links with other rural communities, operating in the territory. To achieve the aim of the research, the following tasks were set: (1) to examine theoretical aspects of cooperation between local government and non-governmental organizations in the provision of public services; (2) to analyse the legal regulation of the transfer of services provided by the public sector to NGOs; (3) to formulate the research methodology; (4) to study the opportunities of transferring provision of public services to the non-governmental organizations in Kretinga district municipality and prepare recommendations. In the first part of the work, the concept and methods of cooperation between local government and non-governmental organizations in providing services as well as legal regulation of their transfer have been analysed, and state of art of this research topic has been provided. In the second part, the research methodology has been formulated. The third part of thesis has been focussed on investigation of the opportunities for transferring services provided by the local government of Kretinga district to the rural community of Padvariai. This part presents a qualitative study, carried out using the method of direct interviews. This part also includes the results of the research, conclusions and recommendations on the transfer / takeover of public services. The results of the research showed that Kretinga district local government successfully cooperates in the exchange of information on problems in the village and in the implementation of projects, but the main obstacle of transferring public services is the lack of funding. Therefore, the recommendations suggest to Kretinga Neighbourhood to initiate a change in the procedure for funding rural communities in Kretinga district, and to the rural community of Padvariai to look for opportunities for the creation of social business.

TURINYS

LENTELĖS.....	10
PAVEIKSLAI.....	10
PRIEDAI.....	11
PAGRINDINĖS SĄVOKOS	12
ĮVADAS.....	13
1. VIEŠOJO SEKTORIAUS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PERDAVIMO NEVYRIAUSYBINĖMS ORGANIZACIJOMS TEORINIAI ASPEKTAI.....	15
1.1. Vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo teikiant paslaugas samprata ir būdai.....	15
1.1.1. Nevyriausybinių organizacijų samprata ir funkcijos.....	15
1.1.2. Viešojo sektoriaus samprata ir struktūra	19
1.1.3. Viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo formos ir modeliai	21
1.1.4. Viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą skatinančios ir trukdančios priežastys	26
1.1.5. Viešojo sektoriaus paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms būdai.....	29
1.2. Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms teisinis reglamentavimas.....	34
1.3. Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms tyrimų ir būklės analizė	37
2. VIEŠOJO SEKTORIAUS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PERDAVIMO NVO TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS	40
2.1. Tyrimo metodo ir tyrimo dalyvių pasirinkimo pagrindimas	41
2.2. Tyrimo instrumento pagrindimas	43
2.3. Tyrimo organizavimo etapai ir tyrimo etika.....	45
3. KRETINGOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PERDAVIMO PADVARIŲ KAIMO BENDRUOMENEI GALIMYBIŲ TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ. 47	
3.1. Kretingos seniūnijos ir Padvarių kaimo bendruomenės tikslai ir priemonės tikslams pasiekti	48
3.2. Vietos valdžios ir Padvarių kaimo bendruomenės bendradarbiavimo sritys ir būdai	51
3.3. Priežastys trukdančios vietos valdžios ir Padvarių kaimo bendruomenės bendradarbiavimui	55

3.4. Sėkmingo vietos valdžios ir Padvarių kaimo bendruomenės bendradarbiavimo prielaidos ...	60
3.5. Vietos valdžios ir Padvarių kaimo bendruomenės bendradarbiavimo, teikiant paslaugas, galimybės	63
IŠVADOS	66
REKOMENDACIJOS	68
LITERATŪRA	69
PRIEDAI	73

LENTELĖS

1 lentelė. Priežastys trukdančios ir skatinančios bendradarbiavimą (sudaryta autorės, pagal Šilinskytę , 2013, Šimašius, 2007, Raišienę, 2005 ir kt.)	28
2 lentelė. Viešųjų paslaugų koncepcija (sudaryta autorės)	29
3 lentelė. Paslaugų grupės pagal tai ar jos gali būti perduodamos (sudaryta autorės pagal Lazdyną ,2005)	30
4 lentelė. Tyrime dalyvavę respondentai ir jų atstovaujamas sektorius (sudaryta autorės).....	42
5 lentelė. Interviu klausimų kategorijos ir subkategorijos (sudaryta autorės)	44
6 lentelė. Padvarių kaimo bendruomenės centro veiklos tikslai (sudaryta autorės)	48
7 lentelė. Tikslai, kurie vienija kaimo bendruomenę su vietos valdžia (sudaryta autorės)	49
8 lentelė. Priemonės tikslams pasiekti (sudaryta autorės)	50
9 lentelė. Bendradarbiavimo sritys (sudaryta autorės).....	51
10 lentelė. Bendradarbiavimo būdai (sudaryta autorės)	52
11 lentelė. Naudingiausi bendradarbiavimo būdai (sudaryta autorės).....	54
12 lentelė. Bendruomenės finansavimo šaltiniai (sudaryta autorės).....	57
13 lentelė. Kaimo bendruomenių finansavimas iš savivaldybės biudžeto (sudaryta autorės).....	57
14 lentelė. Bendradarbiavimo problemos (sudaryta autorės)	58
15 lentelė. Abipusė bendradarbiavimo nauda (sudaryta autorės)	61
16 lentelė. Specialistai, kurių žiniomis gali pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė (sudaryta autorės)	62
17 lentelė. Paslaugos, kurias gali teikti kaimo bendruomenė (sudaryta autorės)	64

PAVEIKSLAI

1 pav. Nevyriausybinių organizacijų funkcijos (Šimašius, 2007)	16
2 pav. Nevyriausybinių organizacijų bruožai (Mažylis ir Vazgelevičiaus, 2004).....	17
3 pav. Viešojo administravimo institucijos savivaldybėje (Lazdynas, 2005).....	20
4 pav. Santykis tarp viešojo valdymo sistemos dalyvių (Rimkutė, 2001, Šilinskytė, 2013, Stanaitytė, 2016).....	21
5 pav. „Keturių C“ viešojo ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo modelis (Najam, 2000)	24

6 pav. Nevyriausybinų organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimo modeliai (Zaleskienė ir Rutkauskienė, 2002).....	25
7 pav. Interviu valdymo etapai (Pruskus, 2004)	45
8 pav. Tyrimo klausimų kategorijos (sudaryta autorės)	47
9 pav. Priežasčių, trukdančių bendradarbiauti, subkategorijos (sudaryta autorės).....	55
10 pav. Prielaidų sėkmingam bendradarbiavimui subkategorijos (sudaryta autorės)	60
11 pav. Kategorijos „Bendradarbiavimo teikiant paslaugas galimybės“ subkategorijos (sudaryta autorės)	

63

PRIEDAI

1 priedas. Klausimai Kretingos rajono savivaldybės administracijos Kretingos seniūnijos atstovams	73
2 priedas. Klausimai Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovams	74
3 priedas. Interviu su Kretingos seniūnijos atstovu - 1R1V.....	75
4 priedas. Interviu su Kretingos seniūnijos atstovu – 2R2V	77
5 priedas. Interviu su Kretingos seniūnijos atstovu – 3R3V	79
6 priedas. Interviu su Kretingos seniūnijos atstovu – 3R3V	81
7 priedas. Interviu su Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovu – 1R5N	83
8 priedas. Interviu su Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovu – 2R6N	85
9 priedas. Interviu su Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovu – 3R7N	88
10 priedas. Interviu su Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovu – 4R8N	92

PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Nevyriausybinių organizacijų (NVO) – „tai laisvanoriškai piliečių įkurtos asociacijos, labdaros ir paramos fondai, neformalios grupės, viešosios įstaigos“, kurios aktyviai veikdamos visuomenėje, sudaro galimybes piliečiams aktyviau dalyvauti viešajame valdyme, ir „yra grindžiamos savanorystės principais, nesiekiant pelno“ (Vorevičienė, 2016)

Kaimo bendruomeninė organizacija (KBO) - formali vietos bendruomenėje veikianti organizacija (Nefas, 2008).

Viešasis sektorius – „tai valstybės teikiamų paslaugų ir galimybių savo piliečiams teikimo forma, kaip viešoji gėrybė“ (Mikulskienė, 2013)

Vietos savivalda – „savivaldybės bendruomenės ir jos išrinktų atstovų bei jų suformuluotų ir kontroliuojamų viešojo administravimo institucijų teisė ir galia savarankiškai tvarkyti ir valdyti bendruomenės viešuosius reikalus“ (Lazdynas, 2005).

Seniūnija - savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys, skyrius ir atlieka svarbų tarpininko vaidmenį tarp seniūnijos gyventojų, t.y. vietos bendruomenės ir savivaldybės, nes būtent seniūnija geriausiai žino savo gyventojų problemas (Staponienė ir Žilinskas, 2012).

Viešosios paslaugos – paslaugos, kurios yra teikiamos ne pelno, o norint patenkinti visuomenės poreikis (Langvinienė ir Vengrienė, 2008).

Socialinis verslas – tai verslo modelis, pagal kurį, išnaudojant rinkos mechanizmą, pelno siekimas siejamas su socialiniais tikslais ir prioritetais, remiamasi socialiai atsakingo verslo bei viešojo ir privataus sektorių partnerystės nuostatomis, taikomos socialinės inovacijos (Socialinio verslo koncepcija, 2015)

IVADAS

Temos aktualumas - Viešasis sektorius privalo tinkamai ir greitai reaguoti į įvairius pokyčius vykstančius pasaulyje. Tačiau dar svarbiau, sąmoningai juos inicijuoti, kad būtų užkirstas kelias jų formavimuisi (pvz., pasaulinė finansų krizė) (Mikulskienė, 2013). Pastaruoju metu Lietuvoje, po atliktų valstybinių auditų, kasmet nustatoma administracinių ir viešųjų paslaugų kokybės ir prieinamumo trūkumų, atskleidžiamos paslaugų teikimo tobulinimo problemos įvairiose srityse: sveikatos apsaugos, socialinių paslaugų, švietimo, kultūros ir t.t. Lietuvos konkurencijos taryba 2014 metais konstatavo, kad tam tikros paslaugos yra neišvengiamai būtinos visuomenės poreikiams ir interesams tenkinti, bet jų teikimo negali užtikrinti nei konkurencija tarp privačių ūkio subjektų, nei viešojo administravimo subjektai. Kaip teigiama Valstybinio audito ataskaitoje (2017), valstybė turi siekti į savivaldybių administruojamų viešųjų paslaugų teikimą įtraukti bendruomenes, nevyriausybinių ar privatų sektorių. Teigiama, kad galutinis tikslas 2020 m. – 15 proc. viešųjų paslaugas turėtų teikti nevyriausybiniis ar privatus sektorius, bendruomenės, o savivaldybių institucijos tik įgyvendinti šių viešųjų paslaugų teikimo priežiūrą ir kontrolę (Valstybinio audito ataskaita, 2017).

Siekiant įgyvendinti šį tikslą, viešasis sektorius turi ieškoti būdų, kaip perduoti dalį savo funkcijų kitiems viešojo valdymo sistemos dalyviams, pvz. nevyriausybiniams organizacijoms. Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos atliktoje studijoje „Savivaldybių organizuojamų viešųjų paslaugų teikimo analizė“ (2010), teigiama, kad anglosaksiškose ES šalyse, JAV ir kitose šalyse, jau kuriamas mišrus viešųjų paslaugų ūkis, kai viešųjų paslaugų teikimas perduodamas tiek privačiam tiek nevyriausybiniam sektoriui. Viešųjų paslaugų perdavimas kitiems rinkoje veikiantiems dalyviams sudaro galimybę ir prielaidas paslaugų finansavimo formų įvairovei. Pagrindiniai argumentai, kodėl reikia perduoti viešųjų paslaugų teikimą yra didėjanti siūlomų paslaugų įvairovė. Konkurencija tarp paslaugų teikėjų leidžia mažinti paslaugų kainas, sudaromos galimybės į paslaugų teikimą įtraukti nevyriausybines organizacijas, kurios neretai laikomos pigesniais ir klientui priimtinesniais paslaugų teikėjais.

Nevyriausybinių organizacijų teikdamos viešąsias paslaugas, turi tam tikrų privalumų – jos greičiau užmezga ryšį su pažeidžiamiausiomis socialinėmis grupėmis ir teikia joms efektyvesnę pagalbą nei viešojo sektoriaus institucijos, nes lanksčiau reaguoja į pokyčius visuomeniniame gyvenime: į pasikeitusius įstatymus, besikeičiantį socialinėje atskirtyje esančių asmenų socialinį statusą, kylančias naujas problemas (Dromantienė, 2015). Būtent dėl šios priežasties nevyriausybiniams organizacijoms reikėtų sudaryti galimybes bendradarbiauti su vietos valdžia įgyvendinant įvairius projektus ir teikiant paslaugas visuomenei.

Vietos valdžia, siekdama perduoti savo teikiamas paslaugas kitiems viešojo valdymo sistemos dalyviams, turėtų atkreipti dėmesį į rajone veikiančias aktyvias kaimo bendruomenes. Aktyviai veikianti kaimo bendruomenė geriausia žino savo gyventojų problemas, palaiko ryšius su seniūnija ir savivaldybės administracija ir turi patirties įgyvendinant įvairius projektus. Tokios bendruomenės nebijo priimti atsakomybės ir imasi iniciatyvos sprendžiant kaimo problemas.

Darbe tirama problema: Kiek vietos valdžia yra pasirengusi perduoti viešąsias paslaugas, o nevyriausybinių organizacijos – jas perimti?

Tyrimo objektas: Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybiniams organizacijoms galimybės Kretingos seniūnijoje.

Tyrimo tikslas: išanalizuoti viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybiniams organizacijoms galimybes Kretingos seniūnijoje. Siekiant šio tikslo, koncentruojamasi į Kretingos seniūnijos ir vienos iš šioje seniūnijoje aktyviausiai veikiančių - Padvarių kaimo bendruomenės - bendradarbiavimo, teikiant paslaugas, atvejį.

Tyrimo uždaviniai:

1. ištirti vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo teikiant viešąsias paslaugas teorinius aspektus;
2. išanalizuoti viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo NVO teisinį reglamentavimą;
3. suformuluoti tyrimo metodologiją
4. ištirti Kretingos rajono savivaldybėje teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybiniams organizacijoms galimybes ir parengti rekomendacijas dėl viešųjų paslaugų perdavimo.

Darbe taikyti tyrimo metodai: rengiant baigiamąjį magistro darbą naudoti šie metodai: mokslinės literatūros analizė, teisinių dokumentų analizė, antrinių duomenų analizė, pusiau struktūruotas interviu, interviu tekstų turinio analizė.

Darbo struktūra: Baigiamąjį magistro darbą sudaro trys pagrindinės dalys. Pirmą dalį sudaro nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus sampratų analizė, analizuojami vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo modeliai, aptariamose priežastys, kurios skatina arba trukdo vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimui. Pirma dalis taip pat skirta teisės aktų, kurie reglamentuoja vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą, analizei, atlikta viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybiniams organizacijoms tyrimų ir būklės analizė. Antroje dalyje pagrindžiamas empirinio tyrimo metodologijos pasirinkimas. Trečioje dalyje pateikiama tiesioginio interviu su Kretingos seniūnijos ir Padvarių kaimo bendruomenės centro atstovais, analizė. Darbo pabaigoje suformuluojamos išvados ir parengtos rekomendacijos. Projektą sudaro 69 puslapiai, 17 lentelių, 11 paveikslų, 10 priedų. Panaudoti 42 mokslinės literatūros šaltiniai ir 17 teisės aktų ir duomenų šaltinių.

1. VIEŠOJO SEKTORIAUS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PERDAVIMO NEVYRIAUSYBINĖMS ORGANIZACIJOMS TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo teikiant paslaugas samprata ir būdai

Bendradarbiavimas tarp viešojo sektoriaus, pilietinės visuomenės organizacijų ir privataus sektoriaus yra esminė kiekvienos valstybės valdymo priemonė (Domarkas, 2015). Kaip teigia Domarkas (2015), toks bendradarbiavimas reikalingas, nes vietos ar centrinės valdžios išteklių yra nepakankami švietimo, sveikatos priežiūros ir kt. viešosioms paslaugoms valstybės piliečiams teikti, taip pat ir dėl visuomenės nepasitenkinimo valdžios teikiamų paslaugų kokybe. Nevyriausybinių ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimas skatina ne tik piliečių įtraukimą į paslaugų teikimą, bet ir gerina viešųjų paslaugų kokybę (Šilinskytė, 2014).

1.1.1. Nevyriausybinių organizacijų samprata ir funkcijos

Nevyriausybinių organizacijų samprata labai plati ir apima tiek mažas vietos bendruomenės organizacijas tiek tarptautines, tūkstančius narių turinčias organizacijas (Butkevičienė, Vaidelytė, 2013). **Nevyriausybinių organizacijos (NVO)** – „tai laisvanoriškai piliečių įkurtos asociacijos, labdaros ir paramos fondai, neformalios grupės, viešosios įstaigos“, kurios aktyviai veidamos visuomenėje, sudaro galimybes piliečiams aktyviau dalyvauti viešajame valdyme, ir „yra grindžiamos savanorystės principais, nesiekiant pelno“ (Vorevičienė, 2016). Pagrindiniu nevyriausybinių organizacijų veiklos tikslu galima įvardinti nuolatinį, nesibaigiantį, įvairiausių procesus apimančių interesų derinimą, projektavimą, kurie ne tik reikalauja veiksmo, gebėjimų, atvirumo, bet ir praturtina veiklą organizacijose (Beneševičiūtė, 2013).

Nevyriausybinių organizacijų vykdomos funkcijos ir veiklos sritys – labai plačios. Jos gali teikti paslaugas, veikti tokiose srityse, kaip žmogaus teisių apsauga ir mažumų integracija, taip pat gali veikti kultūros, švietimo, mokslo, sporto, sveikatos priežiūros, nusikalstamumo prevencijos gyvenamosios aplinkos pritaikymo neįgaliesiems, aplinkos apsaugos ir kitose srityse (Vorevičienė, 2016). Kaip teigia Šimašius (2007, p. 31), dauguma nevyriausybinių organizacijų atlieka vieną arba daugiau funkcijų (žr. 1 pav.):

- **Paslaugų teikimas.** Savo organizacijos nariams ir/arba klientams gali teikti socialinės rūpybos, sveikatos, apsaugos, informacines ir apmokymų paslaugas, taip pat teikti konsultacijas ar paramą.

- **Atstovavimo funkcija.** Ją atlieka organizacijos, kurios gina tam tikrą idėją ar tam tikros grupės interesus, - siekia pakeisti viešąją nuomonę ar politiką, naudodamos tokius metodus, kaip lobizmas, įvairios kampanijos.

- **Savitarpio pagalba arba pagalba sau.** Į organizacijas dažniausiai buriasi asmenys, kuriuos vienija bendri interesai, poreikiai. Tarpusavyje jie bendradarbiauja, suteikia savitarpio pagalbą, informaciją ar paramą.

- **Ištekliai ir koordinavimas.** Šios organizacijos koordinuoja viso sektoriaus arba konkrečioje srityje dirbančių organizacijų veiklą, teikia joms informaciją ir paramą. Tai vadinamosios „tarpininkaujančios organizacijos“, nes yra jungtis tarp nevyriausybinių ir sektoriaus ir viešosios valdžios institucijų (Šimašius, 2007).

1pav. Nevyriausybinių organizacijų funkcijos (Šimašius, 2007)

Pagrindinės NVO veiklos sritys: švietimas, sveikatos apsauga, socialinė, parama bei kultūra ir poilsis, poilsio organizavimas, sportas, socialinė parama (Šimašius, 2007). Įvairūs autoriai pabrėžia, kad veikla, kuria užsiima viena ar kita nevyriausybinių organizacija, labai priklauso, nuo šalies, kurioje ji vykdo savo veiklą. NVO veikla, funkcijos ir paslaugos skiriasi, nes skiriasi valstybės ekonominis pajėgumas, susiklosčiusi politinė situacija, tradicijos, pagal poreikį nevyriausybinių organizacijos labiau orientuojasi į tam tikrų paslaugų teikimą, pavyzdžiui, kenčiantiems nuo skurdo, bado, nedarbo, katastrofų, arba labiau užsiima filantropine, labdaringa veikla, žmogaus teisių gynimu ir pan. (Vorevičienė, 2016). Pasak Šimašiaus (2007), ne pelno organizacijų veikla priklauso ir nuo geografinės veiklos zonos. Autorius teigia, kad „kuo siauresnė geografinė tam tikros organizacijos veiklos zona, tuo platesnis jos veiklos spektras“, siekdamas gerinti vietinės bendruomenės gyvenimo kokybę ir teikti

paslaugas bei pagalbą tam tikroms grupėms, veikia bendruomenės, miesto kvartalo, kaimo ar nedidelio kaimų regiono mastu.

Nevyriausybių organizacijų visuma sudaro nevyriausybinių sektorių, kuriam, pasak Mažylio ir Vazgelevičiaus (2004), būdingi tam tikri bruožai (žr. 2 pav.):

- **atskiros nepriklausomos organizacijos** – kiekviena organizacija veikia atskirai, neturi jokių ryšių su kitomis organizacijomis;
- **supaprastinta, nehierarchinė struktūra** – valdymo organai dažniausiai būna visuotinis susirinkimas, taryba ir pan.;
- **įvairūs finansų šaltiniai** – rėmėjų lėšos, vietos valdžios finansavimas, narių įnašai ir pan.;
- **veikla, tiesiogiai išplaukianti iš žmonių poreikių** – nevyriausybines organizacijas kuriasi, kad patenkintų konkrečios žmonių grupės poreikius;
- **nevaržoma procedūrų ir taisyklių veikla** – veikla nereglamentuota teisiniais dokumentais, neprivaloma laikytis kokių nors procedūrų;
- **labai elastingi taikomieji metodai** – nevyriausybines organizacijos nariai, įgyvendindami įvairius projektus, gali savo nuožiūra rinktis veiklos metodus.

2 pav. Nevyriausybinių organizacijų bruožai (Mažylis ir Vazgelevičiaus, 2004)

NVO taip pat būdingas savanoriškumas, pilietiškumas, dalyvavimas teikiant viešąsias paslaugas bei dalyvavimas įgyvendinant viešąją politiką.

NVO Lietuvoje vadinamos tos organizacijos, kurios įkurtos remiantis LR Asociacijų, LR Labdaros ir paramos fondų bei LR Viešųjų įstaigų įstatymais. Tai įvairios labdaros ir paramos organizacijos, neįgaliuosius ar sergančius tam tikromis ligomis vienijančios organizacijos, moterų, vaikų teises atstovaujančios organizacijos ir kt. Lietuvoje dažniausiai steigiamos socialinės srities organizacijos, kurios skirtos svarbiausioms visuomenės problemoms spręsti (Šilinskytė, 2013). Gausu Lietuvoje kaimo bendruomeninių organizacijų. **Kaimo bendruomeninė organizacija (KBO)**, tai formali vietos bendruomenėje veikianti organizacija, o bendruomenės centru, Nefas (2008) vadina vietą, kurioje „susirenka įvairaus amžiaus, skirtingo išsilavinimo, įvairios visuomeninės padėties žmonės, kurie čia ateina suvienyti savo žinių, jungti savo patyrimo ir noro šviestis, studijuoti bendrų problemų, dirbti dėl to paties tikslo“. Kaimo bendruomeninė organizacija yra nevyriausybinė organizacija, įkurta remiantis Lietuvos Respublikos Asociacijų įstatymu. Tai reiškia, kad kaimo bendruomenės centras yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – koordinuoti bendruomenės narių veiklą, atstovauti ir ginti jų interesus arba tenkinti kitus viešuosius interesus (Guogis ir kt., 2014). Kaimo bendruomeninių organizacijų pagrindiniai veiklos tikslai yra socialiniai, o ne ekonominiai. Bendruomenių veikloje dominuoja kultūrinė veikla (Aleksendravičius ir Žukovskis, 2011). Kaimo bendruomeninės organizacijos yra priskiriamos trečiajam sektoriui, t.y. nevyriausybinėms organizacijoms, nes joms būdingi ir pagrindiniai nevyriausybinių organizacijų bruožai:

1. savanoriška veikla;
2. pagrindiniu veiklos tikslu laiko socialinių tikslų įgyvendinimą;
3. yra nepriklausomos nuo valstybės valdžios institucijų ir joms vadovauja nepriklausoma grupė žmonių;
4. gautą pelną investuoja į teikiamų paslaugų kokybės ar organizacijos veiklos gerinimą, t.y. į kaimo bendruomenės plėtrą (Didžiulienė ir Gineitienė, 2001).

Šimašiaus (1999) teigimu, kaimo bendruomenė taip pat atlieka funkcijas, kurios būdingos nevyriausybinėms organizacijoms, tarp jų ir paslaugų teikimą. Savo nariams arba klientams teikia socialinės rūpybos, sveikatos apsaugos, apmokymų paslaugas, taip informacinės paslaugas, konsultacijas bei paramą. Aktyvesnės bendruomenės užsiima plėtros strategijų rengimu bei įgyvendinimu, kaimo infrastruktūros projektų rengimu ir įgyvendinimu (Jakštienė, 2009). Dažnai aktyvios kaimo bendruomeninės organizacijos ima galvoti ir apie kitas veiklas - bendruomenės verslą ar galimybę teikti socialines paslaugas.

1.1.2. Viešojo sektoriaus samprata ir struktūra

Viešasis sektorius – „tai valstybės teikiamų paslaugų ir galimybių savo piliečiams teikimo forma, kaip viešoji gėrybė“ (Mikulskienė, 2013). Pagrindinės **viešojo sektoriaus funkcijos** yra šios:

- **institucijų kūrimas** (viešasis sektorius kuria taisykles ir normas, kuriomis įteisina ir apibrėžia savo funkcionavimą ir reprodukciją);
- **paskirstymas** (viešasis sektorius teikia paslaugas, kurių teikti privatusis sektorius yra nesuinteresuotas);
- **perskirstymas** (viešasis sektorius sumažindama vienu asmenų pajamas, jas perskirsto kitiems (užtikrinamas rekomenduotinių gėrybių teikimas), tokiu būdu užtikrinamas socialinis teisingumas);
- **reguliavimas** (viešasis sektorius sprendžia natūralios monopolijos ir netobulos informacijos problemas) (Greblikaitė ir Puškoriūtė, 2014).

Viešojo sektoriaus tikslas – veiklos efektyvumo didinimas, kuris suprantamas, kaip kokybiškesnių viešųjų paslaugų teikimas, naudojant tas pačias sąnaudas ir išteklius (Raipa ir Puškorius, 2001). Padidinti viešojo sektoriaus efektyvumą, remiantis Raipa ir Puškorium (2001) galima, jei:

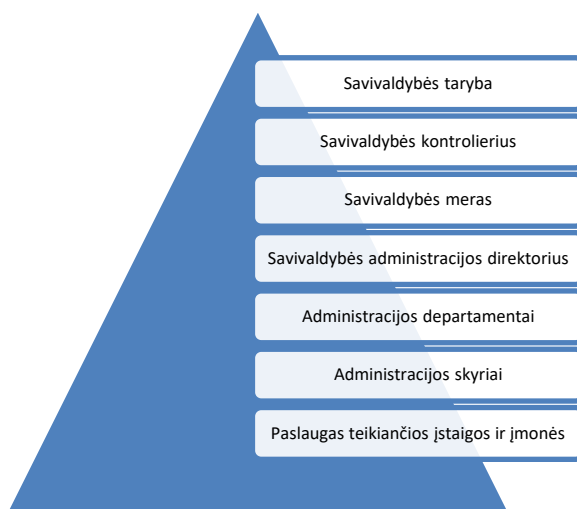
- paslaugos teikiamos sparčiau, pagerėja jų kokybė, padidėja paslaugų kiekis, tačiau darbuotojų lieka tiek pat, t.y. tie patys darbuotojai gali teikti daugiau, kokybiškesnių paslaugų per trumpesnę laiką;
- sumažinus išteklius ir darbo sąnaudas, išlaikyti tokį patį paslaugų kiekį, tačiau sutrumpinti paslaugų teikimo laiką;
- suteikiant tiek pat paslaugų ir per tą patį laiką, bet paslaugos turi būti daug geresnės kokybės;
- labai padidinus paslaugų kiekį ir pagerinus jų kokybę, tačiau sąnaudas padidinant labai nežymiai.

Viešojo sektoriaus sistemos dalis yra **vietos savivalda**. Lazdynas (2005) vietos savivaldą apibūdina, kaip „savivaldybės bendruomenės ir jos išrinktų atstovų bei jų suformuluotų ir kontroliuojamų viešojo administravimo institucijų teisė ir galia savarankiškai tvarkyti ir valdyti bendruomenės viešuosius reikalus“. Jo teigimu, savivaldybė šią teisę ir galią įgyvendina rinkimuose, kurių metu tiesiogiai ar slapta išrenkama savivaldybės taryba. Savivaldybės taryba yra savarankiškas ir visoje teritorijoje vienintelis bendruomenės plėtros strategiją numatantis, šios strategijos įgyvendinimui skirtas lėšas valdantis ir įgyvendinimą visais aspektais kontroliuojantis bendruomenės valdžios organas.

LR vietos savivaldos įstatyme savivaldybių funkcijos, pagal veiklos pobūdį, skirstomos į:

- **vietos valdžios**, kurias atlieka savivaldybės taryba ir meras;
- **viešojo administravimo**, kurias įgyvendina savivaldybės taryba, meras, savivaldybės vykdomosios institucijos, kiti savivaldybės įstaigų ir tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai;
- **viešųjų paslaugų teikimo**.

Savivaldybė nėra vientisa institucija, ją sudaro atskiri padaliniai – atskiros viešojo administravimo institucijos (žr. 3 pav.).

3 pav. Viešojo administravimo institucijos savivaldybėje (Lazdynas, 2005)

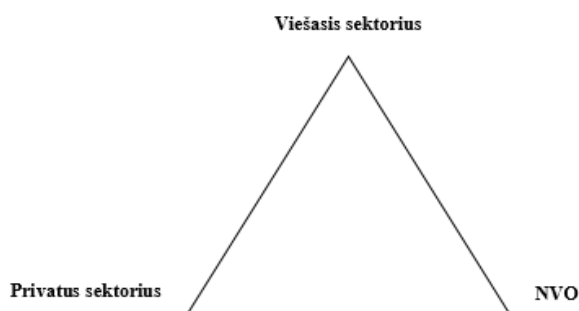
Lazdynas (2005) išskiria septynias viešojo valdymo institucijas. Kiekviena iš šių institucijų atlieka tam tikrą, savivaldybės administracijos ir LR vietos savivaldos įstatyme numatytas funkcijas. Piramidės principas, kuriuo autorius vaizduoja savivaldybių institucijų išsidėstymą, atspindi vietos valdžios institucijų hierarchiją. Piramidės viršūnėje yra savivaldybės taryba, rajono sprendimus priimančias valdymo organas. Administracijos skyriai, tokie kaip seniūnijos ir įvairios paslaugas teikiančios įstaigos ir įmonės užima vietą piramidės apačioje.

Šio darbo kontekste, svarbu analizuoti seniūnijos sampratą. **Seniūnija** yra savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys, skyrius ir atlieka svarbų tarpininko vaidmenį tarp seniūnijos gyventojų, t.y. vietos bendruomenės ir savivaldybės, nes būtent seniūnija geriausiai žino savo gyventojų problemas (Staponienė ir Žilinskas, 2012). Pasak Staponienės ir Žilinsko (2012), seniūnijos vykdo joms savivaldybės administracijos priskirtas funkcijas, kaip viešųjų paslaugų teikimas, kapinių ir teritorijų priežiūra, gatvių, šaligatvių valymas, statistinių duomenų rinkimas ir apibendrina gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovų pastabas bei pasiūlymus ir teikia juos savivaldybės institucijoms bei savivaldybės administratoriui, konsultuoja gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovus ir teikia jiems informaciją. Kaip teigia Strelčiūnas (2013), seniūnija yra valstybės įstaiga, kuri yra arčiausiai žmonių ir geriausiai gali administruoti priskirtą teritoriją bei žinoti jos problemas. Vienos iš svarbiausių paslaugų, kurias teikia seniūnijos, tai – prareikusių įvertina vietos bendruomenės šeimų gyvenimo sąlygas, jų poreikius ir teikia savivaldybės administracijai pasiūlymus dėl socialinės paramos reikalingumo, taip pat pagal kompetenciją organizuoja vaiko teisių apsaugą, apibendrina vietos bendruomenių atstovų pastabas. Gyventojai seniūnijose gali deklaruoti gyvenamąją vietą, seniūnai turi įgaliojimus atlikti kai kuriuos nemokamus notarinius veiksmus. Seniūnija gali teikti reikalingą pagalbą gyventojams, kurių

gyvenamoji vieta nutolusi nuo savivaldybės centro, nes ne visada šie gyventojai gali nuvykti į reikiamas valstybines institucijas, o tai mažina žmonių galimybes pasinaudoti savo teisėmis, gauti reikiamą pagalbą. Seniūnijos taip pat užtikrina ne tik geresnį viešųjų paslaugų prieinamumą gyventojams, bet ir skatina bendruomeniškumą, telkia gyventojus į vieną centrą, palaiko ir gina jų interesus. Seniūnijos gali organizuoti nemokamus kultūrinius renginius, šventes, susitikimus, kurių trūksta gyventojams. Seniūnijos yra pavaldžios savivaldybės administracijai ir nuo jos priklausomos. Seniūnijos, nors ir yra bendruomenės traukos centras ir galėtų efektyviau identifikuoti bei spręsti vietos gyventojų problemas, tačiau dėl savarankiškumo stokos bei finansinės priklausomybės nuo savivaldybių ne visada gali veikti pakankamai efektyviai (Pertaruskienė ir Marcinkevičiūtė, 2007).

1.1.3. Viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo formos ir modeliai

Viešasis sektorius privalo keistis, taikyti inovacijas, nes pasak Raipos ir Puškorius (2004), visuomenė ima reikalauti iš viešojo sektoriaus institucijų efektyvumo, naujų veiklos formų ir gerėjančios veiklos kokybės rodiklių. Todėl viešojo sektoriaus ir visuomenės bendradarbiavimas itin aktualus. Nevyriausybines organizacijas, veidamos įvairiose viešosios politikos, kultūrinėse, socialinėse, socio-ekonominėse ir kt. srityse, turi galimybę atstovauti piliečius (Stanaitytė, 2016) ir „atlieka svarbų tarpininko vaidmenį bendradarbiaujant visuomenei ir valstybės sektoriaus įstaigoms, institucijoms“ (Vorevičienė, 2016). Siekiant tenkinti visuomenės poreikius, tarp viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų atsiranda ryšys ir bendradarbiavimo galimybė. Santykį tarp viešojo valdymo sistemos dalyvių, geriausiai iliustruoja dažnai literatūroje aptinkamas trikampio modelis (žr. pav 4).

4 pav. Santykis tarp viešojo valdymo sistemos dalyvių (Rimkutė, 2001, Šilinskytė, 2013, Stanaitytė, 2016)

Šis Rimkutės (2001), Šilinskytės (2013) ir Stanaitytės (2016) pateikiamas modelis nurodo NVO vietą viešojo valdymo sistemoje. Vertėtų akcentuoti, jog visi trys sektoriai yra atskiri, tačiau veikia vienas kitą ir papildo vienas kito atliekamas funkcijas (Senikaitė, 2006). Pagrindinis uždavinys vienijantis vietos valdžios institucijas ir NVO – patenkinti piliečių poreikius ir padėti išspręsti jų

problemas, todėl svarbu, kad jos sėkmingai ir efektyviai bendradarbiautų (Zaleskienė ir Rutkauskienė, 2002). Bendradarbiavimas turėtų apimti visas galimas bendruomenės veiklos sritis.

Dažniausiai, pasitaikančios **bendradarbiavimo formos** yra:

- bendrų komisijų ir bendrų darbo grupių sudarymas,
- bendrų projektų vykdymas,
- asmenų, atsakingų už savivaldybės ir NVO ryšius, paskyrimas,
- paslaugų iš NVO pirkimas, dotavimas, parama,
- keitimasis informacija,
- patalpų, reikalingo inventoriaus skyrimas NVO panaudos būdu. (Zaleskienė ir Rutkauskienė, 2002)

Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios bendradarbiavimas pasireiškia per informacijos teikimą, finansavimą rengiant projektus ar dalyvaujant programose, taip pat per šviečiamąją veiklą, t.y. dalyvaujant įvairiuose savivaldybių rengiamuose mokymuose, seminaruose, kurie suteikia daugiau galimybių teikti kokybiškesnes paslaugas (Zaleskienė ir Rutkauskienė, 2002). Panašiai Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios bendradarbiavimą apibrėžia ir kiti autoriai, pvz. kaip teigia Raišienė, (2005, p.58), „viešojo, privataus ir nepelno sektorių įvairiakrypčio bendradarbiavimo tikslas – kelti visuomenės gerovę, atsiliiepti į visų socialinių grupių poreikius“ ir išskiria pagrindines prielaidas, kurios būtinos bendriems tikslams pasiekti:

1. vieningas partnerių sutarimas dėl programos ar projekto misijos, uždavinių ir siekiamų rezultatų;
2. abipusis pasitikėjimas, pagarba ir įsipareigojimas siekti bendrų tikslų;
3. komunikavimo efektyvumas ir sprendimų priėmimo skaidrumas;
4. savalaikė ir pakankama informacijos sklaida ir atgalinis ryšys iš bendruomenių ar grupių, kurių interesus veikia partnerystės programa ar projektas.

Bendradarbiaujant formuojasi tam tikras šių sektorių tarpusavio santykis. Pasak Guogio ir kt. (2007), nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios bendradarbiavimas gali įtakoti vietos demokratijos kokybę ir išskiria šešis savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų santykius apibūrinančius požymius:

1. Institucionalizavimas – jei formalios ir neformalios normos, kurios formuoja nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykius, yra daugiau detalizuotos, tada santykiai tarp nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių yra stabilesni, taip pat pasireiškia daugiau formalių galimybių įvairiapusiams santykiams. Ir atvirkščiai, jei institucionalizacijos mastas yra mažas, tada gali būti lengviau įgyvendinami pokyčiai, o santykiai yra besivystantys. Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykių modelyje taip pat galima pastebėti tai, jog kai institucionalizacijos mastas didesnis, sustiprėja vietinė demokratija.

2. Intensyvumas. Intensyvumas apibrėžiamas kaip savivaldybės ir nevyriausybinių organizacijos, veikiančios savivaldybės teritorijoje, tarpusavio sąveikos kiekis ir gylis. Didesnis intensyvumas reiškia, kad nevyriausybinių organizacijos daug sąveikauja, bendradarbiauja su vietos savivaldos institucijomis.

3. Funkcionalumas. Funkciniai, veiksmingi ryšiai tarp NVO ir savivaldybės sukuria pridėtinę vertę abiem pusėm. Tačiau santykiai ne visada yra funkciniai – pavyzdžiui, konfliktiniai santykiai nėra funkciniai.

4. Tarpusavio pasitikėjimas. Svarbus nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykių požymis yra tarpusavio pasitikėjimas. Jeigu nevyriausybinių organizacijos ir savivaldybės vienos kitas vertina įtariai, tada trūksta pasitikėjimo.

5. Priklausomybė nuo išteklių. Nevyriausybinių organizacijos iš savivaldybės gali gauti finansinę ar informacinę paramą, kai kurios nevyriausybinių organizacijos nuomojasi ar panaudos pagrindais naudojasi savivaldybėms priklausančiomis patalpomis, taip tapdamos priklausomos nuo išteklių, kuriais jas aprūpina savivaldybės. Autoriai daro prielaidą, kad vietos demokratija yra stipresnė, kai nevyriausybinių organizacijos yra mažiau priklausomos nuo savivaldybių finansinių ir kitokių išteklių. Nevyriausybinių organizacijos, kurios yra mažiau priklausomos nuo savivaldybių paramos, gali konstruktyviau bendradarbiauti su šiomis. Jos laisviau gali pasirinkti veiklos kryptis ir drąsiau kritikuoti savivaldybių veiklą.

6. Galios pasiskirstymas. Ryšius su nevyriausybinių organizacijomis palaikymas, priklauso, kaip galia ir įtaka savivaldybėse yra pasiskirsčiusi tarp politinės ir vykdomosios valdžios institucijų. Kai kuriose savivaldybėse gali dominuoti politinė valdžia – merai, savivaldybių taryba nariai, politinių partijų vadovai gali aktyviai dalyvauti, priimant sprendimus dėl bendradarbiavimo su nevyriausybinių organizacijomis. Kitose savivaldybėse, plėtojant ryšius su NVO, aktyvesni gali būti vykdomosios valdžios pareigūnai – administracijos direktorius, administracijų padalinių vadovai.

Siekiant patenkinti piliečių poreikius, padėti spręsti jų problemas, kelti visuomenės gerovę, viešasis ir nevyriausybinių sektoriai, turi siekti sėkmingo ir efektyvaus bendradarbiavimo. Bendradarbiavimo galimybę įvairiose srityse, užtikrina ir tai, kad abu šie sektoriai yra viešojo valdymo sistemos dalyviai, svarbu pasirinkti tinkamiausius ir naudingiausius bendradarbiavimo būdus. Bendradarbiaujant, susiformuoja tarpusavio santykiai, kurie apibrėžiami tam tikrais požymiais: institucionalizavimu, intensyvumu, funkcionalumu, priklausomybe nuo išteklių ir galios pasiskirstymu.

Daugelyje pasaulio šalių, kaip Norvegija, Belgija ir D. Britanija, yra įdiegti tam tikri viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų, kitaip trečiojo sektoriaus bendradarbiavimo modeliai, kaip pvz.: valstybė teikia subsidijas nevyriausybinių organizacijoms, o NVO savo ruožtu teikia paslaugas, kuriomis valdžia gali nebesirūpinti (Stanaitytė, 2016).

Bendrų tikslų siekimas, kuriant strategijas, kurios gali arba sutapti arba skirtis, sukuria tam tikrą nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo modelį. Pateiktame „Keturių C“ (ang. „Four-C’s“) (žr. 5 pav.) Najam (2000), siūlo keturias valdžios ir trečiojo sektoriaus bendradarbiavimo formas:

1. kooperacija (angl. cooperation) – kai siekiami panašūs tikslai, taikant panašias priemones, strategijas. Kooperacija vyksta, kai valdžios institucijos ir nevyriausybinės organizacijos ne tik siekia panašių politikos tikslų, bet ir taiko panašias strategijas jiems pasiekti.

2. konfrontacija (angl. confrontation) – kai siekiami skirtingi tikslai, taikant skirtingas priemones, strategijas. Konfrontacija išryškėja, kai valdžios sektorius ir nevyriausybinės organizacijos laiko vieni kitų tikslus ir strategijas prieštaraujančiais jų pačių tikslams ir strategijoms – iš esmės, visiškai priešingi tiek tikslai, tiek priemonės.

3. papildomumas (angl. complementarity) – kai siekiami panašūs tikslai, tačiau taikomos skirtingos priemonės, strategijos. Papildomumo santykis atsiranda, kai nevyriausybinės organizacijos ir valdžios sektorius taiko skirtingas priemones, siekdami tų pačių tikslų.

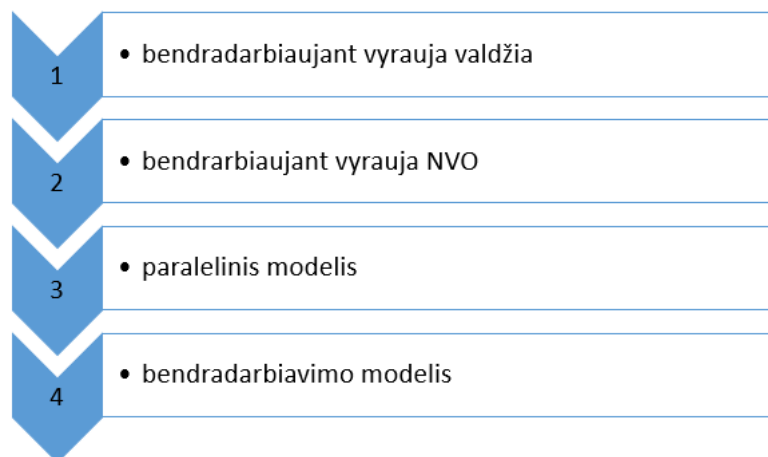
4. kooptacija (angl. co-optation) – kai siekiama skirtingų tikslų, bet taikomos panašios priemonės, strategijos. Kooptacija reiškia, kad nevyriausybinės organizacijos ir valdžios sektorius taiko panašias priemones, strategijas, bet jų siektini tikslai iš esmės skiriasi.

		Tikslai	
		Panašūs	Nepanašūs
Strategijos, priemonės	Panašūs	Kooperacija	Kooptacija
	Nepanašūs	Papildomumas	Konfrontacija

5 pav. „Keturių C“ viešojo ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo modelis (Najam, 2000)

Najamas (2000) teigia, kad galima ir penktoji forma – *neįsitraukimas* (angl. nonengagement), kai dvi organizacijos atsitiktinai ar tikslingai nebendradarbiauja, todėl neįsitraukimas nėra įvardijamas kaip bendradarbiavimas ir lieka už modelio ribų. Vorevičienė ir Butkevičienė (2017) pastebi, kad nepaisant viešojo ir nevyriausybinių sektorių pozityvaus bendradarbiavimo, šių sektorių santykiai visgi įtempti. Tačiau autorių nuomone, ši įtampa yra natūrali, nes jei viešasis ir nevyriausybinių sektorių pasidarytų visiškai vienodi, tai reikštų, kad vienas iš jų prarado savo identitetą.

Zaleskienė ir Rutkauskienė (2002) taip pat siūlo keturis skirtingus nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimo modelius (žr. 6 pav.). Šie modeliai, pasak autorių, susiklostė dėl skirtingų NVO ir valdžios institucijų tarpusavio santykių raidos.

6 pav. Nevyriausybinių organizacijų ir valdžios institucijų bendradarbiavimo modeliai (Zaleskienė ir Rutkauskienė, 2002)

1. Valdžios vyravimo modelis - valdžia vaidina svarbiausią vaidmenį finansuojant ir teikiant paslaugas;

2. NVO vyravimo modelis – pagrindinį vaidmenį atlieka nevyriausybinių organizacijų;

3. Paralelinis modelis – valdžia ir nevyriausybinių organizacijų vienodai dalyvauja finansuojant ir teikiant socialines paslaugas, tačiau kiekviena iš jų turi nustatytą savo veiklos sritį;

4. Bendradarbiavimo modelis – valdžia ir NVO dirba kartu: valdžia finansuoja, o NVO teikia paslaugas.

Analizuojant valdžios institucijų ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo modelius, galima teigti, kad tarpusavio bendradarbiavimo modelis susiformuoja pagal tai, ar organizacijų tikslai ir priemonės, tikslams pasiekti, yra tapatūs ar skirtingi. Institucijų tarpusavio santykiai, taip pat formuoja tam tikrą bendradarbiavimo modelį. Remiantis šiais modeliais, aiškėja, kad bendroje veikloje, gali vyrauti arba viena arba kita institucija, organizacijos gali dirbti paraleliai, skirtingose srityse arba intensyviai dirbti kartu. Vis dėlto, kaip teigia Stanaitytė (2016), daugelyje literatūroje analizuojamų viešojo ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimo modelių, vyrauja tarpusavio bendradarbiavimas grįstas valdžios institucijų finansine parama nevyriausybiniams organizacijoms, o realiame gyvenime, dažniausiai sutinkamas bendradarbiavimo modelis, kai valdžios institucijos yra įsipareigojusios finansuoti nevyriausybinių organizacijų veiklą, tačiau neįtraukia jų į sprendimų priėmimą, nesidalija atsakomybe.

1.1.4. Viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą skatinančios ir trukdančios priežastys

Kad ir koks bendradarbiavimo modelis bus taikomas, pasak Šilinskytės (2013), NVO negalės tapti pajėgiais ir lygiaverčiais paslaugų rinkos dalyviais, kol jų veikla bus finansuojama vien privačia parama ir atsitiktine ar fragmentiška savivaldybių parama paslaugų teikimui, todėl siekiant dalį paslaugų teikimo perkelti trečiajam sektoriui, savivaldybės privalo planuoti savo biudžetuose lėšas NVO teikiamų paslaugų ar įstaigų finansavimui taikydamos programinį finansavimą ar paslaugų pirkimą.

Šimašius (2007, p.31) atkreipia dėmesį į tai, kad tokiu atveju, kai NVO gauna lėšų iš viešų fondų (ypač, jei tai parama, o ne viešųjų paslaugų viešasis pirkimas), nevyriausybinių organizacija gali tapti marionete – t.y. labai priklausoma nuo valstybės ir būna įvardijamos kaip kvazivyriausybines. Todėl siekdamas išvengti šio pavojaus ir norėdamas išsaugoti savo nepriklausomumą, NVO gali atsisakyti bendradarbiauti su viešuoju sektoriumi. Nevyriausybiniams organizacijoms išlaikyti savarankiškumą, išsaugoti savo identitetą, pasaulėžiūrą, gebėjimą veikti lanksčiai, išsaugoti savo kaip valdžios kritiko, savo narių teisių gynėjo ir atstovo vaidmenį, gali pasidaryti ypač sudėtinga, kai su viešuoju sektoriumi bendradarbiaujama ne dėl organizacijos išskirtinės pasaulėžiūros, idėjų, o kad NVO laikoma lygiaverte paslaugų rinkos dalyve (Žalimienė ir Rimšaitė, 2007).

Zaleskienės ir Rutkauskienės (2002) atliktas tyrimas parodė, kad pagrindinės priežastys trukdančios NVO ir vietos valdžiai sėkmingai bendradarbiauti yra lėšų stygius, neigiamas vietos savivaldos atstovų požiūris į NVO, nepasitikėjimas NVO bei jų vykdoma veikla, taip pat NVO darbuotojų kompetencijos trūkumas, žinių stygius rengiant projektus savivaldybės finansavimui gauti.

Viešasis sektorius ir nevyriausybinių organizacijos bendradarbiaudamos gali susidurti su sunkumais nustatant atsakomybės ribas, susidurti su ekonomikos infliacijos, paslaugų stabilumo pažeidimų grėsmėmis, tarp partnerių gali kilti konfliktai, kova dėl valdžios ar dominavimo, nepasitenkinimas savo įsipareigojimais ar vaidmeniu, gali pasireikšti nenoras keistis informacija. (Petrauskienė ir Raipa, 2007).

Bendradarbiavimas dažnai nevyksta dėl to, kad nevyriausybinių organizacijos stokoja aktyvių lyderių, nesutaria tarpusavyje veikdamos toje pačioje srityje, nesilaiko sutarčių vykdymo. Labai dažnai nesurandama bendros kalbos dėl valdžios ir nevyriausybinių sektorių skirtumų (Mažylis ir Vazgelevičius, 2004).

Nefas (2007), taip pat įvardija faktorius, kurie gali lemti priešprieša tarp vietos valdžios ir bendruomenės, tai skirtingi interesai, lyderių nesutarimai, vietos valdžios nepasitikėjimas naujais lyderiais – bendruomenių kūrėjais, nevertinamas bendruomenių veiklos rezultatyvumas, nesupratimas bendruomenės veiklos reikalingumas ir bendruomenės veiklos nepalaikymas.

Savivaldybių nenoras biudžete planuoti lėšas NVO teikiamų paslaugų finansavimui, tikėtina susijęs su vietos valdžios nepasitikėjimu nevyriausybinėmis organizacijomis, jų darbuotojų nekompetencija ir žinių trūkumu. Vietos valdžia ne visada vertina, tai ką daro bendruomenė ir nepalaiko vykdomos veiklos. Iš kitos pusės, nevyriausybines organizacijas, nenorėdamos prarasti savo identiteto, nepriklausomybės, savybių, kurios būdingos tik šiam sektoriui, gali vengti glaudesnio bendradarbiavimo su vietos valdžia, apsiribodamos tik ribota veikla ir fragmentišku savivaldybių skiriamu finansavimu. Aktyvių lyderių trūkumas, nevyriausybines organizacijas silpnina iš vidaus, taip dar labiau formuojamas neigiamas vietos valdžios požiūris į NVO.

Vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų sėkmingas bendradarbiavimas, pasak Nefo (2007), priklauso nuo vietos valdžios požiūrio į valdymo funkcijų perdavimą NVO, taip pat nuo vietos nevyriausybinių organizacijų lyderių požiūrio į atsakomybės prisiėmimą sprendžiant vietos problemas, vietos bendruomenės vietos politikos supratimo lygio ir nuo praktinės sėkmės vietos bendruomenėje sprendžiant įvairias vietos problemas.

Nevyriausybinių organizacijų ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimo poreikis gali būti grindžiamas bendrais tikslais, arba motyvais – viešojo sektoriaus įsipareigojimas organizuoti, teikti ir finansuoti paslaugas grindžiamas tuo, kad niekas kitas, nei rinka, nei šeima, nei nevyriausybinis sektorius nėra pajėgūs tenkinti viešųjų paslaugų poreikio, lygiai taip pat NVO motyvai teikti paslaugas veikiami viešojo sektoriaus ir rinkos nepakankamumo ir ribotumo teikiant viešąsias paslaugas (Žalimienė ir Rimšaitė, 2007).

Bendradarbiavimo poreikis atsiranda dėl abipusės naudos – nevyriausybines organizacijas gali mažesnėmis, negu valstybinis sektorius, laiko ir pinigineis sąnaudomis, teikti reikalingą, kompetentingą, kvalifikuotą pagalbą ar paslaugą, tuo tarpu viešasis sektorius gali nevyriausybinei organizacijai, kuri dažniausiai gyvena iš projektų, pasiūlyti klientų, kurie reikalingi tų projektų įgyvendinimui (Vorevičienė ir Butkevičienė, 2017).

Bendradarbiavimas, kaip veiklos strategija, galėtų būti pasirinkta, nes projektų ar programų dalyviams, partnerystė suteikia galimybę įgyti sprendimų inicijavimo, įgyvendinimo ir projektų (ar programų) vertinimo galią, pasidalyti atsakomybę. (Raišienė, 2005). Raišienės nuomone, nevyriausybines organizacijas bendradarbiaudamos su vietos valdžia ginti savo interesus, o valstybinis sektorius pritaikyti ekspertines žinias ir patirtį tiek regioniniu, tiek vietos savivaldos lygmeniu (pavyzdžiui nustatant veiklos, finansavimo prioritetus, sudarant regiono ar savivaldybės plėtros planus, ir t. t.).

Analizuojant prielaidas sėkmingam vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimui, galima išvelgti, jog svarbiausia reikia keisti požiūrį – nevyriausybines organizacijas turi parodyti, jog yra pajėgios prisiimti atsakomybę sprendžiant vietos problemas.

1 lentelėje susistemintai pateikiamos prielaidas sėkmingam vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimui ir priežastys, kurios trukdo viešajam sektoriui ir nevyriausybiniams bendradarbiauti.

1 lentelė. Priežastys trukdančios ir skatinančios bendradarbiavimą (sudaryta autorės, pagal Šilinskytę, 2013, Šimašių, 2007, Raišienę, 2005 ir kt.)

Priežastys trukdančios bendradarbiauti	Finansavimas	NVO veikla finansuojama vien privačia parama ir atsitiktine ar fragmentiška savivaldybių parama paslaugų teikimui.
		Savivaldybės nenumato savo biudžetuose pakankamai lėšų NVO teikiamų paslaugų ar įstaigų finansavimui
		Kai NVO gauna lėšų iš viešų fondų, jos gali tapti per daug priklausomos nuo viešojo sektoriaus. Todėl siekiamos išvengti šio pavojaus ir norėdamos išsaugoti savo nepriklausomumą, NVO gali atsisakyti bendradarbiauti su viešuoju sektoriumi
	Požiūris	Neigiamas vietos savivaldos atstovų požiūris į NVO, nepasitikėjimas jų vykdoma veikla, NVO darbuotojų kompetencijos trūkumas. Aktyvių lyderių trūkumas, formuoja neigiamą vietos valdžios požiūrį į nevyriausybines organizacijas. Vietos valdžia ne visada vertina, tai ką daro bendruomenė ir nepalaiko jų vykdomos veiklos.
Prielaidos sėkmingam bendradarbiavimui	Požiūris	Sėkmingas bendradarbiavimas priklauso nuo vietos valdžios teigiamo požiūrio į valdymo funkcijų perdavimą. Teigiamas nevyriausybinių organizacijų lyderių požiūris į atsakomybės prisiėmimą sprendžiant vietos problemas.
	Abipusė nauda	Bendradarbiavimas teikia abipusę naudą – NVO gali mažesnėmis, negu valstybinis sektorius, sąnaudomis, teikti reikalingą, kompetentingą, kvalifikuotą pagalbą ar paslaugą, tuo tarpu viešasis sektorius gali nevyriausybinei organizacijai, kuri dažniausiai gyvena iš projektų, pasiūlyti klientų, kurie reikalingi tų projektų įgyvendinimui Projektų ar programų dalyviams, partnerystė suteikia galimybę įgyti sprendimų inicijavimo, įgyvendinimo ir projektų (ar programų) vertinimo galią, pasidalyti atsakomybę.
	Bendri tikslai	Viešojo sektoriaus išpareigojimas organizuoti, teikti ir finansuoti paslaugas grindžiamas tuo, kad niekas kitas, nei rinka, nei šeima, nei nevyriausybiniis sektorius nėra pajėgūs tenkinti viešųjų paslaugų poreikio, lygiai taip pat NVO motyvai teikti paslaugas veikiami viešojo sektoriaus ir rinkos nepakankamumo ir ribotumo teikiant viešąsias paslaugas

Išanalizavus įvairių autorių pateikiamas priežastis, kurios trukdo sėkmingam NVO ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimui, galima apibendrinti, kad pagrindinės problemos kyla dėl finansavimo ir požiūrio vienas kito atžvilgiu. Tačiau bendri tikslai, abipusė bendradarbiavimo nauda, ir teigiamas požiūris į paslaugų perdavimą, turėtų skatinti vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų tarpusavio bendradarbiavimą. Atsižvelgus į sėkmingo bendradarbiavimo prielaidas, reikėtų ieškoti būdų išspęsti problemas, trukdančias bendradarbiauti, nes bendradarbiavimo poreikis turi būti grindžiamas bendru tikslu - kelti visuomenės gerovę, atsiliiepti į visų socialinių grupių poreikius, nes nei vietos valdžia, nei nevyriausybines organizacijas, atskirai negali užtikrinti visų paslaugų poreikio.

1.1.5. Viešojo sektoriaus paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms būdai

Viena iš pagrindinių vietos valdžios funkcijų yra viešųjų paslaugų, gyventojams, piliečiams ir bendruomenei, teikimas. Siekiant išanalizuoti viešojo sektorių teikiamų paslaugų sampratą, lentelėje pateikta skirtinguose šaltiniuose nurodomą viešųjų paslaugų apibrėžimą (žr. 2 lent.).

2 lentelė. Viešųjų paslaugų koncepcija (sudaryta autorės)

Eil. Nr.	Samprata	Šaltinis, metai
1.	Viešoji paslauga – valstybės ar savivaldybių įsteigtų specialių įstaigų bei organizacijų veikla, teikianti gyventojams socialines, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kitas įstatymų numatytas paslaugas.	Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, 1999-06-17 Nr. VIII-1234, 2 str. 1 d.
2.	Viešosios paslaugos – tai įstatymais ar savivaldybės teisės aktais reglamentuota specialių įstaigų ir organizacijų veikla, įgyvendinant nustatytos apimtys, kokybės ir vertės specialias savivaldybės funkcijas ir įsipareigojimus bendruomenei arba gyventojams, finansuojamas arba biudžeto, arba rinkliavų, arba pagal sutartinį atlygį gautomis lėšomis.	Lazdynas, 2005
3.	Viešosios paslaugos – paslaugos, kurios yra teikiamos ne pelno, o norint patenkinti visuomenės poreikis.	Langvinienė, Vengrienė, 2008
4.	Viešosios paslaugos – paslaugos, kuriomis nacionalinės ir subnacionalinės institucijos, priimančios sprendimus ir siekiančios bendro gėrio, kuria viešąją naudą ir vertę tenkinant kolektyvinius bendruomenės ir individualius asmenų interesus.	Rimkutė, 2001 (remdamasi LR Vidaus reikalų ministerija, 2010, Syvertsen, 1999)
5.	Viešojo sektoriaus paslaugos – labai svarbi sritis, kurioje funkcionuoja vietos savivaldos sprendimai	Brazienė, Merkys, 2014

Išanalizavus įvairių autorių viešosios paslaugos apibrėžimus, galima teigti, kad būtent viešosios paslaugos yra ta sritis, kurioje viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų tikslai susitapatina. Viešosios paslaugos samprata atspindi pagrindiniu abiem sektoriams būdingus veiklos tikslus ir bruožus – nesiekiant pelno, užtikrinti viešąją naudą, tenkinti bendruomenės poreikius. Todėl sėkmingiausias bendradarbiavimas tarp viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų, galėtų būti viešųjų paslaugų teikimo srityje.

Pasak, Lazdyno (2005), vietos valdžia ir neprivalo visų paslaugas teikti pati, netgi ekonomiškai būna efektyvu, kai savivaldybė paslaugas tik organizuoja ir kontroliuoja, kaip jos vykdomos, o jų teikimą perduoda vykdyti privačiam ar viešajam sektoriui. Šis autorius taip pat skirsto vietos savivaldos teikiamas paslaugas remiantis tuo, ar šios paslaugos gali būti perduodamos kitiems viešojo valdymo sistemos dalyviams (žr. 3 lent.). Teikiant tam tikras paslaugas, būtina ypač griežta taisyklių, normų ir standartų kontrolė. Šios paslaugos negali būti nei tiesiogiai privatizuotos, nei perduotos vykdyti privačiam ar viešajam sektoriui. Savivaldybė jas teikia pati, be tarpininkų ar partnerių (Lazdynas, 2005). Kitos, dažniausiai su ūkine veikla susijusios paslaugas, gali būti perduodamos savivaldybės nuosavybės arba iš dalies privačioms įmonėms ir įstaigoms. Trečiąją grupę sudaro paslaugos, kurias savivaldybės užsakymu ir jos nustatytais sąlygomis gali teikti privatus sektorius ar nevyriausybines organizacijas.

3 lentelė. Paslaugų grupės pagal tai ar jos gali būti perduodamos (sudaryta autorės pagal Lazdyną, 2005)

	Paslaugų grupė	Neperduodamos paslaugos
1.	Paslaugos, kurių teikimas priskiriamas tiesioginiai savivaldybės kompetencijai.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teritorijos planavimas, ūkio raidos analizė, prognozės, raidos koncepcijų sudarymas; 2. Geografinės informacijos sistemos valdymas – infrastruktūros, turto, gyventojų, jų veiklos, pajamų ir kitų duomenų registras, jo analizė, prognozavimas; 3. Aplinkos kontrolė – statybų planavimas, aplinkosauga, teritorijų sanavimas, pastatų ir statinių kokybės kontrolė; 4. Bendruomeninės infrastruktūros plėtra; 5. Viešosios tvarkos palaikymas, civilinė sauga, eismo kontrolė; 6. Socialinės ir sveikatos saugos organizavimas; 7. Gamtos, kultūros, istorijos paveldo globa ir racionalus naudojimas; 8. Švietimo organizavimas ir kontrolė
		Perduodamos paslaugos
2.	Paslaugos, kurias gali teikti savivaldybės nuosavybės arba iš dalies privačios įmonės ir įstaigos.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Centralizuotos šilumos, elektros, vandens, dujų tiekimas, lietaus vandens ir buitinių nuotekų valymas, sąvartynai; 2. Viešojo transporto paslaugų organizavimas; 3. Nekomercinės kultūros, laisvalaikio (teatrų, kino teatrų, parodų salių) organizavimas; 4. Pagrindinis (privalomas) švietimas; 5. Vaikų ir jaunimo dienos centrų, ikimokyklinio ir po pamokinio lavinimo organizavimas; 6. Specialusis lavinimas (meno, sporto, techninės kūrybos būreliai ir mokyklos) 7. Gyventojų užimtumo ir viešųjų darbų organizavimas; 8. Socialinio būsto statyba; 9. Kapinių priežiūra.
3.	Paslaugos, kurias vietos valdžia gali perduoti privačiam sektoriui ar nevyriausybinėms organizacijoms.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Komunalinių atliekų surinkimas ir tvarkymas; 2. Keleivių ir krovinių vežimas; 3. Turizmo organizavimas; 4. Infrastruktūros objektų statyba ir eksploatavimas; 5. Socialinė globa ir rūpyba.

Taigi, savivaldybių organizuojamas viešasis paslaugas gali teikti:

- savivaldybių įmonės ir įstaigos, kurių teisinis statusas – SĮ, AB, UAB, VŠĮ, BĮ ir kt.
- savivaldybių kontroliuojamos įmonės;
- bendros savivaldybių įmonės;
- kitų savivaldybių įmonės pagal sutartis;
- valstybės įstaigos ir įmonės pagal sutartis;
- visuomeninės organizacijos;
- privatūs teikėjai pagal sutartis (Urvikis, 2016).

Priežastys, kodėl viešasis sektorius ne visada gali patenkinti viešųjų paslaugų poreikį įvairios - lėšų trūkumas, smarkiai išaugęs viešųjų paslaugų (pvz.: socialinių) poreikis, o kai kurių paslaugų sektorius neteikia arba teikia dalinai (Apolskytė, 2016). Todėl NVO yra pasitelkiamos bendradarbiavimui su viešuoju sektoriumi įgyvendinant projektus ir teikiant paslaugas visuomenei.

Šilinskytė (2014) teigimu, pagal veiklos tikslus, nevyriausybines organizacijas galima skirstyti į:

1. pasiūlos nevyriausybines organizacijas (paslaugas teikiančios organizacijos);

2. paklausos nevyriausybinės organizacijos (propagandos, lobistinės, siekiančios paveikti viešąją politiką nevyriausybinės organizacijos)

Remiantis šiuo skirstymu, akivaizdu, jog ne visos nevyriausybinės organizacijos gali bendradarbiauti su viešuoju sektoriumi teikiant paslaugas visuomenei. Pagrindinis kriterijus nusakantis nevyriausybinės organizacijos galimybę teikti paslaugas – yra tai, kokie šios organizacijos veiklos tikslai ir uždaviniai. Kadangi būtent savivaldybės funkcija yra teikti paslaugas, vietos valdžia ir turėtų atkilti svarbiausią vaidmenį, skatinant, inicijuojant viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą teikiant paslaugas visuomenei.

Visuomeninės organizacijos, arba NVO - ne pelno siekianti organizacija, tačiau kad nevyriausybinė organizacija galėtų perimti kai kurių viešųjų paslaugų teikimą, reikalingi finansiniai ištekliai. Valdžios institucijos yra vienas pagrindinių nevyriausybinių organizacijų finansuotojų. Siekiant suteikti galimybę nevyriausybinėms organizacijoms teikti paslaugas vietos gyventojams, savivaldybė gali pasinaudoti šiais **finansavimo būdais**: dotacija, finansinė parama ir viešųjų paslaugų pirkimas.

Dotacija – valstybės ar savivaldybės institucijos teikiama tikslinė parama konkrečiai veiklai. Dotaciją vietos valdžia nevyriausybinėms organizacijoms dažniausiai skiria smulkių išlaidų, susijusių su einamosiomis veiklomis, pvz. nuomos mokesčiui sumokėti, sąskaitotoms už ryšio paslaugas apmokėti, kuro įsigyti ar smulkiam remontui atlikti (Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas, 2013).

Finansinė parama - Valstybės suteiktos beprocentės paskolos arba paskolos su palūkanomis, mažesnėmis negu rinkos palūkanų norma, taip pat yra valstybės paramos rūšis. Siekdami gauti finansinę paramą, nevyriausybinių organizacijų atstovai turi nuolat ieškoti naujų idėjų, kaip plėtoti savo veiklą, kelti darbuotojų kvalifikaciją. Kaip numatyta Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme (2013), Valstybės ir savivaldybių institucijų finansinė parama teikiama nevyriausybinių organizacijų programų, projektų ir iniciatyvų įgyvendinimui, tačiau šiuo atveju, finansinę paramą gauna tik tos organizacijos, kurios pačios imasi iniciatyvos ir teikia naujus sumanymus ir aktyviai dalyvauja pasiūlytuose projektuose.

Viešųjų paslaugų pirkimas. Savivaldybė administruoja ir užtikrina viešųjų paslaugų teikimą gyventojams. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnyje numatyta, kad viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys. Viešųjų paslaugų pirkimas iš NVO, yra valstybės/savivaldybių funkcijų ir uždavinių įgyvendinimas pasirenkant geriausią įstaigą/organizaciją/instituciją, kuri tas paslaugas gali teikti efektyviausiai. Pirkdama tam tikras paslaugas iš organizacijos

valstybė/savivaldybė kaip ir paramos atveju skiria lėšas organizacijai, tačiau šios lėšos yra kaina už perkamą paslaugą, o ne parama. (Nacionalinės plėtros institutas, 2005).

Dažniausia sutinkama viešųjų paslaugų pirkimo iš NVO forma yra valstybinių/savivaldybinių programų tvirtinimas, kitas pakankamai lankstus būdas pirkti paslaugas iš nevyriausybinių organizacijų yra viešieji pirkimai. Trečias būdas pirkti viešąsias paslaugas iš nevyriausybinių organizacijų yra koncesijos. **Koncesija** apibrėžiama kaip speciali teisė, kuria nevyriausybiniam sektoriui yra perduodama atsakomybė už valstybės ar savivaldybės infrastruktūros objektų kūrimą, priežiūrą ir valdymą (Dūda, 2014). Pasak Dūdos (2014), viešųjų pirkimų atveju, nevyriausybines organizacijas parduoda paslaugą, o už ją moka valstybės ar savivaldybės institucija, tuo tarpu koncesijos atveju valstybės ar savivaldybės institucija perleidžia nevyriausybiniams organizacijoms ar kitiems privatiems subjektams teisę teikti tam tikras paslaugas, už kurias jau moka arba patys naudos gavėjai, arba kiti subjektai.

Dar vienas būdas viešajam sektoriui perduoti paslaugų teikimą yra socialinis verslas. Kaip teigiama Socialinio verslo koncepcijoje (2015) - **socialinis verslas** – tai verslo modelis, pagal kurį, išnaudojant rinkos mechanizmą, pelno siekimas siejamas su socialiniais tikslais ir prioritetais, remiamasi socialiai atsakingo verslo bei viešojo ir privataus sektorių partnerystės nuostatomis, taikomos socialinės inovacijos. Trys pagrindiniai **socialinio verslo aspektai**:

1. verslumo (nuolatinė ūkinė komercinė veikla),
2. socialinis (socialinių tikslų siekimas) ir
3. valdymo (ribotas pelno paskirstymas, skaidrus valdymas) (Socialinio verslo koncepcija, 2015).

Socialinio verslo koncepcijoje (2015) teigiama, kad „socialinio verslo modelis gali būti taikomas teikiant paslaugas ir (arba) prekes, skirtas socialinėms reikmėms (būsto, sveikatos priežiūros, pagalbos) pagyvenusiems asmenims ar neįgaliesiems, pažeidžiamų grupių socialinės įtraukties, vaikų priežiūros ir t. t.“. Paprastai daugelį socialinių problemų sprendžia valstybė, tačiau analizuojant įvairią literatūrą, galima daryti išvadą, kad dažniausiai viešasis sektorius su nevyriausybiniomis organizacijomis bendradarbiauja teikiant būtent socialines paslaugas, todėl dalis valstybės vykdomų funkcijų socialinės gerovės srityje gali būti atlikta privačia iniciatyva, taip būtų galima greičiau rasti efektyviausių priemonių socialinėms problemoms spręsti. Tai ir yra socialinio verslo modelio taikymo sritis.

Socialinis verslas gali sukurti geresnių viešųjų paslaugų teikimo alternatyvų. Socialinio verslo ir viešojo sektoriaus partnerystė yra naudinga sprendžiant visuomenei reikšmingus ekologinius, socialinės rūpybos, sveikatos priežiūros, švietimo ir kitus klausimus. Socialinio verslo koncepcijoje (2015), pabrėžiama, kad valstybė galėtų organizuoti per socialinį verslą tam tikras paslaugas ir tokiu būdu įtrauktų nevyriausybines organizacijas į socialinių paslaugų teikimo procesą.

Šiuolaikinėje valstybėje privatus ir nevyriausybines sektorius gali būti vienas iš darbdavių, kuris sukurtų daug darbo vietų savo įsteigtose socialinių paslaugų įstaigose (Rimšaitė ir Žalimienė, 2007).

Būtent todėl valstybinės institucijos, negalėdamos skirti reikiamų išteklių šias funkcijas, turėtų perleisti nevyriausybines organizacijas dalį teikiamų paslaugų, nes dėl atliekamų funkcijų ir organizacinės struktūros skirtumų galima skirti keletą ne pelno organizacijų pranašumų:

1. galimybė panaudoti neapmokamą darbą;
2. galimybė gauti neatlygintą, o dažnai ir neapmokestinamą, paramą;
3. papildomi stimulai vartotojams naudotis ne pelno organizacijų paslaugomis ar pirkti jų prekes – žmonėms patinka, jei nors ir tą patį ar prastesnės kokybės daiktą už tą pačią ar net didesnę kainą įsigyja iš ne pelno organizacijos.

Sėkmingiausiai viešasis ir nevyriausybiniis sektoriai galėtų bendradarbiauti viešųjų paslaugų teikimo srityje, nes *viešųjų paslaugų teikimas yra priemonė bendram abiejų sektorių tikslui pasiekti - nesiekiant pelno, užtikrinti viešąją naudą ir tenkinti bendruomenės poreikius*. Nevyriausybines organizacijas, tarp jų ir KBO gali perimti komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo, keleivių ir krovinių vežimo, turizmo organizavimo, infrastruktūros objektų statybos ir eksploatavimo, socialinės globos ir rūpybos paslaugas. Vietos valdžia perduoti paslaugų teikimą nevyriausybiniams organizacijoms, gali užtikrindama reikiamą finansavimą - skirdama dotaciją, finansinę paramą, pirkdama viešąsias paslaugas ar sudarydama sąlygas pradėti socialinį verslą.

Viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas reikalingas, nes vietos ar centrinė valdžia dėl nepakankamų išteklių, negali efektyviai teikti viešųjų paslaugų. Šią problemą išspręsti, valstybinis sektorius gali tik bendradarbiaudamas su kitais viešojo valdymo sistemos dalyviais – viešuoju ir nevyriausybiniu sektoriais. Problemos, su kuriomis susiduria vietos valdžia bendradarbiaudama su nevyriausybiniomis organizacijomis, turi būti sprendžiamos atsižvelgus į tokio bendradarbiavimo naudą. Yra įvairios bendradarbiavimo formos ir būdai, kurie gali būti pritaikomi kiekvienam individualiam vietos valdžios ir nevyriausybines organizacijos atvejui, ir tokiu būdu užtikrinti viešųjų paslaugų efektyvumą.

1.2. Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms teisinis reglamentavimas

Svarbiausią vaidmenį plėtojant viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą, atlieka vyriausybė, kuri remdamasi teisiniu reglamentavimu gali arba paskatinti, arba nuslopinti partnerystės iniciatyvas, t.y. per didelis teisinis reglamentavimas gali atstumti privačią iniciatyvą, o esant nepakankamam teisiniam reglamentavimui, gali susidaryti sąlygos korupcijai ar piktnaudžiavimui (Dūda, 2014). Siekiant užtikrinti sklandų ir kokybišką NVO bei savivaldybių bendradarbiavimą, būtina nustatyti abiem pusėms priimtinas partnerystės taisykles bei būdus, kuriais remiantis tiek nevyriausybinėms organizacijoms, tiek vietos valdžiai būtų aiškios NVO įtraukimo į sprendimų priėmimo procesus bei viešųjų paslaugų teikimo procedūros (Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas, 2013).

2013 m. gruodžio 19 dieną LR Seimas priėmė Nacionalinės NVO koalicijos inicijuotą, Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą, kuriame apibrėžta nevyriausybinių organizacijos sąvoką. Pagal šį įstatymą - NVO Lietuvoje vadinamos organizacijos, įkurtos pagal LR Asociacijų, LR Labdaros ir paramos fondų bei LR Viešųjų įstaigų įstatymus. LR nevyriausybinių organizacijų įstatymas nubrėžia aiškią ribą tarp tikrųjų NVO ir valstybės įsteigtų ir valdomų institucijų. Verslo įmonės bei profesiniai susivienijimai taip pat nepriskiriami NVO. Šis įstatymas taip pat apibrėžia valstybės institucijų ir NVO santykį, nurodo, kaip valstybinės įstaigos turi konsultuotis su NVO, kurios iš jų yra atsakingos už nevyriausybinių organizacijų plėtros politikos formavimą ir įgyvendinimą. Šis įstatymas labai svarbus, nes, ne tik įtvirtina NVO apibrėžimą ir santykį su valstybinėmis institucijomis, tačiau ir skatina valstybės institucijas pasitelkti NVO teikiant viešąsias paslaugas (Gero valdymo principu taikymas savivaldybėse, 2015).

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas yra pagrindinis teisinis dokumentas, kuriame numatoma viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo viešųjų paslaugų teikimo srityje, galimybes. 5 šio įstatymo straipsnyje „Savivaldybių funkcijos“ numatyta, kad viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal sudarytas sutartis kiti viešai pasirenkami fiziniai ar juridiniai asmenys. To paties įstatymo 8 straipsnyje nurodoma, kad savivaldybės institucijos ir administracija viešųjų paslaugų neteikia, išskyrus šiame straipsnyje nustatytus atvejus, jas teikia biudžetinės ir viešosios įstaigos, savivaldybės įmonės, akcinės bendrovės ir kiti subjektai.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (1994) taip pat numato, kad:

- Savivaldybė administruoja ir užtikrina viešųjų paslaugų teikimą gyventojams, nustatydamą šių paslaugų teikimo būdą, taisykles ir režimą, steigdamą savivaldybės biudžetines ir viešąsias įstaigas, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parinkdamą viešųjų paslaugų teikėjus ir įgyvendindamą viešųjų paslaugų teikimo priežiūrą ir kontrolę.

- Savivaldybės steigia naujus viešųjų paslaugų teikėjus tik tais atvejais, kai kiti teikėjai viešųjų paslaugų neteikia arba negali jų teikti gyventojams ekonomiškai ir geros kokybės.

Viešojo sektoriaus bendradarbiavimo su visuomenės interesams atitinkamoje srityje atstovaujančiomis organizacijomis, tarp jų ir su nevyriausybinėmis organizacijomis, svarba, akcentuojama ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme (1999). Viena iš pagrindinių viešojo administravimo sričių yra viešųjų paslaugų teikimo administravimas, o šio įstatymo 15 str. numato, kad būtent teritorinės valstybinio administravimo institucijos centrinėms valdžios institucijoms gali teikti siūlymus dėl viešųjų paslaugų teikimo tvarkos tobulinimo. Bendradarbiaudamos su arčiausiai piliečių esančiomis NVO, vietos valdžios institucijos geriau gali suprasti, ką būtent reikia keisti paslaugų teikimo politikoje. Tačiau Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas, neužtikrina galimybės nevyriausybinėms organizacijoms, kurios įstiegtos remiantis šio įstatymo nuostatomis, perimti vietos valdžios teikiamų paslaugų. Įstatymo 10 str. nurodoma, kad asociacijoms draudžiama „vykdyti valstybės ar savivaldybių, jų institucijų ar pareigūnų bei valstybės tarnautojų viešojo administravimo funkcijas, jeigu to nenumato kiti įstatymai“. Šis vieno įstatymo prieštaravimas kitam, sudaro sąlygas dviprasmiškai vertinti galimybes, valdžios institucijoms ir nevyriausybinėms organizacijoms, bendradarbiauti viešųjų paslaugų teikimo srityje.

Socialinių paslaugų teikimas yra labiausiai priimtina vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo sričių. Taip yra todėl, kad Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme (2006) numatyti socialinių paslaugų valdymo, skyrimo ir teikimo principai labiausiai atitinka nevyriausybinių organizacijų veiklos principus. *Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos, remiantis šiais principais:*

- **bendradarbiavimo principas.** Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos, remianti asmens, šeimos, bendruomenės, organizacijų, ginančių žmonių socialinių grupių interesus ir teises;

- **dalyvavimo principas.** Socialinių paslaugų valdymo, skyrimo ir teikimo klausimai sprendžiami kartu su socialinių paslaugų gavėjais ir (ar) jų atstovais, organizacijomis, ginančiomis žmonių socialinių grupių interesus ir teises;

- **kompleksiškumo principas.** Socialinių paslaugų teikimas asmeniui yra derinamas su socialinių paslaugų teikimu jo šeimai;

- **prieinamumo principas.** Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos taip, kad būtų užtikrintas socialinių paslaugų prieinamumas asmeniui (šeimai) kuo arčiau jo gyvenamosios vietos;

- **socialinio teisingumo principas.** Asmens ar šeimos finansinės galimybės mokėti už socialines paslaugas neturi įtakoti jo/jų galimybių gauti socialines paslaugas;

- **tinkamumo principas.** Teikiamos tokios socialinės paslaugos, kurios atitinka asmens ir šeimos interesus bei nustatytus poreikius;

- **veiksmingumo principas.** Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos siekiant gerų rezultatų ir racionaliai naudojant turimus išteklius

- **visapusiškumo principas.** Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos derinant jas su kitomis asmeniui ar šeimai specialiosios pagalbos priemonėmis - užimtumu, sveikatos priežiūra, švietimu ir ugdymu, ir kt. (Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, 2006).

Bendradarbiavimas teikiant socialines paslaugas, leistų vietos valdžiai įgyvendinti, o nevyriausybinėms organizacijoms pritaikyti šiuos principus savo veikloje.

Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. balandžio 3 d. patvirtinta „Socialinio verslo koncepcija“, kurioje kalbama apie tai, kad Lietuvoje neišnaudojamas nevyriausybinių organizacijų potencialas skatinant socialinį verslą. Socialinio verslo koncepcijoje teigiama, kad Lietuvoje veikia apie 15 tūkst. nevyriausybinių organizacijų, vidutinis metinis NVO biudžetas 2014 m. sudarė 869–1448 eurų, tačiau tik nedaug NVO didesnę dalį savo biudžeto suformuoja iš ūkinės veiklos pajamų ir dauguma NVO nuolat susiduria su finansinių išteklių, reikalingų veiklai plėtoti, trūkumu. Koncepcijoje pabrėžiama, kad visa tai riboja NVO galimybes plėtoti savo veiklą ir didinti socialinio poveikio mastą. Ši koncepcija skatina NVO paslaugų pardavimą ir ragina taikyti verslo modelius siekiant apibrėžto socialinio tikslo, bei pabrėžia, kad reikia ugdyti partnerystę su verslo atstovais visuomenės naudai.

Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ aiškiai suformuluota, jog viena iš esminių pažangos sričių, yra *sumanus valdymas*, kurio tikslas užtikrinti veiksmingas ir geros kokybės paslaugas. Strategijoje, jog siekiant įgyvendinti sumanaus valdymo idėja, reikia atsižvelgiant į keliamus paslaugos tikslus ir kokybės reikalavimus, viešąsias paslaugas turi teikti ne tik valdžios institucijos, bet ir bendruomenės, nevyriausybinių organizacijos ar verslo įmonės. Reikia siekti, kad būtų sudaromos galimybės tokiems paslaugų teikėjams jaustis valdžios patikėtiniais, o viešasis sektorius turėtų teikti tik tas paslaugas, kurių negali teikti nevyriausybinių organizacijos, bendruomeninės organizacijos ir verslo įmonės (Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“).

Galimybė valdžios institucijų teikiamas paslaugas perduoti nevyriausybiniams organizacijoms, bendruomenėms, numato Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas, Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, Socialinio verslo koncepcija ir pan. Visuose šiuose dokumentuose pabrėžiama viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo viešųjų paslaugų teikimo srityje, svarba ir privalumai.

1.3. Viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms tyrimų ir būklės analizė

Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ apžvelgta esama viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo būklė rodo, kad vietos bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas tvarkant viešuosius reikalus nėra pakankamas. Išskiriamos ir priežastys:

- bendruomenėms ir NVO trūksta stabilų finansavimo šaltinių, jų įvairovės,
- neretai stinga ir gebėjimų, nėra aiškių bendradarbiavimo su valstybe mechanizmų,
- palankios teisinės aplinkos ir pan.

Tam, kad vietos bendruomenės ir nevyriausybinės organizacijos galėtų plėstis, kaip teigia Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“ rengėjai, labai svarbu suteikti įgaliojimus šioms organizacijoms veikti ir sudaryti tinkamas sąlygas siekti išsikeltų tikslų. Nuoseklus viešųjų paslaugų teikimo funkcijų perdavimas vietos bendruomenėms ir nevyriausybinėms organizacijoms yra vienas iš esminių sąlygų valdymo pokyčiams inicijuoti. Strategijoje pažymima, kad šiuo metu gerokai per mažai savivaldybių suteikia galimybę vietos bendruomenėms ar nevyriausybinėms organizacijoms įsitraukti viešųjų paslaugų teikimą, nesiekia bendradarbiauti, todėl dauguma bendruomeninių organizacijų plėtoja tik kultūrinę veiklą ir nedalyvauja aktualių visuomenės problemų sprendimo procese.

VšĮ „Europos namai“, Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro užsakymu, parengė studiją - „Nevyriausybinių organizacijų ir valstybinio sektorių bendradarbiavimas“. Šioje studijoje tiriamos Lietuvos ir kitų Europos Sąjungos valstybių nevyriausybinių sektoriaus bendradarbiavimo sąlygos, planuojant ir įgyvendinant viešąsias paslaugas, taip pat apžvelgiamos galimybės ir konkrečios priemonės stiprinti NVO dalyvavimą viešajame valdyme. Studijoje apžvelgiamos 2007-2013 metų Struktūrinių ir Sanglaudos fondų skiriamos paramos NVO sektoriui rezultatai bei gerosios Lietuvos ir kitų ES valstybių patirties pavyzdžiai ir pateikiamos rekomendacijos 2014-2020 finansinės perspektyvos planui apimant NVO sektoriaus stiprinimo, NVO ir valstybinio sektorių bendradarbiavimo prioritetų įgyvendinimo aspektus. Studijoje taip pat analizuojama viešųjų pirkimų reglamentavimo taikymas nepelno subjektams skirtingose ES šalyse ir valstybės biudžeto skiriama parama NVO sektoriui bei projektų finansavimui pagal temines sritis. (Nevyriausybinių organizacijų ir valstybinio sektorių bendradarbiavimas, 2014)

Studija „Gero valdymo principų taikymas Lietuvos savivaldybėse“, Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro parengta 2015 metais – tai siekis vietos valdžios institucijoms (savivaldybių administracijos darbuotojams, savivaldybių tarybų bei politinių partijų nariams) bei nevyriausybinių organizacijų sektoriaus atstovams, sukurti efektyvų bendradarbiavimo mechanizmą Lietuvos savivaldybėse. Šioje studijoje teigiama, kad per paskutinius du dešimtmečius Lietuva daug

investavo į savo viešojo administravimo modernizavimą – šalyje tiriamos galimybes sustiprinti aktyvų pilietiškumą ir padidinti piliečių dalyvavimą politikos formavime bei paslaugų teikime.

Literatūros apžvalga, rodo, kad dauguma autorių analizuoja *viešojo sektorių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą, socialinių paslaugų teikimo srityje. Taip yra todėl, kad dalyvavimas socialinių paslaugų teikime padeda įgyvendinti subsidiarumo principą, kurio esmė – kuo daugiau leisti žmonėms, nevyriausybiniams organizacijoms parodyti savo iniciatyvą, priimant sprendimus ar pasidalijant atsakomybę* (Jakštienė, 2009). Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas (2006) apibrėžia, kad socialines paslaugas gali teikti ne tik socialines paslaugas teikianti įmonė ar įstaiga, bet ir organizacija (asociacija, labdaros ir paramos fondas, religinė bendruomenė ar bendrija (centras). *Taigi teisiškai teikti socialines paslaugas NVO gali, tuo labiau, kad valstybės institucijos Lietuvoje, kaip ir kitose pasaulio šalyse, nėra pajėgios patenkinti nuolat didėjančių bei atsirandančių naujų žmogaus socialinių paslaugų poreikių* (Dromantienė, 2015). Kaip teigia Dromantienė (2015), net 30 proc. socialinių paslaugų srityje dirbančių organizacijų yra NVO. NVO bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos Seimu, Vyriausybe, miestų, rajonų ir apskričių savivaldybėmis, kitomis NVO, verslo struktūromis ir įvairiais fondais, pvz.: Atviros Lietuvos fondu, Charleso Stewarto Motto fondu, Jungtinių Tautų vystymo programa, Baltijos Amerikos partnerystės programa, ES PHARE partnerystės programa, Europos žmogaus teisių fondu, Pasaulio banko atstovybe Lietuvoje ir kt. Autorė, tyrime išskiria keletą socialinių paslaugų, kurias įprastai teikia NVO, tai paslaugos šeimoms, gyvenančioms žemiau skurdo ribos, kurios dažniausiai yra daugiavaikės, plėtoja socialinių paslaugų infrastruktūrą neįgaliesiems, steigia vaikų užimtumo ir dienos centrus, taip rūpinasi beglobiais, socialiai apleistais vaikais, saugo vaikus nuo smurto, steigia jaunimo psichologinės paramos centrus, norint padėti jaunimui kovoti su priklausomybėmis ar mintimis apie savižudybę. Reikšminga NVO veiklos kryptis krizinių situacijų (pvz., benamystės, nedarbo, smurto ir kt.) sprendimas. Jį vykdo Lietuvos kalinių draugija, moterų krizių centrai, vyrų krizių centrai ir kitos panašios nevyriausybines organizacijos.

Rimšaitė ir Žalimienė (2007) atkiltu tyrimu „Nevyriausybinių organizacijų metamorfozės: nuo labdaringos pagalbos vargšams XVIII amžiuje iki socialinių paslaugų rinkos dalyvio šiuolaikinėje visuomenėje, siekia parodyti, kaip pasikeitė socialinės apsaugos srityje dirbančių nevyriausybinių organizacijų vaidmuo ir veiklos pobūdis, keičiantis socialinėms, ekonominėms sąlygoms ir valstybių socialinei politikai. Nevyriausybinių organizacijų svarbą, pasak tyrimo autorių, „pripažįsta ir rinkos sektorius, remdamas jų veiklą, ieškodamas bendradarbiavimo formų, ir valdžia, nevyriausybiniams organizacijoms perleisdama dalį teikiamų viešųjų paslaugų“. Pripažįstama, kad siekiant įveikti valstybės teikiamų paslaugų nepakankamumą socialinių paslaugų srityje, būtina labiau remtis nevyriausybinių organizacijų teikiamomis galimybėmis.

Vienos svariausių socialinių paslaugų, kaip rodo Vorevičienės ir Butkevičienės (2016) tyrimas „Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios bendradarbiavimas įgyvendinant šeimos politiką: Kauno miesto savivaldybės atvejis“, yra paslaugos šeimoms. Pasak autorių, valstybė nėra pajėgi teikti šeimoms reikalingų ir jų gerovę užtikrinančių paslaugų, nepatenkina šių paslaugų egzistuojančio poreikio, net gi negali teikti pakankamai kokybiškų paslaugų už sąlyginai mažą kainą, kurią galėtų susimokėti asmenys, stokojantys šios pagalbos. Taigi reikšmingos šioje srityje tampa nevyriausybines organizacijos, užpildančios valstybės paliktas „baltąsias dėmes socialinių paslaugų teikimo, pagalbos rizikos grupėms, kvalifikacijos kėlimo bei kitose visuomenei svarbiose srityse“. Tyrimo rezultatai rodo, kad vyksta glaudus ir teigiamai vertinamas vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas teikiant socialines paslaugas šeimoms, tačiau atrandama ir tokio bendradarbiavimo trūkumų, „kurie menkina ir stabdo bendrą šių sektorių įstaigų, organizacijų veiklą šeimos gerovės užtikrinimo klausimu“. Tyrime dalyvavę valstybinio sektoriaus atstovai apibūdina nevyriausybines organizacijas kaip nekeliančias pasitikėjimo arba praradusias jį, o jų narius, kaip stokojančius patirties vykdant veiklą ar profesinės patirties dirbant su tam tikrų socialinių ir (ar) amžiaus grupių žmonėmis. Todėl vietos valdžia stengiasi atsargiai bendradarbiauti su NVO, nes kyla konfidencialumo nesilaikymo ir kitos problemos. Savo ruožtu, šiame tyrime dalyvavę NVO atstovai, taip pat įvardija bendradarbiavimo su valstybės įstaigomis trūkumus, kurie trukdo kokybiškai atlikti savo misiją ir padėti krizę išgyvenančioms šeimoms. Nevyriausybinių organizacijų atstovai teigia, kad valstybinių įstaigų darbuotojų nesuinteresuoti matyti, tikras šeimų problemas.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos bendradarbiavimo programos nevyriausybinių organizacijų subsidijų schemos paprojektą „NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo modelių plėtra“ 2013 m. buvo parengta Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo metodika, kurioje buvo aptartos NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo galimybės įvairiose srityse, tarp jų ir paslaugų teikimo srityje, apžvelgta geroji kitų šalių praktika. Šios metodikos tikslas – „tai siekis padėti vietos valdžios institucijoms (savivaldybių administracijoms, savivaldybių tarybų bei politinių partijų nariams) ir NVO sektoriaus atstovams sukurti efektyvų bendradarbiavimo mechanizmą“. Tačiau praėjus penkeriems metams, vis dar viešųjų paslaugų teikimo funkcijų perdavimas vietos bendruomenėms ir nevyriausybiniams organizacijoms yra nepakankamas (Lietuva 2030, 2012). Taigi valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas teikiant paslaugas, išlieka daugiau teorinė nei praktinė galimybė. Urvikis (2016) teigia, kad siekiant sumažinti atotrūkį tarp viešojo valdymo teorijos ir praktikos, tyrėjai privalo kritiškai vertinti viešųjų paslaugų teikimo sistemas ir padėti jas tobulinti, tyrėjų užduotis nustatyti egzistuojančias problemas, pateikiant praktines rekomendacijas, o tik tada kurti normatyvines gerojo viešųjų paslaugų teikimo schemas ir modelius.

2. VIEŠOJO SEKTORIAUS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PERDAVIMO NVO TYRIMO METODOLOGINIS PAGRINDIMAS

Analizuojant viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms galimybių: Kretingos seniūnijoje atvejį, atliktas tyrimas, kurio rezultatai parodė, kokios yra galimybės Kretingos rajono vietos valdžiai perduoti, o Padvarių kaimo bendruomenei, kaip nevyriausybinei organizacijai, perimti dalį savivaldybės teikiamų paslaugų.

Kretingos rajone gyvena 45,5 tūkst. žmonių, iš jų 23 tūkst. (50 proc.) - Kretingos ir Salantų miestuose, kiti - Darbėnų ir Kartenos miesteliuose bei rajono kaimuose (jų yra 190). 99 procentai rajono gyventojų - lietuviai. Kretingos rajono savivaldybė užima 989 km² teritorija, kuri suskirstyta į 8 seniūnijas (Kretingos krašto enciklopedija, 2016). **Kretingos seniūnija** yra tankiausiai apgyvendinta seniūnija. Teritorija apima 173 kv. m. plotą, ribojasi su Kretingos ir Palangos miestais. Seniūnijos gyventojai veiktūs - užsiima žemės ūkiu, įvairiomis paslaugomis, gyvulininkyste, baldų, langų, durų gamyba, mėsos perdirbimu, agroturizmu.

Kretingos miestas nuolat plečiasi – dėl patogios geografinės padėties ir mažesnių nekilnojamo turto kainų, rajonas patrauklus jaunosms šeimoms, ieškančioms kur įsikurti. Kaip teigiama Kretingos rajono kaimo plėtros asociacijos 2016 - 2023 metų vietos plėtros strategijoje, apie 50,32 proc. Kretingos rajono gyventojų gyvena kaime, todėl didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas kaime ir vienkiemiuose gyvenančių asmenų socialinėms paslaugoms plėtoti (Kretingos rajono savivaldybė, 2016).

Kretingos rajono savivaldybėje veikia 84 nevyriausybines organizacijos, tarp jų 36 kaimo bendruomeninės organizacijos. Kretingos seniūnijoje veikia 7 kaimo bendruomenės, bet tik tris iš galima pavadinti aktyviomis, kitos veiklos beveik nevykdo, yra gana pasyvios. Aktyviai veikiančios kaimo bendruomenės, vienija daugiausia narių, organizuoja ne mažai kultūrinių renginių, įgyvendina daug įvairių bendruomeniškumą skatinančių projektų, savarankiškai kuria sporto-laisvalaikio infrastruktūrą rajono kaimuose.

Rajone veikia Kretingos rajono kaimo plėtros asociacija, taip pat Vietos veiklos grupė (VVG), kurios uždavinys teikti vietos plėtros strategijas Vidaus reikalų ministerija, o šių strategijų tikslas – sutelkti vietos bendruomenes, verslą ir vietos valdžią kartu spręsti vietos bendruomenės, gyventojų problemas. Įgyvendinant strategijas, siekiama pagerinti vietos gyventojų padėtį darbo rinkoje, paskatinti savanorystę sprendžiant bendruomenės problemas (Kretingos rajono kaimo plėtros asociacijos 2016 - 2023 metų vietos plėtros strategija, 2015).

Kretingos rajono savivaldybėje įsteigta Nevyriausybinių organizacijų taryba - tai kolegiali patariamoji institucija, kuri teikia pasiūlymus Kretingos rajono savivaldybei dėl savivaldybės teritorijoje veikiančių nevyriausybinių organizacijų veiklos skatinimo, nevyriausybinių organizacijų plėtros

politikos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo ir veiklos prioritetų nustatymo (Kretingos rajono savivaldybės nevyriausybinų organizacijų tarybos veiklos nuostatai, 2014).

Padvarių kaimo bendruomenė. Viena iš aktyviausiai veikiančių kaimo bendruomeninių organizacijų Kretingos seniūnijoje yra *Padvarių kaimo bendruomenės centras „Trys tvenkiniai“*. Padvariai – gyvenvietė Kretingos r., arba Kretingos priemiestis, esantis šiaurės rytų pusėje, 1 km nuo Kretingos, 8 km nuo Kretingalės, 12 km nuo Palangos. Padvariai įsikūrę šalia Kretingos muziejaus, įsikūrusio grafų Tiškevičių dvaro rūmuose. Dalis išlikusių dvaro pastatų – grūdų sandėlis, stalių dirbtuvės, tvartas – yra Padvarių teritorijoje, šie pastatai priklauso Kultūros paveldui. Kaimo teritorijoje plyti trys grafų Tiškevičių iškasti tvenkiniai, pakraščiu prateka Akmenos upė, ties kaimu į ją įteka Bukštinas. Kaime veikia ikimokyklinio ugdymo įstaiga, Padvarių socialinės globos namai. Padvariuose gyvena daugiau apie 1,5 tūkst. gyventojų. Kaimas nuolat plečiasi, čia namus statosi ir kuriasi daug jaunų šeimų, per metus užregistruojama apie dešimt naujagimių. (Kretingos rajono savivaldybė, 2016).

Padvarių kaimo bendruomenės centras „Trys tvenkiniai“ įkurtas 2004 metais, ir šiuo metu vienija apie 100 tikrųjų narių. Bendruomenės centras – asociacija, valdymo organai yra visuotinis narių susirinkimas ir kolegialus valdymo organas – taryba iš 11 asmenų. Taryba, kartu su bendruomenės nariais, įgyvendina įvairius projektus – organizuoja kultūrinius renginius, susibūrimus, mokymus, išvykas, užsiima labdaringa veikla. Padvarių kaimo bendruomenės centras aktyviai veikia ne tik organizuodama kultūrinės ar sveikatingumo veiklas, bet ir įgyvendina didesnius projektus - gerina Padvarių kaimo sporto ir laisvalaikio infrastruktūrą. Įgyvendinus projektą, įrengta krepšinio aikštelė, vaikų žaidimo aikštelė. Bendradarbiaudama su Kretingos rajono savivaldybės administracija, 2014 m. įrengė rekreacinę – poilsio, paplūdimio zoną. Įgyvendindama projektus pagalbos kreipiasi į Kretingos seniūniją, nuolat palaiko ryčius su seniūnijos specialistais. Drauge su Kretingos seniūnija, Padvarių kaimo bendruomenė sprendžia gyvenvietės problemas, puoselėja tradicijas, rūpinasi viešųjų erdvių sutvarkymu ir priežiūra.

2.1. Tyrimo metodo ir tyrimo dalyvių pasirinkimo pagrindimas

Siekiant kuo išsamiau išanalizuoti pasirinktą temą, buvo pasirinktas kokybinio empirinio tyrimo metodas. Pasitelkus šį metodą, gaunama įvairiapusė informacija ir galima giliai suprasti tyrimo dalyvių nuomonę apie tiriamą reiškinį ar problemą. Pasirinktas informacijos rinkimo būdas – apklausa žodžiu - interviu. Interviu, pasak Luobikienės (2007), yra kokybinio tyrimo duomenų rinkimo būdas, kuris geriausiai leidžia priartėti prie žmonių suvokimo, reikšmių, situacijos apibrėžimo ir realybės suvokimo.

Pasirinktas tiesioginio interviu būdas, kai apklausa atliekama respondentui ir interviuotojui bendraujant tiesiogiai. Pasak, Gaižauskaitės ir Mikėnės (2014), tiesioginio interviu privalumai yra tai,

kad atsiranda galimybė gauti papildomos informacijos – t.y. galima stebėti respondento reakciją į klausimą arba galima padėti respondentui suprasti klausimą ir net fiksuoti keblumus atsakant į klausimus. Tačiau šis apklausos būdas turi ir trūkumų – reikalauja daugiau išteklių nei kiti būdai.

Praktiniai interviu aspektai apima: respondentų pasirinkimą, interviu valdymą ir duomenų fiksavimą (Luobikienė, 2007, p.73).

Renkantis respondentus reikėjo atsakyti į klausimus, kurie, kaip teigia Luobikienė (2007, p.73) labiausiai priklauso nuo pasirinkto interviu tipo ir tyrimo teorinės perspektyvos:

- Kas bus interviuojamas ir kodėl?
- Kiek respondentų bus interviuojama?
- Kada ir kiek laiko kiekvienas respondentas bus interviuojamas?
- Kaip bus organizuojamas priartėjimas prie interviu situacijos?

Pasirinktai temai atskleisti, buvo apklausti 4 atstovai iš viešojo ir 4 atstovai iš nevyriausybinių sektorių, viso buvo atlikti 8 interviu (žr. 4 lent.). Vietos valdžios požiūrį atstovavo Kretingos rajono savivaldybės administracijos Kretingos seniūnijos specialistai. Tokį, viešojo sektoriaus respondentų pasirinkimą nulėmė tai, kad seniūniją, pasak Aleksandravičiaus ir Žukovskio (2011), gali būti įvardijama, kaip arčiausiai žmonių esantis savivaldybės, kitaip vietos valdžios administracinis teritorinis padalinys. Nevyriausybinių sektoriaus požiūriui, šiame tyrime, atstovavo Kretingos seniūnijoje aktyviai savo veiklą vykdančios Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ tarybos nariai. Padvarių kaimo bendruomenės veikia pagal nevyriausybinių organizacijos principus.

4 lentelė. Tyrime dalyvavę respondentai ir jų atstovaujamas sektorius (sudaryta autorės)

Eil. Nr.	Respondentai	Atstovaujamas sektorius	kodai
1.	seniūnijos specialistas	Vietos valdžios atstovas	1R1V
2.	seniūnijos specialistas	Vietos valdžios atstovas	2R2V
3.	seniūnijos specialistas	Vietos valdžios atstovas	3R3V
4.	seniūnijos specialistas	Vietos valdžios atstovas	4R4V
5.	kaimo bendruomenės centro narys	NVO atstovas	1R5N
6.	kaimo bendruomenės centro narys	NVO atstovas	2R6N
7.	kaimo bendruomenės centro narys	NVO atstovas	3R7N
8.	kaimo bendruomenės centro narys	NVO atstovas	4R8N

Empirinėje darbo dalyje, apdorojant tyrimo duomenis ir juos analizuojant, kaip siūlo Gaižauskaitė ir Valavičienė (2016), respondentai nuasmeninti, pateikiant interviu citatas išimta informacija, kuri leistų identifikuoti konkretų asmenį. Kaip matyti 4 lentelėje, kiekvienam respondentui priskirtas kodas, kuris nurodomas cituojant respondentą, analizuojant interviu metu gautus duomenis.

Tyrimo dalyvių amžius įvairus – svyruoja nuo 31 iki 58 metų. Respondentų išsilavinimas ne žemesnis, nei koleginis. Tarp respondentų yra teisinį, pedagoginį, finansinį, socialinį išsilavinimą turintys žmonės. Dauguma respondentų - moterys. Tokį pasirinkimą lėmė tai, kad Padvarių kaimo bendruomenės centro tarybą tradiciškai sudaro daugiausia moterys (11 narių, iš jų 3 vyrai). Kretingos rajono savivaldybės Kretingos seniūnijoje dauguma darbuotojų taip pat moterys. Visi Padvarių kaimo bendruomenės centro atstovai dalyvavę apklausoje, darbą šioje organizacijoje dirba savanoriškais pagrindais, tai nėra jų pagrindinė veikla.

2.2. Tyrimo instrumento pagrindimas

Nors, pasak Gaižauskaitės ir Valavičienės (2016) terminas „struktūruotas interviu“ labiau būdingas kiekybinei apklausai, tačiau kokybinis interviu taip pat gali būti atliekamas pasitelkus struktūruotą klausimyną. Bet kokybinio interviu „struktūruotumas“ labiau susijęs su klausimų eigos nustatymu. Pasirinkus struktūruotą klausimyną, respondentai tiesioginio interviu metu atsakinėja į aiškius ir konkrečius klausimus, išlaikoma klausimų pateikimo tvarka.

Tiesioginiam interviu atlikti buvo pasirinktas pusiau struktūruotas atvirų klausimų klausimynas, kurį sudaro atviri klausimai. Toks tyrimo instrumentas leido lengviau rūšiuoti, palyginti ir analizuoti gautus duomenis. Buvo sudaryti du klausimynai – vienas pateiktas Padvarių kaimo bendruomenės centro atstovams, sudarytas iš 19 klausimų, kurie leido atskleisti šios nevyriausybines organizacijos atstovų požiūrį į tiriamą problemą, antras klausimynas, kurį sudarė 18 atvirų klausimų, buvo pateiktas Kretingos seniūnijos atstovams. Klausimynai buvo sudaryti, taip, kad respondentai galėtų pasakyti savo nuomonę apie vietos valdžios ir kaimo bendruomenės centro bendradarbiavimą, pateikti priežastis, kurios jų nuomone, trukdo tarpusavio bendradarbiavimui ir prielaidas sėkmingam bendradarbiavimui, taip pat apie tai, kokios Kretingos rajono savivaldybės galimybės perduoti, o Padvarių kaimo bendruomenės galimybės perimti viešųjų paslaugų teikimą. Respondentų taip pat buvo paklausta, kokios bendradarbiavimo formos vyrauja tarp Kretingos rajono savivaldybės ir kaimo bendruomeninių organizacijų? Respondentai buvo apklausti, laikantis iš anksto numatytos klausimų tvarkos, klausimai interviu metu nebuvo keičiami. Siekiant patikslinti atsakymą, buvo užduodamai papildomi klausimai.

Klausimų tikslas – kuo geriau išanalizuoti tiriamąjį reiškinį ir gauti išsamios informacijos apie elgesio pobūdį. Klausimai – tai indikatoriai, kurie padeda tirti sindikatą, t.y. požymį, reiškinį (Kardelis, 2002, p.181). Šiame tyrime naudojami atviri klausimai, tai klausimai, kurie neturi galimų atsakymų variantų. Pasak Kardelio (2002), tokie klausimai puikiai tinka tada, kai norima „išžvalgyti problemą arba, kai toks klausimas pateikiamas pirmą kartą ir nėra aiškūs galimi jo atsakymo variantai“. Tačiau

atviri klausimai buvo pasirinkti, nes atsakymus į šiuos klausimus galima vertinti, kaip individualesnius, visapusiškesnius ir labiau apgalvotus.

Kaip matyti 5 lentelėje, klausimynų klausimai suskirstyti į kategorijas ir subkategorijas, kurias atitinka interviu klausimai.

5 lentelė. Interviu klausimų kategorijos ir subkategorijos (sudaryta autorės)

<i>Tyrimo klausimų kategorijos</i>	<i>Tyrimo klausimų subkategorijos</i>	<i>Interviu klausimų, atitinkančių tyrimo klausimą, formulotės</i>	
Tikslai ir priemonės tikslams pasiekti	<i>Tikslai</i>	- Kokie jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? Kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis? -Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę ir Padvarių kaimo bendruomenę?	
	<i>Priemonės</i>	-Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų?	
Bendradarbiavimo sritys ir būdai	<i>Bendradarbiavimo sritys</i>	-Ar Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis? Jei taip - kokiose srityse? -Kokiose srityse jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe?	
	<i>Būdai</i>	-Kokiais būdais Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis? -Kokiais būdais jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe?	
		-Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas?	
		-Kokias būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas?	
Priežastys trukdančios bendradarbiauti	<i>Požiūris į bendradarbiavimą</i>	-Kaip įvertintumėte Padvarių kaimo bendruomenės aktyvumą, bendradarbiaujant su Kretingos rajono savivaldybe? -Kaip įvertintumėte Kretingos rajono savivaldybės aktyvumą, bendradarbiaujant su Padvarių kaimo bendruomene?	
		-Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenių?	
	<i>Finansavimas</i>	-Ar gaudama paramą iš Kretingos rajono savivaldybės, Padvarių kaimo bendruomenė, nesumažina savo, kaip savo narių teisių gynėjo ir atstovo vaidmens? -Kokie pagrindiniai Padvarių kaimo bendruomenės centro finansavimo šaltiniai. Ar gaunate finansavimą iš Kretingos rajono savivaldybės? -Ar Kretingos rajono savivaldybė suinteresuota skirti finansinę paramą kaimo bendruomenėms? Jei taip, kodėl?	
		<i>Bendradarbiavimo problemos</i>	-Ar savivaldybė susiduria su problemomis bendradarbiaudama su Padvarių kaimo bendruomenė, jei taip su kokiomis? -Su kokiomis problemomis Padvarių kaimo bendruomenė susiduria bendradarbiaudama su Kretingos rajono savivaldybės administracija?
		Prielaidos sėkmingam bendradarbiavimui	<i>Požiūris į valdymo funkcijų perdavimą/perėmimą</i>
<i>Požiūris į atsakomybės prisiėmimą</i>	-Ar Padvarių kaimo bendruomenė dalyvauja sprendžiant, kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei?		
<i>Abipusė nauda</i>	-Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis, įgyvendinama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?		
		-Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?	

Bendradarbiavimo teikiant paslaugas galimybės	<i>Savivaldybės pasirengimas perduoti paslaugų teikimą</i>	-Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?
		-Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?
		-Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas? Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų?
	<i>Bendruomenės pasirengimas perimti paslaugų teikimą</i>	-Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?
		-Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?
		-Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?
		-Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?
		-Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

Tyrimo rezultatams išanalizuoti pasirinkta interviu tekstų turinio analizė. Respondentų atsakymai analizuoti, remiantis klausimų kategorijomis ir subkategorijomis.

2.3. Tyrimo organizavimo etapai ir tyrimo etika

Pruskus (2004) apibrėžia pagrindinius interviu valdymo etapus (žr. 7 pav.). Šių etapų buvo laikomasi atliekant tyrimą:

Pasiruošimas interviu – interviu grafiko sudarymas. Ruošiantis interviu, susitikimų grafikas buvo derinamas su respondentais. Interviu grafikas buvo sudarytas pagal respondentams patogų laiką.

Interviu pradžia – ryšių su respondentais nustatymas. Su respondentais buvo bendraujama tiesiogiai. Priklausomai nuo to, ar respondentas atstovauja NVO ar vietos valdžią, interviu vyko oficialioje ar mažiau oficialioje aplinkoje.

Komunikacija – bendravimas su respondentais ir jų išklašymas. Respondentai turėjo galimybę išsakyti savo pageidavimus ir užduoti klausimus.

Klausimų respondentams pateikimas – klausimų seka. Klausimai respondentams buvo pateikti iš anksto numatyta seka, taip kaip buvo numatyta rengiant klausimyną.

7 pav. Interviu valdymo etapai (Pruskus, 2004)

Atliekant tyrimus, kurių duomenys renkami pasitelkiant apklausos metodai, turi būti laikomasi visų bendriausių etinių principų, nes apklausiant respondentus, ypatingai svarbu užtikrinti jų gerovę, tiek ir per apklausą, tiek ir po jos. Galima išskirti tris svarbiausius respondento gerovę nusakančius aspektus:

- respondentas turi būti informuotas ir savanoriškai sutikti dalyvauti tyrime;
- turi būti užtikrinamas respondento anonimiškumas ir gautos informacijos konfidencialumas;
- privalu vengti žalos respondentams, (Gaižauskaitė ir Mikėnė, 2014, p.45-46).

Atliekant šį tyrimą, respondentams buvo pateikta informacija apie tyrimą ir jo tikslus. Iš respondentų buvo gautas žodinis sutikimas dalyvauti tyrime, atsakyti į interviu metu pateiktus klausimus.

Kardelis (2002) išskiria tokias etikos problemas: *privatumas, anonimiškumas, konfidencialumas*.

- **Privatumas** reiškia, kad bet kokios informacijos atskleidimas apie respondentą, be jo sutikimo, yra respondento privatumo pažeidimas. Skleidžiant tyrimo metu gautus duomenis apie respondentą, jis turi žinoti, kad bus išlaikomas jo nuomonės slaptumas.

- **Anonimiškumas** garantuoja, kad atliekant ir viešinant tyrimo metu gautus duomenis, duomenys apie respondentą, nebus viešinami. Tyrėjas privalo saugoti savo respondentų tapatybę. Todėl rekomenduojama pateikti duomenis be vardų ar pavardžių, atskleidžiančių asmens tapatybę. Analizuojant tyrimo duomenis, anonimiškumas yra išlaikomas, atskyrus kodus nuo tyrimo duomenų.

- **Konfidencialumo** principas garantuoja, kad tyrėjas duomenis apie respondentą išlaikys paslapyje. Prieš tyrimą respondentams tyrėjas turi paaiškinti respondentams, kad jų duomenys bus konfidencialūs. Konfidencialumo principo laikymasis padeda išvengti etinių problemų.

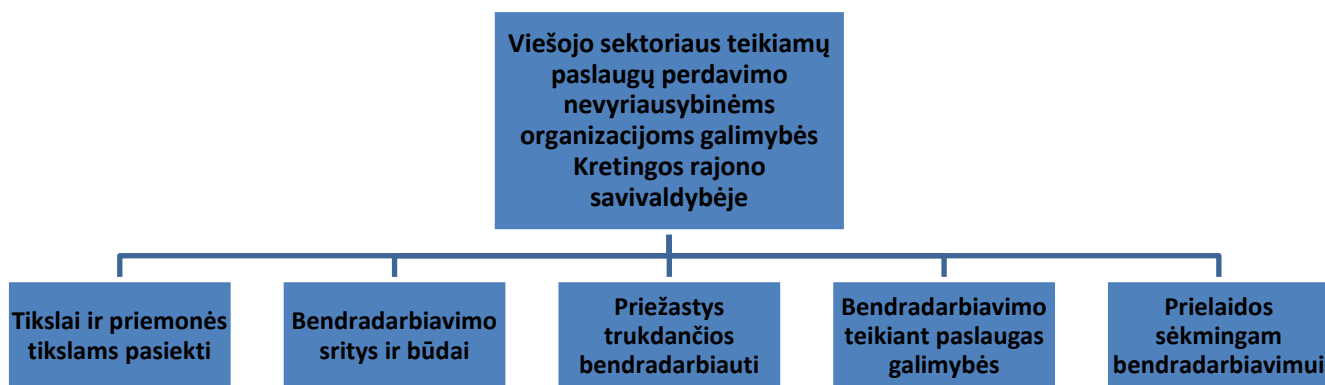
Siekiant išvengti etinių problemų, analizuojant tyrimo metu gautus duomenis, respondentų nuomonė išsakyta interviu metu, buvo pateikta, priskiriant teiginiui ne respondento vardą ar pavardę, bet kodą.

Tyrimo organizavimas tam tikrais etapais, leidžia tinkamai ir mažiausiomis sąnaudomis surinkti informaciją. Tinkamas pasiruošimas apklausai, komunikavimas su respondentais ir tyrimo etikos principų laikymasis, užtikrina respondentų teigiamą požiūrį į tyrėją ir atliekamą tyrimą.

Atliekant tyrimą pasirinktu tiesioginio interviu metodu ir atlikus interviu tekstų analizę, gauti rezultatai leido padaryti išvadas apie viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinės organizacijoms galimybes, koncentruojantis į Kretingos seniūnijos, kaip Kretingos rajono savivaldybės administracijos padalinio ir aktyviai veikiančios Padvarių kaimo bendruomenės atvejį. Išanalizavus gautus duomenis, galima pateikti rekomendacijas dėl vietos valdžios teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybiniams organizacijai.

3. KRETINGOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ PERDAVIMO PADVARIŲ KAIMO BENDRUOMENEI GALIMYBIŲ TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

Siekiant iširti, kokios viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms galimybės, buvo atlikta Padvarių kaimo bendruomenės centro atstovų ir Kretingos seniūnijos atstovų, interviu tekstų turinio analizė. Atliekant interviu tekstų turinio analizę, sudarytos penkios tyrimo klausimų kategorijos (žr. 8 pav.). Pirmajai kategorijai priskirti respondentų atsakymai į klausimus, kurie padėjo nustatyti, kokie jų atstovaujamos organizacijos tikslai, kokie tikslai jų atstovaujamą organizaciją sieja su kitą analizuojamą sektorių atstovaujančia organizacija. Taip pat šiai kategorijai priskirtas klausimas, kurio atsakymai padėjo įvardinti priemones, kurios pasitelkiamos siekiant įgyvendinti organizacijų tikslus. Antrajai kategorijai priskirta atsakymai į klausimus, kurie nurodo, kokiose srityse bendradarbiauja tiriamos organizacijos, kokie bendradarbiavimo būdai ir kurie įvardinti būdai yra priimtinausi abiem organizacijoms. Trečioji ir ketvirtoji kategorijos, leidžia iširti, kokios gali būti priežastys trukdančios ir skatinančios organizacijų tarpusavio bendradarbiavimą. Penktajai kategorijai priskirta bendradarbiavimo teikiant paslaugas galimybės. Šioje kategorijoje analizuojama, kaip Padvarių kaimo bendruomenė pasirengusi perimti, o Kretingos rajono savivaldybės administracija perduoti paslaugų teikimą.

8 pav. Tyrimo klausimų kategorijos (sudaryta autorės)

Atliekant interviu tekstų turinio analizę, remiantis sudarytomis kategorijomis, galima daryti išvadas apie Kretingos vietos valdžios teikiamų paslaugų perdavimą Padvarių kaimo bendruomenei.

3.1. Kretingos seniūnijos ir Padvarių kaimo bendruomenės tikslai ir priemonės tikslams pasiekti

Kiekviena kaimo bendruomenė yra unikali, ir pagrindinis darbo bendruomenėje tikslas – surasti, pamatyti tą unikalumą ir juo remiantis vystyti bendruomenę (Jakštienė, 2009). Kaip teigia Padvarių kaimo bendruomenės centro atstovai, Padvarių kaimo bendruomenės centro, kaip nevyriausybines organizacijos pagrindiniai tikslai – „*kaimo gyventojų bendruomeniškumo stiprinimas, tradicijų ir kultūrinių vertybių puoselėjimas*“ (1R5N), bendruomeniškumo skatinimą, rūpinimąsi vieni kitais ir poreikių tenkinimą, kaip veiklos tikslą nurodo kiti respondentai (žr. 6 lent.).

6 lentelė. Padvarių kaimo bendruomenės centro veiklos tikslai (sudaryta autorės)

Kategorija	Subkategorijos	Teiginys
Tikslai ir priemonės tikslams pasiekti	Tikslai	<ul style="list-style-type: none"> „Bendruomenės veiklos tikslas yra spręsti bendruomenės problemas. Tai pagrindinis tikslas.“ (2R6N) „Mes išsikėlėm tokius tikslus, kaip gerinti Padvarių kaimo gyventojų gyvenimo kokybę, tenkinti jų poreikius, norime grąžinti aplinką, skatinti bendruomeniškumą.“ (3R7N) „Mūsų bendruomenės pagrindinis tikslas – skatinti bendruomeniškumą, [...], telkti gyventojus rūpintis vieni kitais ir aplinka, kurioje gyvename.“ (4R8N)

Pasak respondentų, vienas iš bendruomenės tikslų - „gerinti kaimo infrastruktūrą“ (4R8N), tačiau iš kitų teiginių, galima spėti, kad ši kaimo bendruomeninė organizacija, daugiausiai užsiima kultūrinės veiklos organizavimu, pasak respondentų - „mūsų bendruomenė daugiausia užsiima kultūrinių renginių organizavimu“ (4R8N), „kiekvienais metais mes organizuojam Padvarių kaimo gyventojams kultūrinius renginius, pvz.: tradicinė vasaros šventė, kuri jau šiais metais bus organizuojama keturioliktus metus.“ (3R7N). Ar tai, kokią veiklą vykdo Padvarių kaimo bendruomenė, galima sieti su viešųjų paslaugų teikimu, bendruomenės tarybos nariai abejoja, „...na gal teikiame informaciją, konsultacijas“ (4R8N).

Pasak Raipos ir Puškoriaus (2015), viešojo sektoriaus tikslas – *veikti efektyviai, taip užtikrinat kokybiškesnių viešųjų paslaugų teikimą*. Panašiai savo organizacijos tikslą suvokia ir Kretingos seniūnijos specialistai. Jų teigimu, savivaldybės ir seniūnijos tikslas yra „pagerinti žmonių gyvenimo kokybę. Viešąsias paslaugas teikiame tam, kad seniūnijos gyventojams būtų lengviau, patogiau gyventi, džiaugtis aplinka, naudotis keliais ir viešosiomis erdvėmis.“ (1R1V). Respondentai savo atstovaujamos organizacijos veiklos tikslą tapatina su funkcijomis, kurias atlieka. Jų teigimu, seniūnija, kaip vietos valdžios atstovai, „Vykdo socialinius ir viešuosius infrastruktūros priežiūros klausimus.“ (4R4V), taip pat jų institucijai „...svarbu žinoti kaip gyvena seni, neįgalūs žmonės, šeimos, kur yra vaikų.“ (3R3V)

Siekiant nustatyti, kokiam bendradarbiavimo modeliui, būtų galima priskirti Padvarių kaimo bendruomenės centro, kaip nevyriausybinės organizacijos ir Kretingos rajono savivaldybės, kaip vietos valdžios, bendradarbiavimą tarpusavyje, respondentų buvo paprašyta, nurodyti, kokie jų manymu tikslai vienija Padvarių kaimo bendruomenės centrą ir Kretingos rajono vietos valdžią. Respondentų teigimu, „kaimo bendruomenės ir savivaldybę vienija tikslas – gerinti kaimo gyventojų aplinką, užtikrinti, kad būtų sprendžiamos vietos gyventojų problemos.“ (4R8N). Kaimo bendruomenę ir vietos valdžią vienijančių tikslų pateikia ir kiti respondentai (žr. 7 lent.).

7 lentelė. Tikslai, kurie vienija kaimo bendruomenę su vietos valdžia (sudaryta autorės)

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorijos</i>	<i>Teiginys</i>
Tikslai ir priemonės tikslams pasiekti	<i>Tikslai, kurie vienija</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „...geriname [...]kaimo gyventojų kokybę, kad žmonėms būtų geriau ir gražiau gyventi. Gražinti Kretingos rajoną.“ (3R7N) • „...spręsti bendruomenės problemas, gerinti gyvenimo kokybę.“ (2R6N) • „Padvarių kaimo aplinkos gerinimas ir puoselėjimas, sąlygų turiniam laisvalaikiui sudarymas...“ (1R5N)

Kaip vieną iš organizacija vienijančių tikslų, Padvarių kaimo bendruomenės centro atstovai įvardijo „...kaimo žmonių pilietiškumo stiprinimas“ (1R5N). Kaip teigia Nefas (2006), pilietiškumo idėjai suteikiamos tokios išraiškos, kaip bendri interesai, bendros vertybės ir problemos, fizinė tarpusavio sąveiką ir tarpusavio parama. Pilietiškumas yra reikšmingas veiksnys, užtikrinantis socialinę gerovę (Vorevičienė, 2016), todėl, pilietiškumo stiprinimas, būtinas abiejų, tiek vietos valdžios tiek nevyriausybinių organizacijų, tikslas.

Panašiai, kaip Padvarių bendruomenės centro atstovų, Kretingos seniūnijos specialistų manymu, vietos valdžią ir Padvarių kaimo bendruomenę „vienija bendras tikslas - tiek seniūnija tiek bendruomenė nori, kad žmonės gyventų kokybiškesnį gyvenimą.“ (1R1V). Respondentai taip pat teigia, kad šias organizacijas sieja „bendras siekis kurti ir puoselėti mūsų kaimo aplinką ir tradicijas.“ (4R4V). Socialinėje srityje, pasak interviu dalyvių, Kretingos rajono savivaldybės ir Padvarių kaimo bendruomenės „svarbiausias tikslas – padėti gyventojams. Pagalba gyventojams, rūpestis jų gerove, padėti jiems spręsti jų problemas.“ (3R3V). Taigi, Padvarių kaimo bendruomenę ir vietos valdžią vienija panašūs, gyventojų gerovės užtikrinimo, pilietiškumo skatinimo ir bendruomeniškumo skatinimo tikslai.

Tikslams pasiekti, reikalingos priemonės. Padvarių kaimo bendruomenės centro atstovai, savo bendruomeniškumo skatinimo tikslams pasiekti įvardija įvairias priemones, tokias, kaip „...bendruomeniškumui skatinti rengiame kultūrinius renginius, pasisėdėjimus, rankdarbių užsiėsimus, seminarus įvairiomis temomis – sveikos gyvensenos, mitybos ir kitomis temomis. Taip pat kasmet vasarą organizuojamos pažintinės – pramoginės išvykos kaimo gyventojams.“ (4R8N), „Bendruomenės tikslų

siekiame susitikimais, mokymais, be tarpiškai bendraudami [...]. Organizuodami renginius, mokymus,...“ (2R6N), „Siekdami stiprinti Padvarių kaimo gyventojų bendruomeniškumą, puoselėti tradicijas, plėsti kaimo gyventojų kultūrinę patirtį, organizuojame renginius, vakarones, bendras išvykas...“ (1R5N). Padvarių kaimo bendruomenės centro atstovai, įvardija ir priemones, kurios, reikalingos aktyvios bendruomenės tikslams įgyvendinti (žr. 8 lent.).

8 lentelė. Priemonės tikslams pasiekti (sudaryta autorės)

Kategorija	Subkategorijos	Teiginys
Tikslai ir priemonės tikslams pasiekti	<i>Priemonės</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „Infrastuktūros gerinimui dalyvaujame projektuose, kad gautume lėšų. Kaime įrengta sporto aikštelė, poilsio zonos.“ (4R8N) • „...organizuojame [...] bendras talkas aplinkos tvarkymui ir puoselėjimui.“ (1R5N)

Vietos valdžios atliekamos funkcijos gali būti įvardijamos, kaip priemonės, kuriomis savivaldybės ar seniūnijos siekia savo tikslų. Tai matyti ir iš to, kaip respondentai, paprašyti nurodyti, kokiomis priemonėmis siekia savo organizacijos tikslų, teigė, kad „vykdoma gyventojų deklaravimo funkcija, viešųjų erdvių priežiūrą vykdome [...] vietinių kelių priežiūrą, taip pat socialinės paslaugos teikiamos per mūsų socialinių paslaugų skyrių.“ (4R4V). Respondentai pabrėžė, kad „suteikiame viešąsias paslaugas arba patys arba [...] organizuojam viešuosius pirkimus ir perkam paslaugas.“ (2R2V). Kitas seniūnijos specialistas teigė, kad siekdami savo tikslų, organizuoja įvairiausių darbus. Seniūnija teikia socialinę pagalbą jos teritorijoje gyvenantiems žmonėms, todėl priemonės šiam tikslui įgyvendinti įvairios nuo apsilaikymų, bendravimo su šeimomis iki būtiniausių poreikių užtikrinimo – „kartais tenka padėti sunkiau besiverčiančioms šeimoms išspręsti jų problemas, pav.: jeigu šeimai reikalinga dujinė viryklė, mes seniūnijos specialistai ieškome, kas ją galėtų paaukoti, atiduoti, o radus, daiktą nuvežame šeimai, kuriai jo reikia.“ (1R1V).

Padvarių kaimo bendruomenės centrą ir vietos valdžią sieja bendri tikslai, kurie įgyvendinami panašiomis priemonėmis, todėl galima teigti, kad šių organizacijų bendradarbiavimas labiausiai atitinka Najamo siūlomą, kooperacijos bendradarbiavimo modelį. Padvarių kaimo bendruomenė ir Kretingos rajono vietos valdžiai atstovaujanti Kretingos seniūnija, siekia panašių tikslų - spręsti bendruomenės problemas, gerinti gyvenimo kokybę, kurti ir puoselėti gyvenamąją aplinką ir tradicijas, tenkinti gyventojų kultūrinius bei socialinius poreikius, skatinti bendruomeniškumą. Šių tikslų siekia panašiomis priemonėmis – telkia gyventojus bendram darbui, organizuoja viešuosius darbus, padeda socialinių poreikių turinčioms šeimoms, gerina kaimo infrastruktūrą.

3.2. Vietos valdžios ir Padvarių kaimo bendruomenės bendradarbiavimo sritys ir būdai

Antroje kategorijoje, išskirtos dvi subkategorijos, kurios analizuojant interviu turinį, padėjo nustatyti Padvarių kaimo bendruomenės ir Kretingos rajono savivaldybės administracijos bendradarbiavimo būdus bei sritis, kuriose bendradarbiaujama.

Padvarių kaimo bendruomenės atstovai nurodo, kad su vietos valdžia bendradarbiauja, srityse, kurios yra svarbios siekiant įgyvendinti ankščiau paminėtus veiklos tikslus ir priemones. Padvarių kaimo bendruomenės atstovai pateikia bendradarbiavimo su vietos valdžia pavyzdžių: „...kaip pvz.: eismo saugumo užtikrinimo srityje“ (4R8N); „...pvz.: dabar parašėm projektą VVG (Vietos veiklos grupė) vaikų žaidimo aikštelės įrūšimui, tai savivaldybė sutiko būti mūsų partneriu.“ (3R7N); „Organizuojant renginius seniūnija rūpinasi biotualetu arba „Darom“ talkos metu, aprūpina šiukšlių maišais ir pirštinėmis.“ (3R7N); „projektų, [...] poilsio zonos įrengimui vykdymas, sporto aikštyno ir vaikų žaidimų aikštelės įrengimas vykdymas (1R5N). Respondentai nurodo, jog su vietos valdžia bendradarbiauja įvairiais klausimais, nuo nedidelių, buitinių problemų sprendimo, iki stambesnių projektų, kaimo infrastruktūrai gerinti, įgyvendinimo. Kretingos seniūnijos specialistai taip pat teigė, kad su kaimo bendruomenėmis bendradarbiauja keisdami informaciją, padeda organizuojant renginius ar organizuojant gyvenamosios aplinkos ir viešosios infrastruktūros priežiūros darbus, kartu sprendžia kasdienes problemas (žr. 9 lent.).

9 lentelė. Bendradarbiavimo sritys (sudaryta autorės)

Kategorija	Subkategorijos	Teiginys
Bendradarbiavimo būdai ir sritys	<i>Bendradarbiavimo sritys</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „aplinkos gerinimo srityje, gyventojų problemų susijusių su kelių priežiūra.“ (4R8N) • „Įgyvendinant projektus.[...]. Prisideda finansavimu. Kitos sritys – kelių priežiūra, viešųjų erdvių tvarkymas su seniūnija bendradarbiaujama.“ (3R7N) • „...bendradarbiaujame kultūrinių renginių organizavimo srityje, projektinėje veikloje“ (2R6N) • „...keičiantis informacija dėl savivaldybės kelių, bendrojo naudojimo teritorijų, kapinių, želdinių, gatvių, šaligatvių valymo, priežiūros ir kitų viešųjų erdvių. Taip pat dėl socialinės paramos teikimo, socialinių išmokų, pašalpų mokėjimo bei kontrolės ir taip pat organizuojant gyventojų sporto ir kultūros renginius.“ (2R2V) • „tai ir keliai, ir apšvietimas ir apleisti sklypai, šventės.“ (4R4V)

		<ul style="list-style-type: none"> • „bendradarbiauja bendruomeniškumo skatinimo srityje“ (3R3V)
--	--	---

Padvarių kaimo bendruomenės atstovai pateikia bendradarbiavimo su vietos valdžia pavyzdžių: „...kaip pvz.: eismo saugumo užtikrinimo srityje“ (4R8N); „...pvz.: dabar parašėm projektą VVG (Vietos veiklos grupė) vaikų žaidimo aikštelės įrūšimui, tai savivaldybė sutiko būti mūsų partneriu.“ (3R7N); „Organizuojant renginius seniūnija rūpinasi biotualetu arba „Darom“ talkos metu, aprūpina šiukšlių maišais ir pirštinėmis.“ (3R7N); „projektų, [...] poilsio zonos įrengimui vykdymas, sporto aikštyno ir vaikų žaidimų aikštelės įrengimas vykdymas (1R5N). Respondentai nurodo, jog su vietos valdžia bendradarbiauja įvairiais klausimais, nuo nedidelių, buitinių problemų sprendimo, iki stambesnių projektų, kaimo infrastruktūrai gerinti, įgyvendinimo. Tuo tarpu, Kretingos rajono savivaldybės Kretingos seniūnijos vienas iš specialistų, apgailestavo, kad su rajono kaimo bendruomeninėmis organizacijomis nepakankamai bendradarbiauja sprendžiant socialines problemas, tačiau akcentavo, kad „bendruomenės, kurių teritorijoje yra daugiau socialinės pagalbos reikalingų šeimų, su savivaldybe bendradarbiauja daugiau.“ (3R3V).

Bendros darbo grupės, bendrų projektų įgyvendinimas, patalpų, reikalingo inventoriaus skyrimas NVO panaudos būdu ir keitimasis informacija, kaip teigia Zaleskienė ir Rutkauskienė (2002), yra pagrindiniai vietos valdžios ir nevyriausybių organizacijų bendradarbiavimo būdai. Tyrimo metu, Padvarių kaimo bendruomenės atstovai, taip pat nurodė, kad „Bendruomenė savo reikmėms naudojami savivaldybei priklausančia žeme, panaudos būdu. Ten įrengta sporto aikštelė. Kartu su savivaldybe prieš keletą metų įgyvendinome didelį projektą - iš europinių lėšų, buvo įrengta rekreacinė zona – pliažas prie vieno iš tvenkinių, esančio šalia mūsų kaimo.“ (4R8N). Respondentai teigė, kad savivaldybė, bendruomenėms kartais organizuoja įvairius seminarus, pavyzdžiui lėšų valdymo tema, „kad bendruomenių pirmininkai mokėtų tvarkyti pinigines lėšas savo bendruomenėse.“ (3R7N), mokymus „projektų rašymui“ (3R7N), „organizuojami bendri savivaldybės ir kaimo bendruomenių seminarai, susirinkimai, mokymai.“ (1R5N). Padvarių kaimo bendruomenės atstovai nurodė įvairius bendradarbiavimo būdus, kurie apima tiek keitimąsi informacija, tiek dalyvavimą bendruose renginiuose (žr. 10 lent.).

10 lentelė. Bendradarbiavimo būdai (sudaryta autorės)

Kategorija	Subkategorijos	Teiginys
Bendradarbiavimo sritys ir būdai	<i>Bendradarbiavimo būdai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „... savivaldybės atstovai dalyvauja bendruomenės renginiuose, bendruomenės atstovai dalyvauja savivaldybės renginiuose: svarstymuose, ataskaitų pristatymuose.“ (1R5N)

		<ul style="list-style-type: none"> • „bendraujame tiesiogiai susitikus vietoje, [...] ir susirinkimai kai būna savivaldybėje.“ (2R6N)
--	--	--

Kaip labai svarbų bendradarbiavimo būdą, vienas iš Padvarių kaimo bendruomenės atstovų, nurodė finansinę paramą – „*piniginės lėšos, kai savivaldybė prisisėda*“ (3R7N).

Keistis informacija labai svarbu ir naudinga abiem pusėms. Paklausus Padvarių kaimo bendruomenės atstovų, kaip jie keičiasi su vietos valdžia informacija apie gyvenvietėje spęstinas problemas, išvardijo įvairiausias būdus, nuo „*raštai savivaldybei*“ (3R7N) iki „*socialiniai tinklai*“ (4R8N). Pasak Vorevičienės (2016), informacinių technologijų plėtra, lemia trečiojo sektoriaus augimą visame pasaulyje, nes leidžia lengviau ir paprasčiau komunikuoti tiek su piliečiais, tiek tarp sektorių, todėl suprantama, kad respondentai nurodo, jog socialiniai tinklai yra vienas iš būdų „*apie problemas diskutuoti seniūnijos, bendruomenės Facebook paskyroje*“ (4R8N). Įvardijami ir labiau tradiciniai keitimosi informacija būdai – „*skambiname telefonu*“ (2R6N), el. paštu, tiesioginių susitikimų metu – „*į bendruomenės tarybos posėdį pasikviečiame Kretingos seniūnijos seniūną.*“ (4R8N). Kreiptis į savivaldybę oficialiais raštais, taip pat įprasta Padvarių kaimo bendruomenei, bet respondentai teigia, kad toks būdas ne visada efektyvus, nes „*į raštus neatsakoma kiekvieną kartą. Bet tada dažniausiai rašome pakartotinai.*“ (2R6N), šiam teiginiui pritaria ir kitas bendruomenės atstovas – „*...raštai savivaldybei. Bendruomenė kreipiasi į savivaldybę su prašymais ir taip informuoja apie iškilusias problemas, prašo pagalbos. Kartais tenka kreiptis kelis kartus tuo pačiu klausimu.*“ (3R7N). Tačiau, bendruomenės randa ir kitų būdų informuoti vietos valdžią apie gyvenvietėje spęstinas problemas – jei problema didelė – kreipiasi į miesto vadovus, jei problema mažesnę – kreipiasi į seniūniją, kurios užduotis spręsti ūkinius, kasdienius klausimus „*Jei problema labai aktuali, opi kreipiamės dėl pokalbio su miesto valdžios atstovais. Seniūnija visada sureaguoja ir mielai padeda iškilus smulkesnėms problemoms ar nedidelio masto problemai.*“ (3R7N).

Kretingos seniūnijos atstovai taip pat teigė, kad su Padvarių kaimo bendruomene, informacija keičiasi tiek tradiciniais būdais: „*...telefonu, susitikimų metu.*“ (1R1V), „*Seniūnas tiesiogiai bendrauja su pirmininku.*“ (4R4V), „*Telefonu, el. paštu.*“ (3R3V), tiek ir šiuolaikiškesniais būdais - naudojami socialiniais tinklais: „*...Facebook paskyroje žmonės rašo žinutes.*“ (2R2V).

Tarpusavyje bendradarbiaudamos, organizacijos turi pasirinkti naudingiausias, priimtinausias bendradarbiavimo būdus. Kretingos seniūnijos specialistai nurodė tokius bendradarbiavimo būdus, su kaimo bendruomenėmis, kaip „*bendrų projektų vykdymas, keitimasis informacija, bendrų komisijų, darbo grupių sudarymas, reikalingo inventoriaus davimas bendruomenei.*“ (2R2V), taip pat, kad „*seniūnija prisideda prie projektų įgyvendinimo*“ (4R4V). Naudingiausiais bendradarbiavimo būdais, respondentai įvardijo projektų įgyvendinimą, keitimasi informacija „*kai bendruomenė išsiaiškina, kokias problemas reikia spręsti ir informuoja apie tai savivaldybę ar seniūniją.*“ (1R1V), dalyvaujant

bendrose komisijose ar susirinkimuose, nes „kai susirenka daugiau bendruomenių, savivaldybės administracijos ir seniūnijos atstovų, kyla labai produktyvios diskusijos, pasidalijama įvairiomis nuomonėmis ir idėjomis.“ (3R3V). Pateikė bendradarbiavimo pavyzdžių (žr. 11 lent.).

11 lentelė. Naudingiausi bendradarbiavimo būdai (sudaryta autorės)

Kategorija	Subkategorijos	Teiginys
Bendradarbiavimo sritys ir būdai	<i>Bendradarbiavimo būdai</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „Bendruomenės pirmininkai organizuoja darbus gyventojus, kurie gauna socialinę pašalpą, aplinkos tvarkymo darbams, kai kurios bendruomenės išdalina maisto produktus, skirtus nepasiturintiems asmenims.“ (3R3V) • „Padvarių bendruomenė įsirengė aikštelę per projektą, seniūnija padėjo įrengti apšvietimą. Taip pat švenčių metu, kur vasara vyksta Padvariuose, mes organizuojam biotualetų pastatymą, elektros energijos tiekimą.“ (4R4V) • „Kai kurių bendruomenių atstovai yra Kretingos rajono nevyriausybinų organizacijų tarybos nariais.“ (3R3V) • „Drauge su bendruomenėmis rūpinamės jų įrengtų vaikų žaidimų, sporto aikštelių, poilsio zonų išvalymu, parkų medžių genėjimu.“ (1R1V)

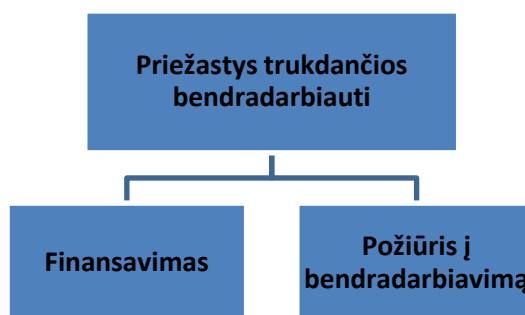
Labiausiai priimtinais ir naudingais bendradarbiavimo būdais, Padvarių kaimo bendruomenės atstovai įvardijo „konsultavimo rūpinamais klausimais ir informavimo apie galimybes dalyvauti projektuose, renginiuose, apie pokyčius teisės aktuose ar planuojamus infrastruktūrinius ir kitus pokyčius Padvarių kaime.“ (1R5N), t.y. keitimąsi informacija ir „...prisidėjimas pinigėmis lėšomis, nes lėšų visuomet yra stygius.“ (3R7N). Projektų įgyvendinimas kartu, taip pat įvardijamas, kaip naudingiausias bendradarbiavimo būdas, nes „nesvarbu, kas yra projekto iniciatorius, svarbu, kad kita pusė bent minimaliai galėtų prisidėti. Tokiu būdu įgyvendintas projektas bus labiau vertinamas abiejų pusių“ (4R8N).

Kretingos rajono vietos valdžia ir Padvarių kaimo bendruomenė bendradarbiauja įvairiose srityse – bendruomenei organizuojant renginius, įgyvendinant projektus vietos valdžia suteikia reikalingą pagalbą. Seniūnija ir bendruomenė kartu rūpinasi gyvenvietės aplinka ir viešąja infrastruktūra. Bendradarbiavimui pasirenkami įvairūs būdai – Kretingos rajono savivaldybė bendruomenei neatlygintinai leidžia naudotis žemės sklypu, valdžios atstovai ir Padvarių kaimo bendruomenė dalyvauja bendruose renginiuose, pasitarimuose. Naudingiausia Kretingos vietos valdžios atstovams ir

Padvarių kaimo bendruomenei – įvairiais būdais keisti informacija, apie gyvenvietėje spęstinas problemas.

3.3. Priežastys trukdančios vietos valdžios ir Padvarių kaimo bendruomenės bendradarbiavimui

Atliekant tyrimą, buvo siekiama nustatyti, ar Padvarių kaimo bendruomenė bendradarbiaudama su vietos valdžia, susiduria su problemomis, o jei susiduria, tai su kokiomis. Priežastys, kurios galimai trukdo bendradarbiauti, buvo suskirstytos į subkategorijas, pagal Padvarių kaimo bendruomenės narių ir Kretingos seniūnijos specialistų požiūrį į vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą ir pagal finansavimo aspektus (žr. 9 pav.).

9 pav. Priežasčių, trukdančių bendradarbiauti, subkategorijos (sudaryta autorės)

Siekiant sėkmingo bendradarbiavimo, svarbu, kad abu partneriai aktyviai veiktų. Pasyvumas atspindi neigiamą požiūrį į bendradarbiavimą, o tai yra viena iš priežasčių trukdančių bendradarbiauti. Pasyvų vietos valdžios bendradarbiavimą su nevyriausybiniomis organizacijomis, kaip teigia Nefas (2007), gali įtakoti tai, kad savivaldybė nepakankamai vertina bendruomenių veiklos rezultatyvumą, nesupranta bendruomenės veiklos reikalingumo ir nepalaiko bendruomenės veiklos. Padvarių kaimo bendruomenės nariai, paklausti, kaip jie vertina Kretingos rajono savivaldybės administracijos aktyvumą, bendradarbiaujant su jų bendruomene, teigė, kad „Savivaldybė aktyviai kalba apie bendradarbiavimą su bendruomenėmis, bando aktyvinti bendruomenes, skatina dalyvauti projektuose.“ (4R8N), bet atkreiptinas dėmesys, jo respondentas sako, kad „Savivaldybė aktyviai kalba“, todėl suprantama, kodėl kitas respondentas apgailestauja, kad „trūksta aktyvumo. Kartais reikia keletą kartų prašyti, kad būtų sureaguota.“ (3R7N). Šiam teiginiui iš dalies pritaria ir kitas apklaustasis, pasak jo „Aktyvumas, kaip kokį kartą. Kartai būna greičiau, kartais ilgiau trunka tas bendradarbiavimas, bet būna kad gauname atsakymą greitai ir problemos išsprendžiamos yra aktyviai.“ (2R6N). Geriausiai, tai

kaip Padvarių kaimo bendruomenės nariai vertina Kretingos rajono savivaldybę iliustruoja vieno iš respondentų atsakymas – „*Balais įvertinčiau aštuonetu.*“ (2R6N).

Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ numatyta, kad valdžia turi skatinti bendruomenes įsitraukti į viešąjį valdymą, todėl galima teigti, kad būtent vyriausybinis sektorius turėtų inicijuoti bendradarbiavimą su NVO, bet Padvarių kaimo bendruomenės narių nuomone bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenės „*dažniausiai bendruomenė inicijuoja ir prašo spręsti problemą.*“ (2R6N). Kiti respondentai taip pat pritaria šiam teiginiui, sakydami, kad „*kaimo bendruomenė yra pagrindiniai iniciatoriai*“ ir pastebėjo, kad „*prieš rinkimus jaučiamas paaktyvėjimą ir iš vietos valdžios, kuris deja po rinkimų nuslūgsta.*“ (3R7N).

Siekiant išsiaiškinti, koks Kretingos rajono vietos valdžios atstovų požiūris į bendradarbiavimą su Padvarių kaimo bendruomene, buvo paklausta, kas jų manymu, inicijuoja tarpusavio bendradarbiavimą. Respondentai neišskyrė nei vienos, nei kitos institucijos ir teigė, kad „*...iniciavimas yra iš abiejų pusių - abipusis.*“ (4R4V). Seniūnijos atstovai mano, kad „*abipusis bendradarbiavimas yra ir keitimąsi informacija - tiek seniūnija turi kažkokią informaciją, kurią perduoda Padvarių bendruomenės centrui, tiek iš Padvarių bendruomenės centro informacija ateina į seniūniją. Tai nuolatinis procesas*“ (2R2V). Vienas iš respondentų manymu, bendradarbiavimą inicijuoja „*bendruomenės pirmininkė*“ (3R3V).

Pasak Mažylio ir Vazgelevičiaus (2004), bendradarbiavimas tarp vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų, dažnai nevyksta dėl to, kad nevyriausybinių organizacijų stokoja aktyvių lyderių. Kretingos seniūnijos atstovai, Padvarių kaimo bendruomenės pirmininkę vertino teigiamai, teigė laikantys ją aktyviu lyderiu – „*labai aktyvi Padvarių kaimo bendruomenės pirmininkė.*“ (3R3V). Šiam teiginiui pritaria ir kiti respondentai, teigdami, kad bendruomenę aktyviausiai atstovauja pirmininkė. Kretingos seniūnijos atstovai teigė, kad Padvarių kaimo bendruomenę su vietos valdžia siekia aktyviai bendradarbiauti. Pasak jų, „*Padvarių bendruomenė tikrai labai aktyvi. Stipri taryba, ir bendruomenės pirmininkė, kuri sugeba suburti žmones, tiek šventėm, tiek įvairiausioms talkoms, akcijoms, vykdo projektus.*“ (4R4V). Šiam teiginiui pritarė ir kiti respondentai, sakydami, kad „*Bendruomenė aktyvi, ruošia vasaros šventę, išvykas į lankytinas vietas, jei seniūnija kreipiasi pagalbos – bendruomenės nariai stengiasi padėti*“ (3R3V) ir kad „*dažnai drauge aptariame iškilusias problemas, kartu sprendžiame neatidėliotinus klausimus.*“ (1R1V).

Kaip viena iš svarbiausių, o gal net pagrindinė priežastis, kuri trukdo NVO ir vietos valdžiai sėkmingai bendradarbiauti yra lėšų stygius (Zaleskienė ir Rutkauskienė, 2002). Paprašyti įvardinti savo organizacijos finansavimo šaltinius, Padvarių kaimo bendruomenės atstovai išvardijo keletą skirtingų lėšų šaltinių (žr. 12 lent.), bet pabrėžė, kad „*susiduriame su lėšų stygiumi.*“ (3R7N), ir kad „*lėšų bendruomenė neturi daug.*“

12 lentelė. Bendruomenės finansavimo šaltiniai (sudaryta autorės)

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorijos</i>	<i>Teiginys</i>
Priežastys trukdančios bendradarbiauti	<i>Finansavimas</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „Pagrindinės lėšos iš surenkamo nario mokesčio, nors mokestis yra mažas, taip pat 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio, [...] ir projektinės lėšos.“ (3R7N) • „Finansuojami projektai.[...] nario mokestis ir rėmėjų lėšos“ (1R5N) • „... kultūrinius renginius organizuoja iš rėmėjų lėšų, kuriuos labai sudėtinga surinkti.“ (4R8N)

Paklausus, ar Padvarių kaimo bendruomenė gauna finansavimą iš Kretingos rajono savivaldybės, respondentai teigė, kad „dalį lėšų gauname Kretingos rajono savivaldybės“ (4R8N), bet jei pinigai skiriami kaip dotacija veiklos išlaidoms padengti, tada „ne visą laiką tie pinigai gali būti panaudoti,[...], tikslingai“ (2R6N). Savivaldybė paprastai skiria dotacijas bendruomenėms, jų interneto svetainių išlaikymui, patalpų nuomos, kanceliariinėms ar komunalinėms išlaidoms padengti, bet respondentai teigė, ne visada galintys pasinaudoti šia dotacija, nes bendruomenės centras neturi patalpų, todėl „ir tų pinigų negalim panaudoti, juos reikia grąžinti, o svetainės neturim, naudojamės kitomis komunikacijomis, nereikia mums už ją mokėti“ (2R6N). Kretingos rajono savivaldybė, Padvarių kaimo bendruomenę, pasak respondentų, finansuoja ir kitu būdu – tai prisidėjimas prie įgyvendinamų projektų, t.y. „skiriamos per tokius projektus, kaip renginių organizavimas“ (3R7N), tačiau pabrėžia, kad „finansuoja tik dalinai“ (2R6N) ir kad „negauname tiek, kiek prašome.“ (3R7N).

NVO negali tapti pajėgūs ir lygiaverčiai paslaugų rinkos dalyviais, jei jų veikla finansuojama vien rėmėjų lėšomis ir atsitiktine ar fragmentiška savivaldybių parama paslaugų teikimui, todėl, kaip teigia Šilinskytė (2013), siekiant dalį paslaugų teikimo perduoti nevyriausybinėms organizacijoms, vietos valdžia turi planuoti biudžetuose lėšas, NVO teikiamų paslaugų finansavimui. Paklausus Kretingos rajono savivaldybės atstovų, ar Kretingos savivaldybė suinteresuota skirti finansinę paramą kaimo bendruomenėms, vienas iš respondentų atsakė, kad „Seniūnija finansinės paramos negali teikti, nes mūsų biudžete nėra numatyta tokios eilutės, o iš savivaldybės galima gauti paramą vykdant projektus.“ (4R4V). Kiti respondantai nebuvo, tokie kategoriški ir mano, kad savivaldybė yra suinteresuota skirti lėšų kaimo bendruomenių paslaugų teikimui (žr. 13 lent.).

13 lentelė. Kaimo bendruomenių finansavimas iš savivaldybės biudžeto (sudaryta autorės)

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorijos</i>	<i>Teiginys</i>
Priežastys trukdančios bendradarbiauti	<i>Finansavimas</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „ateitį galėtų taip būti ir tai būtų sveikintinas dalykas, kadangi bendruomenė labiausiai žino savo gyventojų problemas ir gali jas spęsti.“ (2R2V)

		<ul style="list-style-type: none"> • „Seniūnija galbūt galėtų skirti finansinę paramą bendruomenei, bet kad ir patiems pinigų trūksta elementariausioms paslaugoms teikti.“ (3R3V) • „Savivaldybė ar seniūnija skirtų finansinę paramą ar pagalbą bendruomenėms, jei būtų tikra, kad tie pinigai bus panaudoti tikslingai, gyventojų problemos spęsti.“ (1R1V)
--	--	--

Finansavimas labai svarbus klausimas, ir respondentų nuomone, savivaldybė būtų suinteresuota planuoti lėšas biudžete kaimo bendruomenių veiklai vykdyti ir paslaugoms teikti, tačiau „pinigų savivaldybėje trūksta, o seniūnijos finansiniai ištekliai labai riboti, todėl tai tik geri norai o ne realybė.“ (1R1V).

Viena iš priežasčių, kuri apsunkina nevyriausybinų organizacijų bendradarbiavimą su viešuoju sektoriumi – NVO nenori būti priklausomos nuo savivaldybės finansavimo. Pasak Žalimienės ir Rimšaitės (2007), gaunant finansavimą iš valstybinio sektoriaus, nevyriausybinėms organizacijoms gali pasidaryti sudėtinga išlaikyti savarankiškumą, išsaugoti savo identitetą, pasaulėžiūrą, gebėjimą veikti lanksčiai, išsaugoti savo, kaip valdžios kritiko, savo narių teisių gynėjo vaidmenį. Paklausti, ar Padvarių kaimo bendruomenė, gaudama finansavimą iš Kretingos rajono savivaldybės, nesumažina savo, kaip savo narių teisių gynėjo ir atstovo vaidmens, respondantai teigė, kad „ne, nes mes drąsiai reiškiamo nuomonę, apie iškilusias problemas ir nebijome užsitraukti nemalonės“ (3R7N). Respondentų teigimu, finansavimas, kurį bendruomenės centras gauna iš savivaldybės nedidelis, todėl bendruomenė „gali savo veiklą vykdyti nepriklausomai nuo savivaldybės“ (2R6N). Kiti respondantai nebuvo tokie užtikrinti, ir manė, kad „iš dalies – taip“ (1R5N). Vienas iš respondentų netgi pajuokavo, kad „kartai visai nesinori kęsti į ranką kuri tave maitina“, todėl pabrėžia kad „kartais savo narių interesus reikia spręsti labai delikačiai“ (4R8N). Padvarių kaimo bendruomenės nariai pripažįsta, kad sprendžiant problemas tenka išsakyti savo nuomonę ar paprieštarauti, „bet kol kas konfliktų nebuvo. Vyksta diskusija, kurios metu bandome rasti visiems bendrą, teisingą sprendimą.“ (3R7N).

Padvarių kaimo bendruomenės atstovai, kalbėdami apie problemas, su kuriomis susiduria, bendradarbiaudami su Kretingos rajono savivaldybe, didelių problemų neįvardija, tačiau kaip problemą įvardija mažą finansavimą ir tai, kad vietos valdžia ne visada tinkamai reaguojama į susidariusią situaciją - „esame išklausomi, tačiau ne visada sulaukiame pagalbos“ (3R7N) ir paprasčiausio be tarpiško bendravimo (žr. 14 lent.).

14 lentelė. Bendradarbiavimo problemos (sudaryta autorės)

Kategorija	Subkategorijos	Teiginys
Priežastys trukdančios bendradarbiauti	<i>Bendradarbiavimo problemos</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „Kartais trūksta tiesioginio bendravimo, savivaldybės atstovų dalyvavimo renginiuose ir pan.“ (1R5N)

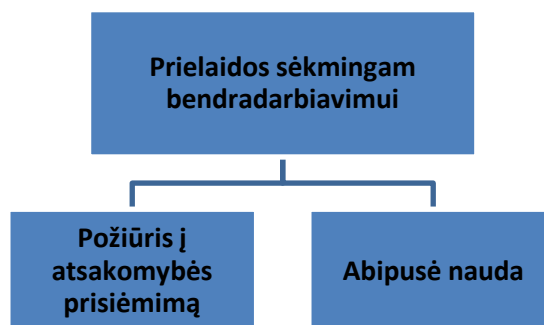
		<ul style="list-style-type: none"> • „jei bendruomenė imasi kokių nors iniciatyvų, jos neįgyvendinamos, nes savivaldybė neskiria lėšų“ (4R8N) • „Problemų sprendimų sunkina, kad ne visada atsako. Būna kad greitai, o kitą kart reikia ir keletą kartų kartoti tą patį klausimą. ir laukti atsakymo.“ (2R6N) • „pagrindinis (savivaldybės) argumentas – trūksta lėšų, todėl ne visada reikalinga pagalba yra suteikiama“ (3R7N)
--	--	---

Kretingos seniūnijos atstovų nuomonės, dėl to ar jie susiduria su problemomis bendradarbiaudami su Padvarių kaimo bendruomene, išsiskiria. Vienu respondentų teigia, kad „kol kas problemų didelių neturime, tiesiog bendrai dirbam.“ (2R2V), kiti teigia, kad kartais iškyla problemų, kai pvz.: „kai reikia kokios paslaugos ar pagalbos, apie tai sužinome paskutinę minutę. Tada pagalbos reikia staiga, o dienos darbai jau būna suplanuoti, tada tenka viską mesti ir skubiai padėti bendruomenei.“ (1R1V).

Vietos valdžia teikia paslaugas savo gyventojams ir siekiant įgyvendinti Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ numatytas priemones, būtent savivaldybės turėtų būti suinteresuotos perduoti savo teikiamas paslaugas jos teritorijoje veikiančioms nevyriausybinėms organizacijoms, bet atliktas tyrimas rodo, kad aktyvi kaimo bendruomenė rodo didesnę iniciatyvą, siekia bendradarbiauti. Padvarių kaimo bendruomenė yra iniciatyvi, užsiima įvairia veikla, nuolat įgyvendina įvairius projektus, tačiau pagrindinė problema - lėšų stygius, o Kretingos seniūnija finansinės paramos teikti negali, dotacijomis, kurias skiria Kretingos rajono savivaldybė, taip pat ne visada gali pasinaudoti, dėl pinigų panaudojimo apribojimų. Iš esmės vienintelė galimybė gauti vietos valdžios finansavimą – įgyvendinti projektus. Padvarių kaimo bendruomenė, kaip vieną iš problemų įvardija – savivaldybės specialistų pasyvumą reaguojant į paklausimus, o bendradarbiaudami Kretingos seniūnijos specialistais, tokio pasyvumo nepastebi. Kretingos seniūnijos specialistų požiūris į Padvarių kaimo bendruomenės veiklą pakankamai teigiamas, tačiau retai atvejais susiduria su bendruomenės narių nekompetencija organizuojant veiklą. Padvarių kaimo bendruomenė nesijaučia priklausoma nuo gaunamo finansavimo iš Kretingos vietos valdžios institucijų ir gali nevaržomi ginti savo kaimo ir gyventojų interesus, išsakyti nuomonę įvairiais klausimais.

3.4. Sėkmingo vietos valdžios ir Padvarių kaimo bendruomenės bendradarbiavimo prielaidos

Ketvirtoje tyrimo klausimų kategorijoje, analizuojamos prielaidos sėkmingam bendradarbiavimui. Išskiriamos dvi subkategorijos: požiūris į atsakomybės prisiėmimą sprendžiant vietos problemas ir abipusė bendradarbiavimo nauda (žr. 10 pav.)

10 pav. Prielaidų sėkmingam bendradarbiavimui subkategorijos (sudaryta autorės)

Siekiant nustatyti, koks Padvarių kaimo bendruomenės ir Kretingos seniūnijos atstovų požiūris į atsakomybės prisiėmimą sprendžiant vietos problemas, respondentams buvo pateiktas klausimas ar bendruomenės atstovai dalyvauja sprendžiant, kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei. Respondentų teigimu „bendruomenė dalyvauja ir susirinkimų metu sprendžiami klausimai, kaip pavyzdys, apie kelių priežiūros gerinimą, aplinkos priežiūrą“ (2R6N). Šiam teiginiui pritaria ir kitas respondentas, pasak jo „apie tai, kokios paslaugos gal būt būtų reikalingos Padvarių bendruomenėje ar kitose panašiose bendruomenėse, diskutuojama per įvairius susirinkimus savivaldybėje ir seniūnijoje“ tačiau mano, kad tai „daugiau teorinių galimybių ir pasiūlymų svarstymai, o tie pasiūlymai taip ir lieka neįgyvendinti.“ (4R8N). Apie teigiamą galimybę dalyvauti paslaugų poreikio svarstymuose, kalba ir kitas respondentas, jo teigimu „pirmininkė dalyvauja bendruose susirinkimuose, kuriuos organizuoja seniūnija“ (1R5N). Šiuo susirinkimus, vykstančius Seniūnijoje mini ir kitas respondentas, pasak jo „žinau, kad vyksta išplėstiniai seniūnaičių susirinkimai, kur gali dalyvauti bendruomenių atstovai“ (3R7N). Teigiamas vietos nevyriausybinių organizacijų požiūris į atsakomybės prisiėmimą sprendžiant vietos problemas, pasak Nefo (2008), užtikrina sėkmingą vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą.

Sėkmingas vietos valdžios ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas užtikrinamas, kai bendruomenė įtraukiama į jai pačiai reikalingų socialinių paslaugų kūrimą ir teikimą, taip didinamas ir piliečių atsakingumas. Aktyvus piliečių dalyvavimas vietos politikoje ir administravimo procesuose užtikrina demokratizacijos ir decentralizacijos plėtros procesus (Vorevičienė, 2016). Siekiant išsiaiškinti Kretingos vietos valdžios atstovų požiūrį į valdymo funkcijų perdavimą, buvo paklausta, ar Padvarių

kaimo bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant, kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei. Kretingos rajono savivaldybės atstovai teigė, kad „informacija perduodama per seniūnaitį, bet tiesiogiai bendruomenės atstovai ne.“ (2R2V), „kiek žinau Seniūnijoje nevyksta jokie susitikimai su Padvarių bendruomenės nariais, kurių metu būtų sprendžiama kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei.“ (2R2V). Vienas iš respondentų įsitikinęs, kad „Bendruomenės pirmininkai dirba visuomeniniais pagrindais ir tie žmonės ne visada gali ir turi laiko atvykti į seniūniją, kai yra spendžiamas vienas ar kitas klausimas“ (4R4V). Vis dėlto, galimybė Padvarių kaimo bendruomenės centro atstovams dalyvauti bendruose susitikimuose, kai sprendžiama, kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei yra, „tai išplėstinės seniūnaičių sueigos, bet kol kas šio būdo nerealizavom.“ (2R2V).

Kaip teigia Vorevičienė ir Butkevičienė (2017), bendradarbiavimo poreikis atsiranda dėl abipusės naudos, nes NVO gali mažesnėmis, negu valstybinis sektorius, sąnaudomis, teikti reikalingą, kompetentingą, kvalifikuotą pagalbą ar paslaugą, o viešasis sektorius gali nevyriausybinei organizacijai pasiūlyti klientų, kurie reikalingi projektų įgyvendinimui. Kad Padvarių kaimo bendruomenės ir Kretingos rajono savivaldybės bendradarbiavimas teikia abipusės naudos, patvirtina ir respondentai, mat rengdami įvairius projektus, gali pasinaudoti įvairių Kretingos rajono savivaldybės specialistų žiniomis (žr. 15 lent.).

15 lentelė. Abipusė bendradarbiavimo nauda (sudaryta autorės)

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorijos</i>	<i>Teiginys</i>
Prielaidos sėkmingam bendradarbiavimui	<i>Abipusė nauda</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „teritorijų planavimo specialistų žiniomis, teritorijų priežiūros, dokumentų rengimo, dažniausiai naudojamės seniūnijos specialistų paslaugomis“ (2R6N) • „Organizuojant kultūrinius ar sporto renginius galima kreiptis į seniūnijos specialistus, į savivaldybės sporto ir kultūros skyriaus specialistus, įgyvendinant infrastruktūros gerinimo projektus galima būtų kreiptis į architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus specialistus“ (4R8N) • „Priklausomai nuo projekto pobūdžio galėtų padėti įvairių sričių specialistai“ (1R5N) • „Mielai naudojamės seniūnijos darbuotojų žiniomis, konsultacijomis, iš jų niekada nesame girdėję neigiamo atsakymo“ (3R7N)

Kretingos seniūnijos specialistai taip pat mano, kad Padvarių kaimo bendruomenės centras, įgyvendinant projektus, gali pasinaudoti įvairių Kretingos rajono savivaldybės administracijos skyriuose

dirbančių specialistų žiniomis ir pagalba. Į kokius specialistus Padvarių kaimo bendruomenės centras turėtų kreiptis, priklauso nuo to, kokį projektą įgyvendina (žr. 16 lent.).

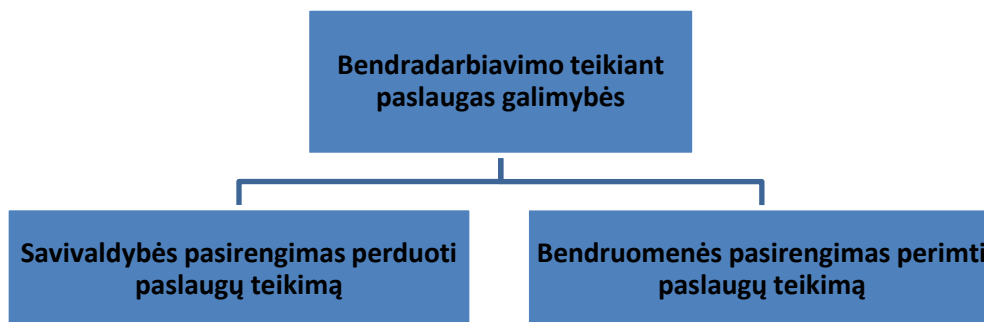
16 lentelė. Specialistai, kurių žiniomis gali pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė (sudaryta autorės)

<i>Kategorija</i>	<i>Subkategorijos</i>	<i>Teiginys</i>
Prielaidos sėkmingam bendradarbiavimui	<i>Abipusė nauda</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „... strateginio planavimo ir investicijų (skyrius), kuris konsultuoja visus, kas ruošia projektus. Seniūnija visada pateikia reikalingus duomenis“ (4R4V) • „Savivaldybėje dirba įvairūs specialistai, nuo kelininkų iki teisininkų ir kitų specialistų. Daugelio iš jų teikiama informacija bendruomenės naudojami ir galėtų pasinaudoti.“ (2R2V)

Atlikus tyrimą, galima teigti, kad Kretingos rajono savivaldybės administracija ir Kretingos seniūnija teigiamai žiūri į kaimo bendruomenių vykdomą veiklą, tačiau atkreipia dėmesį, kad teigiamai vertinti galima tik aktyvias bendruomenes. Kretingos seniūnijos specialistai supranta, kad kaimo bendruomenių centre savanoriškais pagrindais dirba įvairia profesine veikla užsiimančios žmonės, darbui bendruomenės problemos spręsti jie skiria savo laisvalaikį, todėl ne visada gali dalyvauti, kai sprendžiama, kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei. Vis dėlto vietos valdžios atstovai nurodo, kad Padvarių kaimo bendruomenė siekia aktyviai dalyvauti sprendžiant kaimo gyventojų problemas, prisiima atsakomybę už įgyvendintus projektus. Kretingos seniūnija ir savivaldybė aktyviai keičiasi informacija su Padvarių kaimo bendruomene apie gyvenvietėje sprendžiamas problemas, naudoja tam įvairius keitimosi informacija būdus. Bendradarbiaudamos tarpusavyje abi organizacijos jaučia abipusę bendradarbiavimo naudą – Padvarių kaimo bendruomenė gali pasinaudoti įvairių Kretingos rajono savivaldybės administracijos specialistų, tarp jų ir Kretingos seniūnijos specialistų, žiniomis ir pagalba.

3.5. Vietos valdžios ir Padvarių kaimo bendruomenės bendradarbiavimo, teikiant paslaugas, galimybės

Atliekant šį tyrimą, svarbu išanalizuoti, kokios vietos valdžios ir kaimo bendruomenės centro bendradarbiavimo teikiant paslaugas, galimybės, todėl penktosios kategorijos tyrimų klausimai išskirti į dvi subkategorijas: savivaldybės pasirengimas perduoti paslaugų teikimą ir bendruomenės pasirengimas perimti paslaugų teikimą (žr. pav. 11).

11 pav. Kategorijos „Bendradarbiavimo teikiant paslaugas galimybės“ subkategorijos (sudaryta autorės)

Šių subkategorijų pagalba analizuojamas vietos valdžios pasirengimą perduoti ir bendruomenės pasirengimas perimti paslaugų teikimą ir Pirmoji subkategorija skirta išanalizuoti Padvarių kaimo bendruomenės atstovų požiūrį.

Ne visos nevyriausybinės organizacijos gali bendradarbiauti su viešuoju sektoriumi teikiant paslaugas visuomenei, tai priklauso nuo to kokie šios organizacijos veiklos tikslai ir uždaviniai (Šilinskytė, 2014). Todėl tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, ar Padvarių kaimo bendruomenė identifikuoja save kaip organizaciją, galinčią teikti paslaugas. Vienas iš respondentų teigia, kad šiuo metu, jų bendruomenė jokių paslaugų neteikia, bet sako, kad „*taip, gali būti įvardijama, kaip organizacija teikianti paslaugas*“ (2R6N). Kito bendruomenės atstovo manymu, kad „*tokiomis sąlygomis, kuriomis bendruomenė veikia dabar, be jokių papildomų lėšų, bendruomenė teikti paslaugų negali*“ (1R5N). Bet vis dėlto, nepaneigia galimybės bendruomenei pradėti teikti paslaugas, jei aplinkybės pasikeistų. Trečiasis respondentas nėra toks kategoriškas, jo nuomone - „*tai jau darome*“, nes „*mokymų, kultūrinių renginių organizavimas gali būti traktuojamas, kaip paslaugų teikimas. Dabar mes tai darome savanoriško darbo pagrindais ir šių darbų neįvardijame kaip paslaugų teikimo*“ (3R7N).

Vieno iš respondentų nuomone, Padvarių kaimo bendruomenė negali teikti jokių savivaldybės ar seniūnijos teikiamų paslaugų, nes „*tam reikalingas tikslinis finansavimas*“ (1R5N), o kito respondento teigimu, bendruomenė galėtų teikti tokias savivaldybės ar seniūnijos teikiamas paslaugas, kaip žvyruotų

gyvenvietės kelių priežiūrą, šaligatvių valymas, sniego valymas ir kai kurias socialines paslaugas - „perimti seniūnijos atliekamą produktų dalijimo nepasiturinčioms šeimoms paslaugą arba padėtų seniūnijai lankydama senjorus, kuriems reikalinga pagalba“ (4R8N), tačiau taip pat pabrėžia, kad „...reikėtų daugiau laiko ir gal sąnaudų“ (2R6N). Vienas iš respondentų teigia, kad „vieną iš tokių paslaugų mes jau teikiame. Turime bendrą plažą, viešąją erdvę ir bendruomenė organizuoja šiukšlių surinkimą, tiksliau samdomė žmogų, kuris surenka šiukšles plažo teritorijoje ir patys iš savo lėšų dengiame išlaidas.“ (3R7N).

Kretingos seniūnijos atstovų taip pat buvo paklausta, ar jų nuomone kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas. Kretingos rajono savivaldybės atstovų nuomone „kol kas nėra galimybių, [...]mechanizmo apskritai nėra sukurta. Tokio mechanizmo, kad būtų galima bendruomenėms suteikti galimybes teikti paslaugas.“ (2R2V). Kad kaimo bendruomeninė organizacija negali teikti paslaugų mano ir dar du Kretingos seniūnijos specialistai, tačiau vienas iš respondentų teigia, kad „jei kaimo bendruomenė sugebėtų teikti paslaugas, turėtų noro, jėgų ir galimybių, tada, manau, kad gali. Teikdama paslaugas bendruomenė gali savo gyventojams suteikti geresnę gyvenimą.“ (1R1V).

Paprašyti pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga yra reikalinga Padvarių kaimo gyventojams, Padvarių kaimo bendruomenės atstovai pateikė įvairių pavyzdžių (žr. 17 lent.).

17 lentelė. Paslaugos, kurias gali teikti kaimo bendruomenė (sudaryta autorės)

Kategorija	Subkategorijos	Teiginys
Bendradarbiavimo teikiant paslaugas galimybės	<i>Bendruomenės pasirengimas perimti paslaugų teikimą</i>	<ul style="list-style-type: none"> • „...gal būt bendruomenė galėtų organizuoti senjorų pavėžėjimą į sekmadienio mišias“ (3R7N) • savivaldybė neteikia pavėžėjimo paslaugų, bet aš galvoju, kad tokia paslauga būtų naudinga senyvo amžiaus žmonėms, tarkim su negalia gal būt žmonėms ir mamoms su vaikais, kurios neturi ir nevairuoja automobilio“ (2R6N) • „Vaikų ir/ar senjorų užimtumo ir laisvalaikio centras“ (1R5N)

Respondentai nurodė ir priežastį, kodėl jų manymu, kai kurios paslaugos Padvarių bendruomenei yra neteikiamos - todėl, kad „...kaimas įsikūręs visai šalia miesto, todėl mūsų kaimo gyventojams lengvai prieinamos visos mieste teikiamos paslaugos“ (4R8N).

Kretingos rajono savivaldybės atstovų nuomonės išsiskyrė ir paklausus, kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė. Respondentai, kurie teigė, jog kaimo bendruomeninės organizacijos negali būti įvardijama, kaip organizacija teikianti paslaugas, netik

nepateikė jokio paslaugos pavyzdžio, priešingai, vieno iš respondentų nuomone „*Padvariai yra visiškai prie pat miesto, kaip ir mieste netgi, tad jiems visos paslaugos yra prieinamos.*“ (4R4V). Vienas iš respondentų mano, kad galbūt ateityje „*bendruomenės galėtų daug labiau įsitraukti*“, ir perimtų dalies gyvenvietės kelių priežiūrą, nes būtent „*bendruomenė ribotoje teritorijoje geriausiai žino, kur koks paslaugos poreikis ir tokiu atveju galėtų samdyti ūkininką ar kitą bendruomenės narį, kuris galėtų tą paslaugą teikti.*“ (2R2V). Vienas iš seniūnijos specialistų teigia, kad „*bendruomenė galėtų teikti paslaugas gyventojų užimtumui didinti.*“ arba „*[...] gyventojų mokymo socialiniais klausimais*“ (3R3V). Respondentai taip pat mano, kad Padvarių gyventojams reikalingos *užimtumo paslaugos, tiek jaunimui, tiek vyresniems žmonėms.*“ (1R1V).

Tyrimo metu, respondentams buvo pateikti klausimai apie tai, kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas ir ar jie žino apie tokius verslus, vykdomus Kretingos rajone. Padvarių kaimo bendruomenės atstovai teigė, „*kad socialinis verslas vyktų Kretingos rajone neturiu informacijos.*“ (3R7N), o kaip skatinamas, taip pat negali pasakyti. Dalis Kretingos seniūnijos specialistų taip pat teigė nieko nežinantys socialinio verslo skatinimo priemonės Kretingos rajone, negalėjo pateikti socialinio verslo pavyzdžių. Tačiau kiti respondentai apie tai, apie priemones socialiniam verslui skatinti yra girdėję ir teigė, kad „*ne kartą buvo teikti europiniai projektai, kaip pvz.: LEADER, kuriuo skatinamas bendruomenės verslumas.*“ (2R6N). Vienas iš bendruomenės atstovų prisiminė, kad *prieš keletą metų buvo pasiūlyta bendruomenei teikti projektus skirtus kaimo bendruomenių verslumo skatinimui, net bandėme pildyti paraišką, bet supratę, kad nepakanka teorinių ir praktinių žinių, bei kitokių kompetencijų tokių projektų rengimui, – paraiškos nebeteikėme.*“ (4R8N). Vienas iš Kretingos seniūnijos atstovų teigė, kad socialiniam verslui skatinti, Kretingos rajono savivaldybė „*organizuoja įvairiausių mokymus*“ (4R4V). O vienas iš Seniūnijos atstovų mano, kad visgi „*yra teorinių galimybių, kaip dalyvauti projektuose, o savivaldybė prisidėtų prie projekto įgyvendinimo piniginiu įnašu*“, ir nors Kretingos seniūnijoje socialinio verslo niekas nevykdo, žino, „*kad kitoje Kretingos rajono seniūnijose yra teikiama šarvojimo paslauga. Bendruomenė panaudos būdu turi patalpas, jas renovavo dalyvaudama projektuose ir teikia šią paslaugą.*“

Kaimo bendruomeninė organizacija, pagal savo veiklos tikslus gali būti priskirta organizacijoms teikiančioms paslaugas, tačiau daugumos tyrimo dalyvių požiūriu, kaimo bendruomenės, tokiomis sąlygomis, kokiomis veikia šiuo metu, paslaugų teikti negali, nes nėra užtikrinamas pakankamas jų veiklos finansavimas. Kretingos rajono savivaldybė neteikia pavėžėjimo, užimtumo paslaugų Padvarių kaime, šias paslaugas, užtikrinus finansavimą, galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė. Finansavimo problemas efektyviausiai galėtų išspręstų socialinio verslo kūrimas, bet tyrime dalyvavę Padvarių kaimo bendruomenės ir Kretingos seniūnijos atstovai, neturi pakankamai informacijos apie socialinio verslo kūrimo galimybes Kretingos rajone.

IŠVADOS

1. Dėl lėšų trūkumo, smarkiai išaugusio viešųjų paslaugų poreikio, viešasis sektorius negali efektyviai teikti socialinių, švietimo, kultūrinių ir kt. paslaugų. Todėl viešasis sektorius privalo ieškoti būdų, kaip perduoti paslaugų teikimą kitiems viešojo valdymo sistemos dalyviams – privačiam ir nevyriausybiniam sektoriams. Nevyriausybines organizacijas yra arčiausiai piliečių esančios organizacijos ir atlieka tarpininko vaidmenį bendradarbiaujant visuomenei ir valstybės sektoriaus institucijoms. Siekiant tenkinti visuomenės poreikius, nevyriausybines organizacijas ir vietos valdžia gali bendradarbiauti įvairiose srityse, o bendradarbiavimui pasirinkti geriausius, naudingiausius abiem organizacijoms, būdus. Ištyrus teorinius viešojo sektoriaus ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo aspektus, galima teigti, kad sėkmingiausiai viešasis ir nevyriausybiniis sektoriai galėtų bendradarbiauti viešųjų paslaugų teikimo srityje. Viešųjų paslaugų teikimas yra priemonė bendram abiejų sektorių tikslui pasiekti - nesiekiant pelno, užtikrinti viešąją naudą ir tenkinti bendruomenės poreikius. Nevyriausybines organizacijas, tarp jų ir aktyviai veikiančios kaimo bendruomenės, gali perimti komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo, keleivių ir krovinių vežimo, turizmo organizavimo, infrastruktūros objektų statybos ir eksploatavimo, socialinės globos ir rūpybos paslaugas. Vietos valdžia, perduoti paslaugų teikimą nevyriausybinioms organizacijoms, gali užtikrindama reikiamą finansavimą - skirdama dotaciją, finansinę paramą, pirkdama viešąsias paslaugas ar sudarydama sąlygas pradėti socialinį verslą.

2. Atlikus, pagrindinių teisinių dokumentų, kurie reguliuoja viešųjų paslaugų teikimą, reglamentuoja savivaldos ir numato ilgalaikes valstybės strategijas, galima teigti, kad daugumoje šių dokumentų numatyta galimybė viešajam sektoriui perduoti paslaugų teikimą kitiems viešojo valdymo sistemos dalyviams. Tuo tarpu LR Asociacijų įstatymas, kurio pagrindu įsiteigtos nemaža dalis nevyriausybinių organizacijų, nesudaro galimybės šioms organizacijoms perimti viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų. Šis teisinės bazės prieštaravimas, stabdo mišraus ūkio, kai viešųjų paslaugų teikimo funkcija paskirstoma tarp visų viešojo valdymo sistemos dalyvių, kūrimą Lietuvoje, Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ pateiktas sumanaus valdymo principas, kurios esmė viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimas NVO, negali būti sėkmingai įgyvendinamas. Atlikta įvairių autorių tyrimų ir esamos būklės analizė, rodo, kad vietos valdžia gali sėkmingai bendradarbiauti su nevyriausybiniomis organizacijomis, įgyvendinant projektus ir teikiant viešąsias, ypač socialines, paslaugas.

3. Siekiant ištirti, kokios vietos valdžios teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybines organizacijoms, galimybės, atliktas kokybinis tyrimas. Pasirinktas tiesioginio interviu metodas, respondantai buvo apklausti naudojant pusiau struktūruotą klausimyną. Toks tyrimo metodas

pasirinktas, nes šis būdas leido atskleisti Kretingos rajono vietos valdžios ir Kretingos seniūnijoje vienos aktyviausiai veikiančios kaimo bendruomenės atstovų požiūrį į viešųjų paslaugų perdavimo/perėmimo galimybes. Tyrimas atskleidė, kokiomis priemonėmis, vietos valdžia ir Padvarių kaimo bendruomenė, siekia savo tikslų. Galiausiai tyrimu siekta išanalizuoti, kaip Kretingos rajono savivaldybės administracija pasirengusi perduoti, o Padvarių kaimo bendruomenė pasirengusi perimti, viešųjų paslaugų teikimą.

4. Padvarių kaimo bendruomenę ir Kretingos vietos valdžią sieja bendri tikslai – gerinti Padvarių kaimo gyventojų gyvenimo kokybę, grąžinti gyvenvietės aplinką ir gerinti kelių ir laisvalaikio infrastruktūrą. Šių tikslų, abi organizacijos siekia panašiomis priemonėmis – organizuoja darbus, įgyvendina viešosios infrastruktūros gerinimo ir bendruomeniškumą skatinančius projektus. Todėl Kretingos rajono vietos valdžia turėtų siekti perduoti viešųjų paslaugų teikimą Padvarių kaimo bendruomenei, net tai viena aktyviausiai veikiančių Kretingos seniūnijos kaimo bendruomenė. Todėl galima teigti, kad Kretingos rajono vietos valdžios ir Padvarių kaimo bendruomenės tarpusavio bendradarbiavimą galim priskirti kooperacijos tipui pagal Najam „Keturių C“ bendradarbiavimo modelį, kada organizacijas sieja panašūs tikslai ir taikomos panašios priemonės šiems tikslams pasiekti.

Atliktas tyrimas parodė, kad Kretingos vietos valdžios institucijos ir Padvarių kaimo bendruomenė sėkmingai bendradarbiauja keičianti informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas, kartu įgyvendina kai kuriuos projektus. Kretingos rajono savivaldybės administracija organizuoja Padvarių kaimo bendruomenei mokymus, Kretingos seniūnija padeda organizuojant kultūrinius renginius, Padvarių kaimo bendruomenė, savarankiškai organizuoja kai kurių viešųjų erdvių sutvarkymą ir priežiūrą. Tačiau Kretingos seniūnijos atvejis rodo, kad Padvarių kaimo bendruomenė nėra įtraukiama, kai sprendžiama, kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei, apsiribojama tik informacijos pasidalijimu. Padvarių kaimo bendruomenė nepakankamai bendradarbiauja su Kretingos seniūnija, teikiant socialinę pagalbą vietos gyventojams. Išsprendus finansavimo problemas, pakeitus požiūrį į bendruomenės galimybes užsiimti socialiniu verslu ar viešųjų paslaugų teikimu, pasinaudojus abipuse bendradarbiavimo nauda, Padvarių kaimo bendruomenė, turi galimybę perimti dalį vietos valdžios teikiamų paslaugų. Tokiu būdu būtų užtikrinamas efektyvesnis paslaugų teikimas vietos gyventojams ir įgyvendinamas sumanaus valdymo principas.

REKOMENDACIJOS

Atlikus viešojo sektoriaus teikiamų paslaugų perdavimo nevyriausybinėms organizacijoms galimybių, remiantis Kretingos seniūnijos atveju, tyrimą, parengtos šios rekomendacijos:

Rekomendacijos Kretingos rajono savivaldybės administracijai.

1. Įtraukti Padvarių kaimo bendruomenės atstovus, kai sprendžiama, kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenės. Padvarių kaimo bendruomenės atstovams yra galimybė dalyvauti išplėstinėse seniūnaičių sueigose. Šiose sueigose, bendruomenės atstovai, galėtų įsitraukti į diskusijas ir pateikti pasiūlymų, kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei.

2. Inicijuoti, kad Kretingos rajono savivaldybės administracija dotuotų įvairesnes kaimo bendruomenių veiklos sritis, netik patalpų ar interneto svetainių išlaikymui ar kanceliarinių prekių įsigijimą, bet ir pavyzdžiui viešosios infrastruktūros kūrimui ar gerinimui.

Rekomendacijos Padvarių kaimo bendruomenei.

1. Perimti maisto produktų nepasiturinčioms šeimoms dalijimo paslaugą, kurią šiuo metu teikia Kretingos seniūnija. Tokiu būdu, Padvarių kaimo bendruomenė galėtų perimti vieną iš socialinių vietos valdžios teikiamų paslaugų.

2. Ieškoti būdų ir galimybių bendruomenei įgyvendinti socialinio verslo projektą, tokiu būdu būtų išspręsta veiklos finansavimo problema.

LITERATŪRA

1. Aleksandravičius, A. ir Žukovskis, J. (2011). Kaimo bendruomenių raida ir jų veiklos tikslai: siekiant darnumo visuomenėje. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*, 1(25), 7-15.
2. Apolskytė, Š. (2016). Nevyriausybinų organizacijų vaidmuo įgyvendinant prieglobstį gavusių užsieniečių integracijos politiką Lietuvoje. *Daktaro disertacija*, Kaunas: Technologija
3. Beneševičiūtė, I. (2013). Įgalinančio dialogo poreikis ir patirtis plėtojant socialines paslaugas nevyriausybiniuose neįgalųjų organizacijoje. *Socialinis darbas. Patirtis ir metodai*, 11 (1), 157-182.
4. Butkevičienė, E. ir Vaidelytė, E. (2013). Nevyriausybinių organizacijų ir jų veikla. Kaunas: Technologija.
5. Didžiulienė, R. ir Gineitienė, D. (2001). Nevyriausybinių organizacijų charakteristika. *Pilietinė visuomenė ir viešoji valdžia. Mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga*. Kaunas: Technologija.
6. Domarkas, V. (2015). Viešojo administravimo raidos aktualijos. *Viešoji politika ir administravimas*, 13, 7-14.
7. Dromantienė, L. (2015). Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo stiprinant socialinę sanglaudą. *Socialinis darbas*, 2(4), 15-24.
8. Dūda, M. (2014). Teoriniai viešojo ir privataus sektorių partnerystės įgyvendinimo aspektai. *Viešoji politika ir administravimas*, 33, 139-151.
9. Gaižauskaitė, I. ir Mikėnė, S. (2014). *Socialinių tyrimų metodai: apklausa*. Vilnius: MRU.
10. Gaižauskaitė, I. ir Valavičienė, N. (2016). *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu*. Vilnius: MRU.
11. Guogis, A., Stasiukynas, A. ir Gudelis, D. (2014). Nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių santykių reikšmė, plėtojant vietinę demokratiją: atvejo tyrimai dviejose Lietuvos savivaldybėse. *Viešoji politika ir administravimas*, 22, 47-56.
12. Jakštienė, R. (2009). *Bendruomenės centro vaidmuo plėtojant socialines paslaugas kaimo bendruomenėje. Daktaro disertacija: Vytauto Didžiojo universitetas*.
13. Kardelis, K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: judex.
14. Langvinienė, N. ir Vengrienė, B. (2008). *Paslaugų teorija ir praktika*. Kaunas: Technologija
15. Lazdynas, R. (2005). *Savivalda. Filosofija, teorija, praktika*. Šiauliai: Saulės delta.
16. Mažylis, L. ir Vazgelevičius, D. (2004). Nevyriausybinių sektoriaus bendradarbiavimas su savivaldos institucijomis, teikiant socialines paslaugas. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, 18, 117-134.
17. Luobikienė, I. (2007). *Sociologinių tyrimų metodika*. Kaunas: Technologija.
18. Merkys, G. ir Brazienė, R. (2015). Viešųjų paslaugų vartotojų pasitenkinimo indekso metodo taikymas Lietuvoje. *Viešoji politika ir administravimas*, 14, 103-114.
19. Najam, A. (2000), *The Four C's of Government Third Sector-Government Relations. Nonprofit Management and Leadership*.
20. Nefas, S. (2006). Funkcionali vietos bendruomenė kaip pilietinės visuomenės pagrindas. *Viešoji politika ir administravimas*, 17, 81-88.

21. Nefas, S. (2007). Funkcionali vietos bendruomenė Lietuvos kaimuose ir miesteliuose. Daktaro disertacija: socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
22. Nefas, S. (2007). Savivaldžių (vietos) bendruomenių raida ir perspektyva šiuolaikinėje Lietuvoje. *Viešoji politika ir administravimas*, 20, 70-80.
23. Nefas, S. (2008). Lietuvos kaimų ir miestelių vietos bendruomenių funkcionalumą lemiantys veiksmi. *Viešoji politika ir administravimas*, 23, 98-107.
24. Petrauskienė, R. ir Marcinkevičiūtė, L. (2007). Socialinių paslaugų teikimo tobulinimo aktualijos kaimiškose seniūnijose. *Viešoji politika ir administravimas*, 21, 28-37.
25. Petrauskienė, R. ir Raipa, A. (2007). Partnerystės principo taikymas įgyvendinant „Naująją viešąją vadybą“. *Naujoji viešoji vadyba*. Kaunas: Technologija.
26. Pruskus, V. (2004). Sociologija: teorija ir praktika. Vilnius: Vilniaus teisės ir verslo kolegija.
27. Greblikaitė, J. ir Puškoriūtė, N. (2014). Smulkių ir vidutinių įmonių skatinimas Lietuvoje, tobulinant viešojo sektoriaus paslaugų teikimą verslui. *Viešoji politika ir administravimas*, 13(1), 137-148.
28. Raipa, A. ir Puškorius, S. (2001). Teoriniai viešojo sektoriaus veiklos modernizavimo aspektai. *Viešoji politika ir administravimas*, (2), 9-17.
29. Raišienė, A. (2005). Bendradarbiavimo kaip viešojo sektoriaus veiklos organizavimo alternatyvos teoriniai aspektai. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 5, 56-60.
30. Rimkutė, K. (2001). Elektroninių viešųjų paslaugų plėtros veiksniai savivaldybėse. *Tiltas į ateitį*, 1(8), 154-159.
31. Rimšaitė, E. ir Žalimienė, L. (2007). Nevyriausybinų organizacijų metamorfozės: nuo labdaringos pagalbos vargšams XVIII amžiuje iki socialinių paslaugų rinkos dalyvio šiuolaikinėje visuomenėje. *Socialinis darbas*, 6(1), 83-95.
32. Senikaitė, R. (2006). NVO vaidmuo gerovės valstybėje. Baltijos ir Rytų Azijos regionų studijos: naujieji transnacionaliniai iššūkiai ir Rytų patirtis, 97-109.
33. Stanaitytė, J. (2016). Nevyriausybinų organizacijų bendradarbiavimo su viešuoju sektoriumi modeliai. *Tiltas į ateitį* 1(10), 366-371.
34. Staponienė, V. ir Žilinskas, G. (2012). Lietuvos Respublikos seniūnijų raidos aspektai. *Viešoji politika ir administravimas*, (1), 117-128.
35. Šilinskytė, A. (2013). Nevyriausybinų organizacijų veikla ir vaidmuo Lietuvoje. *Viešoji politika ir administravimas*, (2), 236-338.
36. Šilinskytė, A. (2014). Nevyriausybinų organizacijų samprata ir vieta viešojo valdymo sistemoje. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, (1), 53-58.
37. Šimašius, R. (1999). Ne pelno organizacijos: reglamentavimas Lietuvoje ir Vakarų patirtis. – Vilnius: Laisvoji rinka
38. Šimašius, R. (2007). Nepelno organizacijos. Prigimtis ir reglamentavimas. Vilnius: Eugrimas,
39. Urvikis, M. (2016). Vietos savivaldos institucijų organizuojamų viešųjų paslaugų sistemos tobulinimas. Daktaro disertacija: socialiniai mokslai, vadyba. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

40. Vorevičienė, J. (2016). Trečiasis sektorius ir socialinė gerovė; nevyriausybinių organizacijų vaidmuo gerovės valstybėje. *Kultūra ir visuomenė: socialiniai tyrimai*, 7 (2), 49-71.
41. Vorevičienė, J. ir Butkevičienė, E. (2017). Nevyriausybinių organizacijų ir vietos valdžios bendradarbiavimas įgyvendinant šeimos politiką: Kauno miesto savivaldybės atvejis. *Viešoji politika ir administravimas*, 1, 121-137.
42. Zaleskienė, I. ir Rutkauskienė, L. (2002). Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo teikiant socialines paslaugas. *Socialinis darbas*, 1(3), 87-96.

ŠALTINIAI

1. Gero valdymo principu taikymas savivaldybėse (2015). [žiūrėta 2018-03-19]. Prieiga internetu: <http://www.3sektorius.lt>
2. Kretingos krašto enciklopedija. [žiūrėta 2018-03-19]. Prieiga internetu: http://www.kretingosenciklopedija.lt/lt/straipsniai/geografija/rajono_administracinisteritorinis_suskirstymas_ir_valdymas/seniunijos/kretingos_seniunijos_kaimai/padvariu_kaimas/
3. Kretingos rajono kaimo plėtros asociacijos 2016 - 2023 metų vietos plėtros strategija (2015). [žiūrėta 2018-03-10]. Prieiga internetu: <http://kretingosvvg.lt/data/uploads/vps-keitimai/strategija-2.pdf>
4. Kretingos rajono savivaldybė. [žiūrėta 2018-03-15]. Prieiga internetu: <https://www.kretinga.lt/>
5. Kretingos rajono savivaldybės tarybos 2014 m. rugpjūčio 28 d. sprendimu Nr. T2-229 „Dėl Kretingos rajono savivaldybės nevyriausybinių organizacijų tarybos veiklos nuostatų patvirtinimo“ patvirtinti Kretingos rajono savivaldybės nevyriausybinių organizacijų tarybos veiklos nuostatai.
6. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, *Žin.*, 2012, Nr. 61-3050
7. Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. sausio 19 d. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas Nr. X-493, *Žin.*, 2006, Nr. 17-589
8. Lietuvos Respublikos Seimo 1999 m. birželio 17 d. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas Nr. VIII-1234, *Žin.*, 1999, Nr. 60-1945.
9. Lietuvos Respublikos Seimo 1994 m. liepos 7 d Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas Nr. I-533, *Žin.*, 1994, Nr. 55-1049.
10. Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 19 d. Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas Nr. XII-717, TAR, 2014-01-03, Nr. 18.
11. Mikulskienė, B. (2013). Viešasis sektorius XXI amžiuje. [žiūrėta 2018-03-23]. Prieiga internetu: http://www.vkontrole.lt/aktualiju_failai
12. Nacionalinės plėtros institutas (2005). [žiūrėta 2018-03-15]. Prieiga internetu: <http://www.npi.lt/>
13. Nevyriausybinių organizacijų ir valstybinio sektorių bendradarbiavimas. Studija (2014). [žiūrėta 2018-03-19] Prieiga internetu: <http://www.3sektorius.lt>

14. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas. Metodika. Dalyvavimas viešajame valdyme, sprendimų priėmimas ir viešųjų paslaugų teikimas (2013). Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras.
15. Socialinio verslo koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2015 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. 4-207 „Dėl socialinio verslo koncepcijos patvirtinimo“, TAR, 2015-04-03, Nr. 5148
16. Strelčiūnas, A. Seniūnijos – arčiausiai gyventojų esančios viešųjų paslaugų teikėjos. Pranešimas. [žiūrėta 2018-04-19]. Prieiga internetu: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=9262&p_k=1&p_d=136955
17. Valstybės kontrolės 2017 m. Valstybinio audito ataskaita „Ar pasirengta priimti sprendimus dėl administracinių ir viešųjų paslaugų teikimo pertvarkos“ Nr. VA-2017-P-40-2-17.

PRIEDAI

1 priedas. Klausimai Kretingos rajono savivaldybės administracijos Kretingos seniūnijos atstovams

1. Kokie jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? Kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?
2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.
3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.
4. Ar Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis? Jei taip - kokiose srityse?
5. Kokiais būdais Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis?
6. Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.
7. Kaip įvertintumėte Padvarių kaimo bendruomenės aktyvumą, bendradarbiaujant su Kretingos rajono savivaldybe?
8. Kokias būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas? Pateikite pavyzdžių.
9. Ar Padvarių bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.
10. Ar savivaldybė susiduria su problemomis bendradarbiaudama su Padvarių kaimo bendruomenė, jei taip su kokiomis?
11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenių?
12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?
13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?
14. Ar Kretingos rajono savivaldybė suinteresuota skirti finansinę paramą kaimo bendruomenėms? Jei taip, Kodėl?
15. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendinama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?
16. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?
17. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?
18. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

2 priedas. Klausimai Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovams

1. Kokie Jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?
2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.
3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.
4. Kokiose srityse jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe?
5. Kokiais būdais jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe? Papasakokite plačiau, kaip tai vyksta.
6. Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.
7. Kaip įvertintumėte Kretingos rajono savivaldybės aktyvumą, bendradarbiaujant su Kretingos rajono savivaldybe?
8. Kokiais būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas? Pateikite pavyzdžių.
9. Ar Padvarių bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.
10. Su kokiomis problemomis Padvarių kaimo bendruomenė susiduria bendradarbiaudama su Kretingos rajono savivaldybės administracija?
11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenės?
12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?
13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?
14. Kokie pagrindiniai Padvarių kaimo bendruomenės centro finansavimo šaltiniai? Ar gaunate finansavimą iš Kretingos rajono savivaldybės?
15. Ar gaudama paramą iš Kretingos rajono savivaldybės, Padvarių kaimo bendruomenės nesumažina savo, kaip savo narių teisių gynėjo ir atstovo vaidmens?
16. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendindama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?
17. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?
18. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?
19. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

3 priedas. Interviu su Kretingos seniūnijos atstovu - IR1V

1. Kokie jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? Kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?

„Pagerinti žmonių gyvenimo kokybę. Viešąsias paslaugas teikiame tam, kad seniūnijos gyventojams būtų lengviau, patogiau gyventi, džiaugtis aplinka, naudotis keliais ir viešosiomis erdvėmis.“

2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.

„Organizuojame kelių priežiūros darbus, aplinkos tvarkymo darbus. Organizuojame darbus žmones, kurie pagal įstatymus turi dirbti visuomenei naudingą darbą už socialinę pašalpą. Kartais tenka padėti sunkiau besiverčiančioms šeimoms išspręsti jų problemas, pav.: jeigu šeimai reikalinga dujinė viryklė, mes seniūnijos specialistai ieškome, kas ją galėtų paaukoti, atiduoti, o radus, daiktą nuvežame šeimai, kuriai jo reikia.“

3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.

„Vienija bendras tikslas - tiek seniūnija tiek bendruomenė nori, kad žmonės gyventų kokybiškesnį gyvenimą.“

4. Ar Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis? Jei taip - kokiose srityse?

„Aplinkos priežiūros srityje, pav.: žolės pjovimo laiką, medžių genėjimo darbus, želdinių sodinimą. Poilsio zonų tvarkymo, priežiūros srityje. Deriname gatvių apšvietimo laiką. Seniūnija padeda bendruomenėms, kai jos prašo pagalbos, organizuojant kultūrinius, sporto renginius.“

5. Kokiais būdais Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis?

„Kai bendruomenė organizuoja renginius, susitinkame su nariais, jei jiems reikia pagalbos, aptariame įvairius klausimus. Bendruomenių pirmininkai į seniūniją visada gali kreiptis pagalbos įgyvendindama projektus. Drauge su bendruomenėmis rūpinamės jų įrengtų vaikų žaidimų, sporto aikštelių, poilsio zonų išvalymu, parkų medžių genėjimu.“

6. Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.

„Naudingiausia, manau abiem pusėms, kai bendruomenė išsiaiškina, kokias problemas reikia spręsti, informuoja apie tai savivaldybę ar seniūniją.“

7. Kaip įvertintumėte Padvarių kaimo bendruomenės aktyvumą, bendradarbiaujant su Kretingos rajono savivaldybe?

„Bendradarbiaujame aktyviai, dažnai drauge aptariame iškilusias problemas, kartu sprendžiame neatidėliotinus klausimus.“

8. Kokias būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas? Pateikite pavyzdžių.

„Dažniausiai telefonu, susitikimų metu.“

9. Ar Padvarių bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.

„Kiek žinau Seniūnijoje nevyksta jokie susitikimai su Padvarių bendruomenės nariais, kurių metu būtų sprendžiama kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei.“

10. Ar savivaldybė susiduria su problemomis bendradarbiaudama su Padvarių kaimo bendruomene, jei taip su kokiomis?

„Taip, susiduria. Kai reikia kokios paslaugos ar pagalbos, apie tai sužinome paskutinę minutę. Tada pagalbos reikia staiga, o dienos darbai jau būna suplanuoti, tada tenka viską mesti ir skubiai padėti bendruomenei.“

11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenių?

„Manau, kad abi pusės rodo iniciatyvą.“

12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?

„Kodėl gi ne. Jei kaimo bendruomenė sugebėtų teikti paslaugas, turėtų noro, jėgų ir galimybių, tada, manau, kad gali. Teikdama paslaugas bendruomenė gali savo gyventojams suteikti geresnį gyvenimą.“

13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Galėtų perimti žolės pjovimą.“

14. Ar Kretingos rajono savivaldybė suinteresuota skirti finansinę paramą kaimo bendruomenėms? Jei taip, Kodėl?

„Savivaldybė ar seniūnija skirtų finansinę paramą ar pagalbą bendruomenėms, jei būtų tikra, kad tie pinigai bus panaudoti tikslingai, gyventojų problemos spęsti. Bet pinigų savivaldybėje trūksta, o seniūnijos finansiniai ištekliai labai riboti, todėl tai tik geri norai o ne realybė.“

15. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendindama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Gali pasinaudoti seniūnijos specialistų žiniomis ir pagalba.“

16. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?

„Kažkokios užimtumo paslaugos, tiek jaunimui, tiek vyresniems žmonėms.“

17. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?

„Nieko apie tai nežinau.“

18. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

„Jeigu ir yra, aš apie tokius nežinau.“

4 priedas. Interviu su Kretingos seniūnijos atstovu – 2R2V

1. Kokie jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? Kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?
„Aš atstovauju Kretingos rajono savivaldybės administracijos Kretingos seniūniją.

Pagal seniūnijos veiklos nuostatus seniūnija turi išsikėlusius tikslus ir uždavinius. Tikslai būtų - tvarko gyvenamosios vietos deklaravimą ir gyvenamosios nedeklaravusių asmenų apskaitą, registruoja žemės, vandens telkinių, miško sklypų savininkų, valdytojų ir naudotojų pranešimus apie medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą ir teikia duomenis Savivaldybės administracijos direktoriui; Vyriausybės nustatyta tvarka išduoda leidimus laidoti, jeigu seniūnijos aptarnaujamoje teritorijoje atlieka kapinių priežiūrą. Tai mes turim kapinių ir atliekam. Dalyvauja organizuojant viešųjų paslaugų teikimą Kretingos seniūnijoje, dalyvauja rengiant ir įgyvendinant gyventojų užimtumo programas, organizuoja viešuosius darbus ir visuomenei naudingą veiklą. Organizuoja ir kontroliuoja savivaldybės kelių, bendrojo naudojimo teritorijų, kapinių ir želdinių gatvių šaligatvių valymą ir priežiūrą, gatvių ir kitų viešųjų vietų apšvietimą. Dalyvauja vykdant socialinės paramos teikimą ir socialinių išmokų, pašalpų mokėjimą bei kontrolę.“

Jūs išvardijote funkcijas ir pagrindinis tikslas, kuris apima yra paslaugų teikimas, gyventojų poreikių tenkinimas ir jų problemų sprendimas?

„Taip.“

2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.

„Suteikiame viešąsias paslaugas arba patys arba per viešuosius pirkimus, t.y. organizuojam viešuosius pirkimus ir perkam paslaugas.“

3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę/Seniūniją ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.

„Pagrindinis tikslas yra organizuojant gyventojų sporto ir kultūros renginius. Kol kas bendradarbiavimas šioje srityje yra aktyviausias.“

4. Ar Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis? Jei taip - kokiose srityse?

„Taip, bendradarbiauja. Ir pagrindinis bendradarbiauja organizuojant renginius ir keičiantis informacija dėl savivaldybės kelių, bendrojo naudojimo teritorijų, kapinių, želdinių, gatvių, šaligatvių valymo, priežiūros ir kitų viešųjų erdvių. Taip pat dėl socialinės paramos teikimo, socialinių išmokų, pašalpų mokėjimo bei kontrolės ir taip pat organizuojant gyventojų sporto ir kultūros renginius.“

5. Kokiais būdais Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis? Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.

„Tai bendrų projektų vykdymas, keitimasis informacija, bendrų komisijų, darbo grupių sudarymas, reikalingo inventoriaus davimas bendruomenei.“

6. Kaip įvertintumėte Padvarių kaimo bendruomenės aktyvumą, bendradarbiaujant su Kretingos rajono savivaldybe? Ar aktyviai siekia bendradarbiauti?

„Nedirbu seniūnijoje ilgai, bet taip, su Padvarių kaimo bendruomenė aktyviai keičiamės informacija dėl kelių, dėl renginių ir pan.“

7. Kokias būdais Kretingos rajono savivaldybė arba seniūnija ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas? Pateikite pavyzdžių.

„Kontaktuojame susitikimuose, telefonu, per seniūnaitį, Facebook paskyroje žmonės rašo žinutes.“

8. Ar galėtumėte įvardinti bendruomenės pirmininkę, kaip aktyvų lyderį?

„Daugiausiai bendrauju per seniūnaitį ir bendruomenės pirmininke Ievą, karts nuo karto. Tad taip.“

9. Ar Padvarių kaimo bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.

„Informacija perduodama per seniūnaitį, bet tiesiogiai bendruomenės atstovai ne. Seniūnaitis taip pat yra suinteresuotas tos teritorijos vystymu ir viešųjų paslaugų teikimu.“

Taigi tiesiogiai bendruomenės atstovai nedalyvauja?

„Kol kas ne, bet turim būdą – tai išplėstinės seniūnaitių sueigos, bet kol kas šio būdo nerealizavom.“

10. Ar savivaldybė susiduria su problemomis bendradarbiaudama su Padvarių kaimo bendruomenė, jei taip su kokiomis?

„Kol kas problemų didelių neturime, tiesiog bendrai dirbam.“

11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba turėtų inicijuoti bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenių?

„Aš manau, kad abi pusės. Abipusis bendradarbiavimas yra ir keitimąsi informacija tiek seniūnija turi kažkokią informaciją, kurią perduoda Padvarių bendruomenės centrui, tiek iš Padvarių bendruomenės centro informacija ateina į seniūniją. Tai nuolatinis procesas“

12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?

„I šį klausimą sudėtinga atsakyti. Aš manau, kol kas nėra galimybių, nes Padvarių kaimo bendruomenės centras neturi pastovai dirbančių darbuotojų. Šiuo metu būtų sudėtinga paslaugas jiems teikti, bet galimybės, ateitį galbūt, tikrai yra.“

Ar paslaugų teikimo galimybes galėtų riboti finansinių išteklių ar kitokių resursų trūkumas?

„Manau, kad mechanizmo apskritai nėra sukurta. Tokio mechanizmo, kad būtų galima bendruomenėms suteikti galimybes teikti paslaugas. Kretingos rajono savivaldybė šiuo metu finansuoja viešųjų renginių organizavimą, bet bendruomenės galėtų daug labiau įsitraukti, bendradarbiauti teikiant viešąsias paslaugas. Bet šiuo metu, nei žmogiškųjų resursų nei finansinių resursų tam nėra.“

13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Galėtų būti dalis kelių priežiūros, kaip pvz.: sniego valymas žiemą. Bendruomenė ribotoje teritorijoje geriausiai žino, kur koks paslaugos poreikis ir tokiu atveju galėtų samdyti ūkininką ar kitą bendruomenės narį, kuris galėtų tą paslaugą teikti.“

14. Ar Kretingos rajono savivaldybė suinteresuota skirti finansinę paramą kaimo bendruomenėms? Jei taip, Kodėl?

„Nėra tvirto finansavimo mechanizmo ir iš pačių bendruomenių nėra didelio noro teikti paslaugas. Manau, kad ateitį galėtų taip būti ir tai būtų sveikintinas dalykas, kadangi bendruomenė labiausiai žino savo gyventojų problemas ir gali jas spęsti.“

15. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendinama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Savivaldybėje dirba įvairūs specialistai, nuo kelininkų iki teisininkų ir kitų specialistų. Daugelio iš jų teikiama informacija bendruomenės naudojasi ir galėtų pasinaudoti.“

16. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?

„Tokios paslaugos nesugalvojau. Sudėtinga užduotis.“

17. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?

„Yra teorinių galimybių, kaip dalyvauti projektuose, o savivaldybė prisidėtų prie projekto įgyvendinimo piniginiu įnašu.“

18. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

„Kretingos seniūnijos teritorijoje nėra kol kas. Bet žinau, kad kitoje Kretingos rajono seniūnijose yra teikiama šarvojimo paslauga. Bendruomenė panaudos būdu turi patalpas, jas renovavo dalyvaudama projektuose ir teikia šią paslaugą.“

1. Kokie jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? Kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?

„Aš dirbu seniūnijoje socialinio darbo specialiste. Man svarbu žinoti kaip gyvena seni, neįgalūs žmonės, šeimos, kur yra vaikų. Apie man rūpimas šeimas ir kokių paslaugų jiems reikėtų daug sužinau iš bendruomenės.“

2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.

„Bendrauju, kalbuosi su bendruomenės nariais, lankau šeimas, organizuojame jiems reikalingą pagalbą.“

3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.

„Svarbiausias tikslas – padėti gyventojams. Pagalba gyventojams, rūpestis jų gerove, padėti jiems spręsti jų problemas – yra tikslai, kurie vienija Kretingos rajono vietos valdžią ir kaimo bendruomenes.“

4. Ar Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis? Jei taip - kokiose srityse?

„Taip, bendradarbiauja. Bendradarbiauja bendruomeniškumo skatinimo srityje, aplinkos tvarkymo, net kelių priežiūros srityse. Gaila bet mažiau sprendžiant socialines problemas. Kai kuriose kaimo bendruomenėse tų socialių problemų yra daugiau, kitose mažiau. Tos bendruomenės, kurių teritorijoje yra daugiau socialinės pagalbos reikalingų šeimų, su savivaldybe bendradarbiauja daugiau.“

5. Kokiais būdais Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis?

„Bendruomenės pirmininkai organizuoja darbus gyventojus, kurie gauna socialinę pašalpą, aplinkos tvarkymo darbams, kai kurios bendruomenės išdalina maisto produktus, skirtus nepasiturintiems asmenims. Bendruomenės nariai dalyvauja komisijoje, skiriant socialinę paramą. Kai kurių bendruomenių atstovai yra Kretingos rajono nevyriausybinių organizacijų tarybos nariais.“

6. Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.

„Naudinga bendradarbiauti tiesiogiai, kalbėtis tarpusavyje, žinoma per įvairius susirinkimus, kai susirenka daugiau bendruomenių, savivaldybės administracijos ir seniūnijos atstovų, kyla labai produktyvios diskusijos, pasidalijama įvairiomis nuomonėmis ir idėjomis.“

7. Kaip įvertintumėte Padvarių kaimo bendruomenės aktyvumą, bendradarbiaujant su Kretingos rajono savivaldybė?

„Bendruomenė aktyvi, ruošia vasaros šventę, išvykas į lankytinas vietas, jei seniūnija kreipiasi pagalbos – bendruomenės nariai stengiasi padėti. Labai aktyvi Padvarių kaimo bendruomenės pirmininkė.“

8. Kokias būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje sprendžiamas problemas? Pateikite pavyzdžių.

„Telefonu, el. paštu.“

9. Ar Padvarių bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.

„Neturiu nuomonės.“

10. Ar savivaldybė susiduria su problemomis bendradarbiaudama su Padvarių kaimo bendruomenė, jei taip su kokiomis?

„Kadangi mano sritis – socialinė parama bendruomenės šeimoms, o Padvarių kaimo bendruomenė mažai bendradarbiauja teikiant socialinę pagalbą, todėl kažkokių problemų įvardinti negaliu.“

11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenių?

„Bendruomenės pirmininkė“

12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?

„Ne.“

13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Padvarių kaimo bendruomenė galėtų teikti paslaugas gyventojų užimtumui didinti. Seniūnija ir Savivaldybė neorganizuoja jokių užimtumo paslaugų Padvarių kaimo gyvenvietėje.“

14. Ar Kretingos rajono savivaldybė suinteresuota skirti finansinę paramą kaimo bendruomenėms? Jei taip, kodėl?

„Seniūnija galbūt galėtų skirti finansinę paramą bendruomenei, bet kad ir patiems pinigų trūksta elementariausioms paslaugoms teikti. Savivaldybė visas kaimo bendruomenes šiek tiek finansuoja, siekdama skatinti kaimo bendruomenių plėtrą.“

15. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendinama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Padvarių kaimo bendruomenė visada gali kreipti į seniūnijos specialistus, manau, kad ir bet kuris kitas savivaldybės administracijos specialistas neatsisakytų padėti. Kretingos rajono kaimiškosios bendruomenės aktyvios ir nuolat įvairiais klausimais kreipiasi į savivaldybės specialistus.“

16. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?

„Kretingos rajono savivaldybė Padvarių kaime neorganizuoja gyventojų mokymo socialiniais klausimais, tai gal būt kaimo bendruomenė galėtų organizuoti tokius mokymus.“

17. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?

„Mano nuomone, neskatinamas“

18. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

-

6 priedas. Interviu su Kretingos seniūnijos atstovu – 3R3V

1. Kokie jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? Kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?

„Aš dirbu seniūnijoje socialinio darbo specialiste. Man svarbu žinoti kaip gyvena seni, neįgalūs žmonės, šeimos, kur yra vaikų. Apie man rūpimas šeimas ir kokių paslaugų jiems reikėtų daug sužinau iš bendruomenės.“

2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.

„Bendrauju, kalbuosi su bendruomenės nariais, lankau šeimas, organizuojame jiems reikalingą pagalbą.“

3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.

„Svarbiausias tikslas – padėti gyventojams. Pagalba gyventojams, rūpestis jų gerove, padėti jiems spręsti jų problemas – yra tikslai, kurie vienija Kretingos rajono vietas valdžią ir kaimo bendruomenes.“

4. Ar Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis? Jei taip - kokiose srityse?

„Taip, bendradarbiauja. Bendradarbiauja bendruomeniškumo skatinimo srityje, aplinkos tvarkymo, net kelių priežiūros srityse. Gaila bet mažiau sprendžiant socialines problemas. Kai kuriose kaimo bendruomenėse tų socialių problemų yra daugiau, kitose mažiau. Tos bendruomenės, kurių teritorijoje yra daugiau socialinės pagalbos reikalingų šeimų, su savivaldybe bendradarbiauja daugiau.“

5. Kokiais būdais Kretingos rajono savivaldybė bendradarbiauja su kaimo bendruomeninėmis organizacijomis?

„Bendruomenės pirmininkai organizuoja darbus gyventojus, kurie gauna socialinę pašalpą, aplinkos tvarkymo darbams, kai kurios bendruomenės išdalina maisto produktus, skirtus nepasiturintiems asmenims. Bendruomenės nariai dalyvauja komisijoje, skiriant socialinę paramą. Kai kurių bendruomenių atstovai yra Kretingos rajono nevyriausybinų organizacijų tarybos nariais.“

6. Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.

„Naudinga bendradarbiauti tiesiogiai, kalbėtis tarpusavyje, žinoma per įvairius susirinkimus, kai susirenka daugiau bendruomenių, savivaldybės administracijos ir seniūnijos atstovų, kyla labai produktyvios diskusijos, pasidalijama įvairiomis nuomonėmis ir idėjomis.“

7. Kaip įvertintumėte Padvarių kaimo bendruomenės aktyvumą, bendradarbiaujant su Kretingos rajono savivaldybė?

„Bendruomenė aktyvi, ruošia vasaros šventę, išvykas į lankytinas vietas, jei seniūnija kreipiasi pagalbos – bendruomenės nariai stengiasi padėti. Labai aktyvi Padvarių kaimo bendruomenės pirmininkė.“

8. Kokias būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje sprendžiamas problemas? Pateikite pavyzdžių.

„Telefonu, el. paštu.“

9. Ar Padvarių bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.

„Neturiu nuomonės.“

10. Ar savivaldybė susiduria su problemomis bendradarbiaudama su Padvarių kaimo bendruomenė, jei taip su kokiomis?

„Kadangi mano sritis – socialinė parama bendruomenės šeimoms, o Padvarių kaimo bendruomenė mažai bendradarbiauja teikiant socialinę pagalbą, todėl kažkokių problemų įvardinti negaliu.“

11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenių?

„Bendruomenės pirmininkė“

12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?

„Ne.“

13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Padvarių kaimo bendruomenė galėtų teikti paslaugas gyventojų užimtumui didinti. Seniūnija ir Savivaldybė neorganizuoja jokių užimtumo paslaugų Padvarių kaimo gyvenvietėje.“

14. Ar Kretingos rajono savivaldybė suinteresuota skirti finansinę paramą kaimo bendruomenėms? Jei taip, kodėl?

„Seniūnija galbūt galėtų skirti finansinę paramą bendruomenei, bet kad ir patiems pinigų trūksta elementariausioms paslaugoms teikti. Savivaldybė visas kaimo bendruomenes šiek tiek finansuoja, siekdama skatinti kaimo bendruomenių plėtrą.“

15. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendinama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Padvarių kaimo bendruomenė visada gali kreipti į seniūnijos specialistus, manau, kad ir bet kuris kitas savivaldybės administracijos specialistas neatsisakytų padėti. Kretingos rajono kaimiškosios bendruomenės aktyvios ir nuolat įvairiais klausimais kreipiasi į savivaldybės specialistus.“

16. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?

„Kretingos rajono savivaldybė Padvarių kaime neorganizuoja gyventojų mokymo socialiniais klausimais, tai gal būt kaimo bendruomenė galėtų organizuoti tokius mokymus.“

17. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?

„Mano nuomone, neskatinamas“

18. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

-

7 priedas. Interviu su Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovu – 1R5N

1. Kokie Jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?

„Kaimo gyventojų bendruomeniškumo stiprinimas, tradicijų ir kultūrinių vertybių puoselėjimas.“

2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.

„Siekdami stiprinti Padvarių kaimo gyventojų bendruomeniškumą, puoselėti tradicijas, plėsti kaimo gyventojų kultūrinę patirtį, organizuojame renginius, vakarones, bendras išvykas, bendras talkas aplinkos tvarkymui ir puoselėjimui.“

3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.

„Padvarių kaimo aplinkos gerinimas ir puoselėjimas, sąlygų turiningam laisvalaikiui sudarymas, kaimo žmonių pilietiškumo stiprinimas.“

4. Kokiose srityse jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe?

„Projektų, skatinančių bendruomeniškumą ir pilietiškumą vykdymas, poilsio zonos įrengimui vykdymas, sporto aikštyno ir vaikų žaidimų aikštelės įrengimas vykdymas.“

5. Kokiais būdais jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe? Papasakokite plačiau, kaip tai vyksta.

„Organizuojami bendri savivaldybės ir kaimo bendruomenių seminarai, susirinkimai, mokymai. Bendruomenė skatinama rengti ir teikti paraiškas projektams, finansuojamiems iš savivaldybės lėšų, savivaldybės atstovai dalyvauja bendruomenės renginiuose, bendruomenės atstovai dalyvauja savivaldybės renginiuose: svarstymuose, ataskaitų pristatymuose.“

6. Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.

„Labiausiai priimtinas ir naudingas bendravimas konsultavimo rūpinimais klausimais ir informavimo apie galimybes dalyvauti projektuose, renginiuose, apie pokyčius teisės aktuose ar planuojamus infrastruktūrinius ir kitus pokyčius Padvarių kaime.“

7. Kaip įvertintumėte Kretingos rajono savivaldybės aktyvumą, bendradarbiaujant su Padvarių kaimo bendruomene?

-

8. Kokiais būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas? Pateikite pavyzdžių.

„El. paštu, susirašinėjimu ir pokalbiais.“

9. Ar Padvarių bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.

„Padvarių bendruomenės centro pirmininkė dalyvauja bendruose susirinkimuose, kuriuos organizuoja seniūnija ir jų metu aptaria kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo gyventojams.“

10. Su kokiomis problemomis Padvarių kaimo bendruomenė susiduria bendradarbiaudama su Kretingos rajono savivaldybės administracija?

„Kartais trūksta tiesioginio bendravimo, savivaldybės atstovų dalyvavimo renginiuose ir pan.“

11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenės?

„Manyčiau, kad Padvarių bendruomenė.“

12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?

„Tokiomis sąlygomis, kuriomis bendruomenė veikia dabar, be jokių papildomų lėšų, bendruomenė teikti paslaugų negali.“

13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Jokių, tam reikalingas tikslinis finansavimas.“

14. Kokie pagrindiniai Padvarių kaimo bendruomenės centro finansavimo šaltiniai? Ar gaunate finansavimą iš Kretingos rajono savivaldybės?

„Finansuojami projektai. Bendruomenės finansavimo šaltinis - nario mokestis ir rėmėjų lėšos.“

15. Ar gaudama paramą iš Kretingos rajono savivaldybės, Padvarių kaimo bendruomenės nesumažina savo, kaip savo narių teisių gynėjo ir atstovo vaidmens?

„Iš dalies –taip.“

16. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendindama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Priklausomai nuo projekto pobūdžio galėtų padėti įvairių sričių specialistai.“

17. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?

„Vaikų ir/ar senjorų užimtumo ir laisvalaikio centras.“

18. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?

„Nieko nežinau.“

19. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

„Nežinau, negaliu atsakyti.“

8 priedas. Interviu su Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovu – 2R6N

1. Kokie Jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? Kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?

„Bendruomenės veiklos tikslas yra spręsti bendruomenės problemas. Tai pagrindinis tikslas.“

2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.

„Bendruomenės tikslų siekiame susitikimais, mokymais, be tarpiskai bendraudami su respondentais. Organizuodami renginius, mokymus, švenčių metu, bandydami gauti finansavimą.“

3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.

„Vienas noras vienija tai spręsti bendruomenės problemas, gerinti gyvenimo kokybę.“

4. Kokiose srityse jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe?

„Dažniausiai bendradarbiaujame kultūrinių renginių organizavimo srityje, dalyvaudami projektinėje veikloje, kaip pvz.: infrastuktūros gerinimo, bendruomeniškumo skatinimo.“

Ar Jūsų bendruomenė dalyvauja bendrose grupėse, kuriose kalbama apie nevyriausybinų organizacijų ir Kretingos rajono savivaldybės darbą?

„Greičiausiai ne, negaliu atsakyti tiksliai.“

5. Kokiais būdais jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe? Papasakokite plačiau, kaip tai vyksta.

„Su savivaldybe bendraujame tiesiogiai susitikus vietoje, telekomunikacijų pagalba, tai arba telefonu skambiname arba elektroniniu paštu bendraujame ir susirinkimai kai būna. Savivaldybėje.“
Ar bendradarbiaujate rengdami bendrus projektus?

„Taip.“

6. Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.

„Aš galvoju, kad geriausiai yra susitikus „akis į akį“, t.y. tiesiogiai, nes taip labiausiai gali diskutuoti ir išspręsti vietoje, rūpimą problemą.“

7. Kaip įvertintumėte Kretingos rajono savivaldybės aktyvumą, bendradarbiaujant su Padvarių kaimo bendruomene?

„Aktyvumas, kaip kokį kartą. Kartai būna greičiau, kartais ilgiau trunka tas bendradarbiavimas, bet būna kad gauname atsakymą greitai ir problemos išsprendžiamos yra aktyviai. Balais įvertinčiau aštuonetu.“

8. Kokias būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas? Pateikite pavyzdžių.

„Vienas iš bendradarbiavimo būdų, kaip sakiau yra telekomunikacijų pagalba, dažniausiai siunčiame raštus ir skambiname telefonu. Raštai dažniausiai būna oficialūs. Į raštus neatsakoma kiekvieną kartą. Bet tada dažniausiai rašome pakartotinai. Raštai būna nuo gyventojų grupės, būna nuo tarybos.“

9. Ar Padvarių bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.

„Taip dalyvauja ir susirinkimų metu sprendžiami klausimai, kaip pavyzdys, apie kelių priežiūros gerinimą, aplinkos priežiūrą. Susirinkimai dažniausiai vyksta bendruomenės taryboje, ateina ir gyventojai ir paskui su tuo klausimu kreipiamės į seniūniją, į savivaldybę.“

10. Su kokiomis problemomis Padvarių kaimo bendruomenė susiduria bendradarbiaudama su Kretingos rajono savivaldybės administracija?

„Problemų sprendimų sunkina, kad ne visada atsako. Būna kad greitai, o kitą kartą reikia ir keletą kartų kartoti tą patį klausimą ir laukti atsakymo. Ir dar viena iš problemų, tai finansavimo trūkumas.“

Jei specialistas nekompetentingas tuo klausimu, tai jis nukreipia į kitą skyrių.“

11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenės?

„Dažniausiai bendruomenė inicijuoja ir prašo spręsti problemą. Kreipiasi raštais, važiuoja į vietą, jei labai reikia.“

12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?

„Taip gali būti įvardinama, kaip organizacija teikianti paslaugas, bet šiuo metu bendruomenė paslaugų neteikia.“

13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Aš manau, kad galėtų prisiimti žvyruotų kelių priežiūrą ir pavyzdžiui žiemą sniego valymą. Šaligatvių valymą taip pat, tik kad reikėtų daugiau laiko ir gal sąnaudų.“

14. Kokie pagrindiniai Padvarių kaimo bendruomenės centro finansavimo šaltiniai? Ar gaunate finansavimą iš Kretingos rajono savivaldybės?

„Finansavimo šaltinių yra keletas, tai narių įnašai ir 2 proc., kurie gaunami iš mokesčių, projektų pinigai, rėmėjų lėšos. Taip gauname ir iš savivaldybės, bet ne visą laiką tie pinigai gali būti panaudoti, ta dotaciją, tikslingai, nes dažniausiai būna nurodyta kokiems ji tikslams, tai pavyzdžiui patalpų nuomai ar internetinės svetainės išlaikymui, šiuo atveju mes nenaudojam, neturi patalpų ir tų pinigų negalim panaudoti, juos reikia grąžinti, o svetainės neturim, naudojames kitomis komunikacijomis, nereikia mums už ją mokėti. Todėl reikia pinigų grąžinti. Finansuoja mūsų rengiamus projektus finansuoja tik dalinai.“

15. Ar gaudama paramą iš Kretingos rajono savivaldybės, Padvarių kaimo bendruomenės nesumažina savo, kaip savo narių teisių gynėjo ir atstovo vaidmens?

„Ne nesumažina. Aš manau, kad bendruomenė gaudama nedidelį finansavimą gali savo veiklą vykdyti nepriklausomai nuo savivaldybės ir jie nusprendžia kokią veiklą vykdyti.“

16. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendinama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Keletas iš tų ekspertų specialistų būtų teritorijų planavimo specialistų žiniomis, teritorijų priežiūros, dokumentų rengimo, dažniausiai naudojames seniūnijos specialistų paslaugomis.“

17. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?

„Kaip pavyzdys, Padvarių kaimas yra arti Kretingos miesto, todėl savivaldybė neteikia pavėžėjimo paslaugų, bet aš galvoju, kad tokia paslauga būtų naudinga senyvo amžiaus žmonėms, tarkim su negalia galbūt žmonėms ir mamoms su vaikais, kurios neturi ir nevairuoja automobilio.“

18. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?

„Ne kartą buvo teikti europiniai projektai, kaip pvz.: LEADER, kuriu skatinamas bendruomenės verslumas.“

19. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

„Mūsų kaime socialinio verslo nėra, apie kitur – neturiu informacijos.“

9 priedas. Interviu su Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovu – 3R7N

1. Kokie Jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?

„Mes išsikėlėm tokius tikslus, kaip gerinti Padvarių kaimo gyventojų gyvenimo kokybę, tenkinti jų poreikius, norime gražinti aplinką, skatinti bendruomeniškumą. Viešoji paslaugas – kultūrinių renginių

organizavimas. Kiekvienais metais mes organizuojam Padvarių kaimo gyventojams kultūrinius renginius, pvz.: tradicinė vasaros šventė, kuri jau šiais metais bus organizuojama keturioliktus metus.“

2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.

„Pirmiausiai vykdome savanoriškus darbus. Renginių organizavimas vykdomas savanoriškais pagrindais. Bendruomenės narių iniciatyva siekiame pagerinti gyvenimą mūsų kaime. Viena iš priemonių – įgyvendiname projektus, organizuojame kultūrinius renginius, geriname infrastruktūrą kaime. Bendraudami tarpusavyje skatiname bendruomeniškumą.“

3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę/ seniūniją ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.

„Mes geriname ir Kretingos rajono savivaldybė nori Padvarių kaimo gyventojų kokybę, kad žmonėms būtų geriau ir gražiau gyventi. Gražinti Kretingos rajoną. Savivaldybė yra suinteresuota, kad Kretingos rajonas per kaimo bendruomenes pritrauktų lėšas iš NMA (Nacionalinė mokėjimo agentūra) ir kitų fondų.“

4. Kokiose srityse jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe?

„Įgyvendinant projektus, pvz.: dabar parašėm projektą VVG (Vietos veiklos grupė) vaikų žaidimo aikštelės įruošimui, tai savivaldybė sutiko būti mūsų partneriu. Prisideda finansavimu. Kitos sritys – kelių priežiūra, viešųjų erdvių tvarkymas su seniūnija bendradarbiaujama. Organizuojant renginius seniūnija rūpinasi biotualetu arba „Darom“ talkos metu, aprūpina šiukšlių maišais ir pirštinėmis.“

5. Kokiais būdais jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe? Papasakokite plačiau, kaip tai vyksta.

„Vienas iš būdų – pinigines lėšas, kai savivaldybė prisideda, kitas būdas – mokymai, pvz.: mokymai projektų rašymui, arba lėšų valdymo seminaras, kad bendruomenių pirmininkai mokėtų tvarkyti pinigines lėšas savo bendruomenėse.“

6. Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.

„Žinoma prisidėjimas pinigėmis lėšomis, nes lėšų visuomet yra stygius. Jei skiriamos lėšos, tai dažniausiai būna lėšos projektams įgyvendinti. Esu girdėjusi, kad savivaldybė dengia bendruomenių namų elektros išlaidas ir kitas komunalines išlaidas. Padvarių kaimo bendruomenė neturi savo patalpų, dotacijų šioms išlaidoms padengti negauname. Bet kai paprašome pinigų „Vasaros šventei“ mums skirią dalį, gaila ne tiek kiek prašom.“

7. Kaip įvertintumėte Kretingos rajono savivaldybės aktyvumą, bendradarbiaujant su Padvarių kaimo bendruomene?

„Gaila bet trūksta aktyvumo. Kartais reikia keletą kartų prašyti, kad būtų sureaguota. Efektyviau būna, kaip kreipiamės tiesiogiai į aukščiausią miesto valdžią tiesiogiai.“

8. Kokias būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių kaimo bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas? Pateikite pavyzdžių.

„Paprasčiausias būdas – raštai savivaldybei. Bendruomenė kreipiasi į savivaldybę su prašymais ir taip informuoja apie iškilusias problemas, prašo pagalbos. Kartais tenka kreiptis kelis kartus tuo pačiu klausimu. Jei problema labai aktuali, opi kreipiamės dėl pokalbio su miesto valdžios atstovais. Seniūnija visada sureaguoja ir mielai padeda iškilus smulkesnėms problemoms ar nedidelio masto problemai.“

9. Ar Padvarių bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.

„Žinau, kad vyksta išplėstiniai seniūnaičių susirinkimai, kur gali dalyvauti bendruomenių atstovai. Aš pati nesu dalyvavusi, nes nebuvo pakviesta, nors būtų smalsu sudalyvauti. Nesu iš Kretingos rajono savivaldybės Nevyriausybinų organizacijų tarybos narė.“

10. Su kokiomis problemomis Padvarių kaimo bendruomenė susiduria bendradarbiaudama su Kretingos rajono savivaldybės administracija?

„Esame išklausomi, tačiau ne visada sulaukiame pagalbos. Raštu tenka rašyti keletą kartų, net vizitai pas miesto valdžios atstovus, bet pagrindinis argumentas – trūksta lėšų, todėl ne visada reikalinga pagalba yra suteikiama.“

11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenės?

„Mes, kaimo bendruomenė. Prieš rinkimus jaučiamas paaktyvėjimą ir iš vietos valdžios, kuris deja po rinkimų nuslūgsta. Kaimo bendruomenė yra pagrindiniai iniciatoriai. Save įvardinčiau kaip aktyvų lyderį, bet esu ir tarybos dalis, todėl kartu su taryba aptariame opias problemas ir komunikuodami tarpusavyje einame tikslo link.“

12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?

„Gali būti taip įvardijama, tačiau ne visada yra žinoma, kaip tą padaryti. Mokymų, kultūrinių renginių organizavimas gali būti traktuojamas kaip paslaugų teikimas. Dabar mes tai darome savanoriško darbo pagrindais ir šių darbų neįvardijame kaip paslaugų teikimo, bet tai jau darome.“

13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Vieną iš tokių paslaugų mes jau teikiame. Turime bendrą pliažą, viešąją erdvę ir bendruomenė organizuoja šiukšlių surinkimą, tiksliau sandome žmogų, kuris surenka šiukšles pliažo teritorijoje ir patys iš savo lėšų dengiame išlaidas.“

14. Kokie pagrindiniai Padvarių kaimo bendruomenės centro finansavimo šaltiniai? Ar gaunate finansavimą iš Kretingos rajono savivaldybės?

„Pagrindinės lėšos iš surenkamo nario mokesčio, nors mokestis yra mažas, taip pat 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio, kuriuos žmonės savanoriškai paskiria bendruomenei ir projektinės lėšos. Kretingos rajono savivaldybė lėšos skiriamos per tokius projektus, kaip renginių organizavimas, bet negauname tiek kiek prašome. Susiduriame su lėšų stygiumi.“

15. Ar gaudama paramą iš Kretingos rajono savivaldybės, Padvarių kaimo bendruomenės nesumažina savo, kaip savo narių teisių gynėjo ir atstovo vaidmens?

„Ne, nes mes drąsiai reiškiamo nuomonę, apie iškilusiais problemas ir nebijome užsitraukti nemalonės. Nemanau, kad savivaldybė galėtų kada nors nutraukti finansavimą, nes mes jau ne kartą išreiškėme savo nuomonę ar pasipriešinome sprendžiant kai kuriuos klausimus, bet kol kas konfliktų nebuvo. Vyksta diskusija, kurios metu bandome rasti visiems bendrą, teisingą sprendimą.“

16. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendinama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Poreikiui esant, galėtų pasinaudoti įvairių specialistų žiniomis. Mielai naudojamės seniūnijos darbuotojų žiniomis, konsultacijomis, iš jų niekada nesame girdėję neigiamo atsakymo.“

17. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?

„Keletas pavyzdžių galėtų būti pavėžėjimas vyresnio amžiaus asmenims, problema, kai žmogus negali nuvykti iki parduotuvės. Taip pat užimtumo centras vyresnio amžiaus žmonėms arba jaunimui, po pamokinę veikla vaikams. Kiemų tvarkymas vyresnio amžiaus žmonėms. Kažkada sprendėme kaip gauti lėšų, galbūt per kokį projektą ir įsigyti bendruomenei traktorių. Tarsi socialinį verslą skatinti, bet situacija tokia kad norint vykdyti socialinį verslą reikia šimtu procentų pasinerti į jį, tai reiškia, kad bendruomenės tarybos nariai turi būti nedirbantys.“

18. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?

„Ar skatinamas socialinis verslas Kretingos rajone nežinau, gal nelabai.“

19. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

„Kad socialinis verslas vyktų Kretingos rajone neturiu informacijos.“

10 priedas. Interviu su Padvarių kaimo bendruomenės centro „Trys tvenkiniai“ atstovu – 4R8N

1. Kokie Jūsų atstovaujamos organizacijos veiklos tikslai? kokie tikslai susiję su viešosiomis paslaugomis?

„Mūsų bendruomenė daugiausia užsiima kultūrinių renginių organizavimu, patys organizuojam ir iš savo lėšų apmokame rekreacinės zonos - plažo priežiūra. Mūsų bendruomenės pagrindinis tikslas – skatinti bendruomeniškumą, gerinti kaimo infrastruktūrą, telkti gyventojus rūpintis vieni kitais ir aplinka, kurioje gyvename. Viešųjų paslaugų neteikiame, na gal teikiame informaciją, konsultacijas.“

2. Kokiomis priemonėmis jūs siekiate savo tikslų? Papasakokite plačiau.

„Priemonės labai paprastos – bendruomeniškumui skatinti rengiame kultūrinius renginius, pasisėdėjimus, rankdarbių užsiėmimus, seminarus įvairiomis temomis – sveikos gyvensenos, mitybos ir kitomis temomis. Taip pat kasmet vasarą organizuojamos pažintinės – pramoginės išvykos kaimo gyventojams. Infrastuktūros gerinimui dalyvaujame projektuose, kad gautume lėšų. Kaime įrengta sporto aikštelė, poilsio zonos.“

3. Kokie, jūsų manymu, tikslai vienija Kretingos rajono savivaldybę ir Padvarių kaimo bendruomenę? Papasakokite plačiau.

„Kaimo bendruomenės ir savivaldybė vienija tikslas – gerinti kaimo gyventojų aplinką, užtikrinti, kad būtų sprendžiamos vietos gyventojų problemos.“

4. Kokiose srityse jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe?

„Bendruomenė ir savivaldybė bendradarbiauja aplinkos gerinimo srityje, gyventojų problemų susijusių su kelių priežiūra. Taip pat kitų gyvenimo sąlygų gerinimo srityje, kaip pav. eismo saugumo užtikrinimo srityje.“

5. Kokiais būdais jūsų bendruomenė bendradarbiauja su Kretingos rajono savivaldybe? Papasakokite plačiau, kaip tai vyksta.

„Bendruomenė savo reikmėms naudojami savivaldybei priklausančia žeme, panaudos būdu. Ten įrengta sporto aikštelė. Kartu su savivaldybe prieš keletą metų įgyvendinome didelį projektą - iš europinių lėšų, buvo įrengta rekreacinė zona – plažas prie vieno iš tvenkinių esančio šalia mūsų kaimo.

Kartai bendruomenės atstovai kviečiami dalyvauti savivaldybės ar seniūnijos organizuojamuose susirinkimuose.“

6. Koks bendradarbiavimo būdas yra labiausiai priimtinas/naudingas? Pateikite pavyzdžių.

„Labiausiai priimtinas būdas – kartu rengti projektus, t.y. įtraukti vieni kitus, kaip savo partnerį rengiant projektą. Nesvarbu, kas yra projekto iniciatorius, svarbu, kad kita pusė bent minimaliai galėtų prisidėti. Tokiu būdu įgyvendintas projektas bus labiau vertinamas abiejų pusių.“

7. Kaip įvertintumėte Kretingos rajono savivaldybės aktyvumą, bendradarbiaujant su Kretingos rajono savivaldybe?

„Savivaldybė aktyviai kalba apie bendradarbiavimą su bendruomenėmis, bando aktyvinti bendruomenes, skatina dalyvauti projektuose. Vertinčiau teigiamai.“

8. Kokias būdais Kretingos rajono savivaldybė ir Padvarių bendruomenė keičiasi informacija apie gyvenvietėje spręstinas problemas? Pateikite pavyzdžių.

„Informacija apie gyvenvietėje spęstinas problemas keičiamės rengdami oficialius raštus, į bendruomenės tarybos posėdį pasikviečiame Kretingos seniūnijos seniūną. Dabar naujas būdas – socialiniai tinklai – apie problemas diskutuoti seniūnijos, bendruomenės Facebook paskyroje.“

9. Ar Padvarių bendruomenės centras dalyvauja sprendžiant kokių paslaugų reikia Padvarių kaimo bendruomenei? Jei taip, pateikite pavyzdžių.

„Apie tai, kokios paslaugos gal būt būtų reikalingos Padvarių bendruomenėje ar kitose panašiose bendruomenėse diskutuojama per įvairius susirinkimus savivaldybėje ir seniūnijoje, bet tai daugiau teorinių galimybių ir pasiūlymų svarstymai, o tie pasiūlymai taip ir lieka neįgyvendinti.“

10. Su kokiomis problemomis Padvarių kaimo bendruomenė susiduria bendradarbiaudama su Kretingos rajono savivaldybės administracija?

„Pagrindinė problema – finansai. Jei bendruomenė imasi kokių nors iniciatyvų, jos neįgyvendinamos, nes savivaldybė neskiria lėšų.“

11. Kas, Jūsų nuomone inicijuoja arba inicijavo bendradarbiavimą tarp vietos valdžios ir kaimo bendruomenės?

„Bendradarbiavimą turėtų inicijuoti abi pusės. Savivaldybė į bendruomenę kreipiasi retai, pasiūlo projektą, pakviečia į seniūnaičių susirinkimą seniūnijoje, į miesto vadovų ataskaitų pristatymus. Bendruomenė į savivaldybės administraciją ar seniūniją kreipiasi dažniau, dažniausiai gyventojų prašymu dėl spęstinių problemų ar kokių nors projektų įgyvendinimo.“

12. Ar kaimo bendruomeninė organizacija gali būti įvardijama, kaip organizacija, kuri gali teikti paslaugas?

„Gal būt ir galėtų. Bendruomenė galėtų seniūnijai padėti teikti gyventojams socialines paslaugas.“

13. Kokias savivaldybės teikiamas paslaugas galėtų teikti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Padvarių kaimo bendruomenė gal būt galėtų perimti seniūnijos atliekamą produktų dalijimo nepasiturinčioms šeimoms paslaugą arba padėtų seniūnijai lankydama senjorus, kuriems reikalinga pagalba.“

14. Kokie pagrindiniai Padvarių kaimo bendruomenės centro finansavimo šaltiniai? Ar gaunate finansavimą iš Kretingos rajono savivaldybės?

„Kaimo bendruomenė kultūrinius renginius organizuoja iš rėmėjų lėšų, kuriuos labai sudėtinga surinkti. Dalį lėšų gauname Kretingos rajono savivaldybės arba iš projektų, kuriuos teikia socialinei ir darbo ministerijai. Taip pat prašo gyventojų pervesti 2 proc. pajamų mokesčio ir surenka narių mokesį, kuris yra nedidelis. Lėšų bendruomenė neturi daug.“

15. Ar gaudama paramą iš Kretingos rajono savivaldybės, Padvarių kaimo bendruomenės nesumažina savo, kaip savo narių teisių gynėjo ir atstovo vaidmens?

„Na visgi dalį finansavimo kaimo bendruomenė gauna iš savivaldybės ir kartai visai nesinori kęsti į ranką kuri tave maitina, tad taip kartais savo narių interesus reikia spręsti labai delikačiai.“

16. Kokiomis Kretingos rajono savivaldybės specialistų/ekspertų žiniomis įgyvendindama įvairius projektus galėtų pasinaudoti Padvarių kaimo bendruomenė?

„Organizuojant kultūrinius ar sporto renginius galima kreiptis į seniūnijos specialistus, į savivaldybės sporto ir kultūros skyriaus specialistus, įgyvendinant infrastruktūros gerinimo projektus galima būtų kreiptis į architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus specialistus.“

17. Gal galite pateikti pavyzdį paslaugos, kurios neteikia Kretingos rajono savivaldybė, bet ši paslauga reikalinga Padvarių kaimo gyventojams?

„Mūsų kaimas įsikūręs visai šalia miesto, todėl mūsų kaimo gyventojams lengvai prieinamos visos mieste teikiamos paslaugos, sunku būtų įvardinti paslaugą, kurios reikėtų, bet žinau, kad senjorams labai sunku sėkmadieniais nueiti į bažnyčią, kuri yra vos už poros kilometrų, tai gal būt bendruomenė galėtų organizuoti senjorų pavėžėjimą į sėkmadienio mišias.“

18. Kokiomis priemonėmis Kretingos rajone skatinamas socialinis verslas?

„Prieš keletą metų buvo pasiūlyta bendruomenei teikti projektus skirtus kaimo bendruomenių verslumo skatinimui, net bandėme pildyti paraišką, bet supratę, kad nepakanka teorinių ir praktinių bei kitokių kompetencijų tokių projektų rengimui – paraiškos nebeteikėme.“

19. Ar turite savo savivaldybėje socialinių verslų? Jei taip, kokių. Pateikite pavyzdžių. Kaip jie įsikūrė, kaip jiems sekasi? Ar bendradarbiaujama su savivaldybe? Ar socialiniai verslai teikia tam tikras viešąsias paslaugas?

-